RSTM NAGPUR UNIVERSITY

Curriculum of for Bachelor of Arts & Commerce - 2015-16 Under Graduate Courses B.A. - I, II, III SYLLABUS of Semester Pattern

Subject: Sanskrit & Sanskrit Lit.

आवश्यकं संस्कृतं, संस्कृत साहित्यं च

B.A. I / B.Com. I

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester I	Semester II
Theory = 80 Internal Assessment = 20 Total Mark = 100	Theory = 80 Internal Assessment = 20 Total Mark = 100
घटक १) संस्कृत पुष्पहार : ५० गुणा:: रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ प्रकाशनम् १ — ५ — गद्यपाठा: १ — ५ — पद्यपाठा:	घटक १) संस्कृत पुष्पहार: ५० गुणा: पाठ ६ — १० — गद्यपाठा: ६ — ११ — पद्यपाठा:
घटक २) अ) संस्कृतकविपरिचयः १० वाल्मिकिः, व्यासः, भासः, अश्वघोषः कालिदासः, भवभूति, भारविः, माघः	घटक २) संस्कृतकविपरिचयः १० श्रीहर्षः, भर्तृहरिः, शूद्रकः, विशाखदत्तः, विष्णु शर्मा, जगन्नाथ पण्डितः, नीलकण्ठ दीक्षित, डॉ. श्री. भा. वर्णेकरः
घटक ३) अ) संस्कृतशास्त्रज्ञपरिचयः १० चरकः, सुश्रुतः, वाग्भटः ब) वस्तुनिष्ठप्रश्नाः (कवि—शास्त्रज्ञ परिचय आधारितः) १०	घटक ३) संस्कृतशास्त्रज्ञपरिचयः १० आर्यभट्टः, वराहमिहिरः भास्कराचार्य (द्वितीय) घटक ४) वस्तुनिष्ठप्रश्नाः १०
अंतर्गतमूल्यांकनम् २० अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning Activity) प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं, समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम सहभागः, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख निर्मिति:,	अंतर्गतमूल्यांकनम् २० अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning Activity) प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं, समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम सहभागः, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख निर्मितिः,
७५% उपस्थितिः अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

संदर्भग्रंथाः —

संस्कृत कविदर्शनम् चौखम्बा सीरीज् वाराणसी संस्कृत साहित्याचा सोपपत्तिक इतिहास डॉ. करंबेळकर संस्कृत शास्त्रों का इतिहास, चौखम्बा सीरीज वाराणसी

प्रश्नपत्रिकास्वरूप (Question Paper Pattern)

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी) Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English) B.A. I. / B.Com. I

Semester I	Semester II
Theory = 80 Internal Assessment = 20	Theory = 80 Internal Assessment = 20
Total Mark = 100	Total Mark = 100
(पुष्पहार:)	प्रश्न १ अनुवादं कुरुत — अ) गद्यानुवाद: ५
प्रश्न १ अनुवादं कुरुत — अ) गद्यानुवादः ५	(१ — १) ब) पद्यानुवाद: ५
(१ — १) ब) पद्यानुवाद: ५	प्रश्न २ ससन्दर्भ स्पष्टीकरण अ) गद्य वाक्यम् ५
प्रश्न २ ससन्दर्भ स्पष्टीकरण अ) गद्य वाक्यम् ५	(१ — १) ब) पद्य पंक्ति: ५
(१ — १) ब) पद्य पंक्तिः ५	प्रश्न ३ कथां लिखत अथवा दीर्घप्रश्ना:
प्रश्न ३ कथां लिखत अथवा दीर्घप्रश्नाः	अ) गद्य १०
अ) गद्य १०	(१ — १) ब) पद्य १०
(१ — १) ब) पद्य १०	प्रश्न ४ अ) पठितगद्याधारितसंस्कृतप्रश्नानां उत्तराणि ५
प्रश्न ४ अ) पठितगद्याधारितसंस्कृतप्रश्नानां उत्तराणि ५	ब) पठितपद्यााधारितसंस्कृतप्रश्नानां उत्तराणि ५
ब) पठितपद्यााधारितसंस्कृतप्रश्नानां उत्तराणि ५	प्रश्न ५ अ) संस्कृतकवींना परिचयं लिखत (२) १०
(संस्कृत कवि—शास्त्रज्ञ परिचय:)	ब) शास्त्रज्ञपरिचयं लिखत (२) १०
प्रश्न ५ अ) संस्कृतकवींना परिचयं लिखत (२) १०	क) वस्तुनिष्ठप्रश्नाः १०
ब) शास्त्रज्ञपरिचयं लिखत (२) १०	
क) वस्तुनिष्ठप्रश्ना: १०	
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	प्रकल्प कार्यं, गृहपाठः, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,	दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख निर्मिति:,	सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख निर्मिति:,
७५% उपस्थितिः अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

RTM NAGPUR UNIVERSITY

Curriculum of for Under Graduate Courses - 2015-16 SYLLABUS of Semester Pattern B.A. - I, II, III

Subject : Sanskrit Literature संस्कृत साहित्यम् (ऐच्छिकम् – Optional)

B.A. I

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी) Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester I	Semester II
Theory = 80	Theory = 80
Internal Assessment = 20	Internal Assessment = 20
Total Mark = 100	Total Mark = 100
घटक—१ ३० गुणा:	घटक—१
नीतिशतकम् – भर्तृहरिकृत	स्वप्नवासवदत्तम् (भासकृत) श्लोकानुवाद: ४० गुणा:
(अज्ञपध्दति, विद्रत्पध्दति:, दुर्जनपध्दति:,	अंकस्यमहत्वं/स्वभावरेखाटनं,
सुजनपध्दति, परोपकार पध्दति:)	ससन्दर्भ स्पष्टीकरणं, टिप्पणिद्वयं
घटक २) नीतिशतकाधारित— वृत्तप्रकारा:— पृथ्वी, आर्या,	घटक २) नाटयशास्त्रीय परिभाषा १०
उपजाति:, वसन्ततिलका, भुजंगप्रयात, शार्दूलविक्रीडित,	(नाटयशास्त्रीय परिभाषा नान्दी, सूत्रधार:, प्रवेशक,
मन्दाक्रान्ता, मालिनी, वंशस्थ, शिखरिणी १०	विष्कंभक:, विदुषक, काञ्चुकीय: भरतवाक्यं)
घटक ३) आर्षमहाकाव्य रामायणस्य महत्वं १०	
(साहित्यिंक, सामाजिंक, राजकींय, सांस्कृतिंक, धार्मिक)	घटक ३) रूपकप्रकाराः १०
घटक ४) रामायणाधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः १०	(-)
घटक ५) पुष्पमाला — भाग १ (व्याकरणं) २०	
रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ प्रकाशनम्	घटक ४) संस्कृतनाट्यवैशिष्टयानि १०
रिक्तस्थानपूरणं, वाक्यपरिवर्तनं, सन्धीविग्रह, समासविग्रह,	
अपठित परिच्छेद: (कर्तरि व.का.धा.वि. कर्तरि भूतकाळ,	घटक ५) वस्तुनिष्ठ—संस्कृत—प्रश्नाः १०
त्वान्त, ल्यबन्त, क.भु.धा.वि., द्वितीय भविष्य काळ, परोक्ष	
भुतकाळ, कर्मणी प्रयोग, कर्तरि प्रयोग — वर्तमानकाळ,	
भुतकाळ, सतिसप्तमी, इत्यादी)	
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्यं, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	प्रकल्प कार्यं, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं, समूहचर्चा,	दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं, समूहचर्चा,
अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम सहभागः,	अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम सहभागः,
कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख निर्मिति:,	कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख निर्मिति:,
७५% उपस्थितिः अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

संदर्भग्रंथाः -

- १) धनञ्जयकृत दशरूपकम् अध्याय १, २
- २) साहित्यदर्पणम् अध्याय ६ विश्वनाथकृत्
- ३) संस्कृत नाटयसौन्दर्य गो. के. भट, पुणे
- ४) भर्तृहरिकृत नीतिशतकम् सुजन, दुर्जनपध्दति:, अज्ञपध्दित:, विद्वत्पध्दित:, परोपकार पध्दित:
- ५) भारतीय संस्कृतीकोश खंड १ ते १०, पंडित महादेवशास्त्री जोशी, महाराष्ट्र संस्कृती मंडळ, पुणे
- ६) संस्कृत साहित्याचा इतिहास, डॉ. वि. वा. करंबेळकर
- ७) संस्कृत नाटके आणि नाटककार गो. के. भट, पुणे

प्रश्नपत्रिकास्वरूप B.A. I. Sanskrit Literature

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester I	Semester II
Theory = 80 Internal Assessment = 20 Total Mark = 100	Theory = 80 Internal Assessment = 20 Total Mark = 100
(नीतिशतकम्)	प्रश्न १ स्वप्नवासवदत्तम्
प्रश्न १ अ) दीर्घोत्तररूप प्रश्ना: १०	श्लोकानुवादं कुरुत (२) १०
ब) वाक्यद्रयस्य ससंदर्भं स्पष्टीकरणं १०	
क) श्लोकद्वयस्य अनुवाद १०	प्रश्न २ अ) अंकस्यमहत्वं १०
प्रश्न २ (वृत्तपरिचयं)	ब) स्वभावरेखाटनं १०
कस्यापि एकस्य छन्दपरिचयं सलक्षणं लिखत। ०५	
ब) निम्नलिखतस्यं एकस्य छन्दलक्षणानि सोदाहरण	प्रश्न ३ अ) वाक्यस्य ससन्दर्भ स्पष्टीकरण ०५
लिखत। ०५	ब) टिप्पणीद्रयं ०५
प्रश्न ३ (आर्षमहाकाव्य रामायणं)	
अ) दीर्घोतररूपं प्रश्नाः १०	प्रश्न ४ (नाटयपरिभाषा)
प्रश्न ४ अधोनिर्दिष्टेषु पर्यायेषु वस्तुनिष्ठ प्रश्नांना	संक्षिप्तटिप्पणीद्वयं १०
उत्तराणि लिखत १०	
प्रश्न ५ (पुष्पमाला १— व्याकरणं)	प्रश्न ५ दीर्घोत्तररूपप्रश्नाः
अ) सुयोग्यं प्रर्यायं दत्वा रिक्तस्थानपुरणम् ०५	अ) संस्कृत—नाटय—विशेषा: १०
ब) सुचनाणुसारेण वाक्यपरिवर्तनं ०५	ब) संक्षिप्त टिपणी (रूपकद्रयपरिचय:) १०
क) समास विग्रंह कृत्वा नामनिर्देशनं ०३	क) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्ना: १०
ड) सन्धी विग्रह ०३	
ई) अपठित परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि	
लिखत ०४	
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	, , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,
दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,	1 9
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	C/ .
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख	
निर्मिति:,	निर्मिति:,
७५% उपस्थिति: अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

B.A. - II / B.Com. II

आवश्यकं संस्कृतम्

SYLLABUS of Semester Pattern

Compulsory Sanskrit

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester III	Semester IV
Theory = 80	Theory = 80
Internal Assessment = 20	Internal Assessment = 20
Total Mark = 100	Total Mark = 100
घटक १) श्रीमद्भगवद्गीता अध्याय — २ ४० गुणाः	घटक १) दूतघटोत्कचम् (भास रचित) ४० गुणाः
घटक २) दशोपनिषद्परिचयः (संक्षिप्त टिप्पणी) १०	घटक २) ग्रामगीतामृतम् —
·	डॉ. श्री.भा.वर्णेकर रचितम्
	(राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज रचित ग्रामगीतानुवाद:)
	अध्याय—१० (संघटनशक्ति:), १२ (ग्रामशुध्दि:),
	२० (महिलोन्नतिः), १०
	·
घटक ३) संस्कृत शास्त्रपरिचय: १०	घटक ३) संस्कृत शास्त्रपरिचय: १०
योगशास्त्रं, वृक्षायुर्वेद:, मृगपिक्षशास्त्रम्,	१) कृषिशास्त्रम् २) कौटिलीय अर्थशास्त्रम्
घटक ४) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २०	३) वास्तुशास्त्रम्
	घटक ४) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २०
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,	दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख	सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख
निर्मिति:,	निर्मिति:,
७५% उपस्थिति: अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

संदर्भग्रंथाः -

- १) श्रीमद्भगवतगीता (स्वामी ब्रम्हस्थानन्द) श्रीरामकृष्णमठ, धन्तोली, नागपूर
- २) संस्कृत नाटके आणि नाटककरार गो. के. भट, पुणे
- ३) संस्कृत व्यवहारसाहस्त्री संस्कृत भारती।
- ४) पातञ्जल योगसूत्रम् पतञ्जलीकृत चौखम्बा सिरीज, वाराणसी.
- ५) वास्तुशास्त्र का इतिहास, ईस्टर्न बुक, लिंकर्स, दिल्ली
- ६) मयमतम् दानवराजकृत डॉ. शैलजा पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी.
- ७) बृहतसंहिता वराहिमहीर, कृषी पाराशर, चौखम्बा सिरीज, वाराणसी.
- ८) कौटिल्य अर्थशास्त्रं, र. प. कंगले
- ९) ग्रामगीतामृतम्, डॉ. श्री. भा. वर्णेकर

(Question Paper Pattern)

प्रश्नपत्रिकास्वरूपम्

आवश्यकं संस्कृतम् (Compulsory Sanskrit)

B.A. II. / B.Com. II

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester III	Semester IV
Theory = 80	Theory = 80
Internal Assessment = 20	Internal Assessment = 20
Total Mark = 100	Total Mark = 100
श्रीमद्भगवद्गीता	दूतघटोत्कचम्
प्रश्न १ श्लोकद्वयस्य अनुवादं कुरुत १०	प्रश्न १ श्लोकद्वयस्य अनुवादं कुरुत — १०
प्रश्न २ पंक्तिद्वयस्य ससन्दर्भ स्पष्टीकरणं कुरुत १०	प्रश्न २ वाक्यद्रयस्य ससन्दर्भ स्पष्टीकरणं कुरुत १०
प्रश्न ३ अ) संक्षिप्त टिप्पणी अथवा श्लोकपूर्ति: १०	प्रश्न ३ संक्षिप्त टिप्पणीद्वयम् १०
(5)	अथवा चरित्रचित्रणम्
प्रश्न ४ दीर्घोत्तररूपप्रश्न: (१) १०	प्रश्न ४ दीर्घोत्तररूपप्रश्न: (१) १०
प्रश्न ५ दशोपनिषद् परिचय	प्रश्न ५ ग्रामगीतामृतम्
अ) संक्षिप्त टिप्पणी—(२) १०	अ) दीर्घोत्तर प्रश्न: (१) १०
ब) शास्त्रपरिचय: — (२) १०	ब) शास्त्रपरिचय: (२) १०
क) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २०	क) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २०
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	प्रकल्प कार्यं, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्य पाठांश प्रदर्शनं (पीपीटी) घटक परीक्षण,	दृकश्राव्य पाठांश प्रदर्शनं (पीपीटी) घटक परीक्षण,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख	सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख
निर्मिर्ति:,	निर्मिति:,
७५% उपस्थिति: अनिवार्या	७५% उपस्थितिः अनिवार्या

SYLLABUS of Semester Pattern B.A. - II

संस्कृत साहित्यम् (ऐच्छिकं)

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी) Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester III	Semester IV
Theory =	
Internal Assessment =	
Total Mark = 1	
घटक — १) मम्मटकृत काव्यप्रकाशः	घटक १) रघुवंशम् — सर्ग २ ३० गुणाः
प्रथमः उल्हासः २० गुणा	
दशमः उल्हासः २०	
	घटक २) संस्कृत कथा रचना १०
घटक २) नवरसवर्णनम् (परिचयमात्रम्) १	घटक ३) महाकाव्य-लक्षणानि, खण्डकाव्यपरिचय
	महाकवि—कालिदास—परिचय: २०
घटक ३) आर्षमहाकाव्य-महाभारतस्य-महत्वम् १०	
(राजकीयं, सामाजिकं, साहित्यिकं, सांस्कृतिकं,	घटक ४) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २०
धार्मिकम्, इ.)	
घटक ४) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २	
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्यं, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक ह	रा प्रकल्प कार्यं, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्ष	ां, दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यः	म समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आले	ब सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख
निर्मिति:,	निर्मिति:,
७५% उपस्थिति: अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

टिप — अलंकारः — उपमा, रूपक, उत्प्रेक्षा, ससन्देह, विशेषोक्ति, विभावना, समासोक्ति, अर्थान्तरन्यास, निदर्शना, अपह्नुति, अनन्वय, भ्रान्तिमान, श्लेष, दीपक, यथासंख्य, समाधी, तद्गुण, अतिशयोक्ति, दृष्टान्त व्यतिरेक.

संदर्भग्रंथा: -

- १) संस्कृतमहाकाव्याचे पंचप्राण के. ना. वाटवे
- २) मम्मटकृत काव्यप्रकाश झळकीकर, अर्जुनवाडकर
- ३) साहित्यदर्पणम् विश्वनाथकृत तृतीय अध्याय
- ४) भारतीय संस्कृतीकोश, पं. महादेवशास्त्री जोशी, खंड १ ते १०,
- ५) संस्कृत साहित्याचा सोपपत्तिक इतिहास डॉ. करंबेळकर
- ६) महाभारत दर्शन, अमरेन्द्र गाडगे.

प्रश्नपत्रिकास्वरूपम् B.A. II

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester III	Semester IV
Theory = 80	Theory = 80
Internal Assessment = 20	Internal Assessment = 20
Total Mark = 100	Total Mark = 100
प्रश्न १ काव्यप्रकाशः	प्रश्न १ रघुवंशम्
अ) मम्मटकृत कारिकाम् उद्धृत्य विवरणं कुरुत १०	श्लोकद्वयस्य अनुवादं कुरुत १०
ब) संक्षिप्त—टिप्पणी १०	
प्रश्न २ अलंकारस्य सोदाहरणं विवरणं कुरुत। १०	प्रश्न २ पंक्तिद्वयस्य ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं कुरुत १०
प्रश्न ३ अलंकारस्य नामनिर्देशनं कृत्वा स्पष्टीकरणं	प्रश्न ३ दीर्घोत्तररूप प्रश्न १०
कुरुत १०	
प्रश्न ४ रसद्वयस्य वर्णनं कुरुत १०	प्रश्न ४ अ) महाकाव्यंपरिचय:/महाकविपरिचय: १०
	ब) संक्षिप्त—टिपणी १०
	·
प्रश्न ५	प्रश्न ५ अ) संस्कृत कथारचना १०
अ) आर्षमहाकाव्यस्य महत्वं—दीर्घोत्तर प्रश्न: १०	ब) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्ना: २०
ब) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २०	
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्य पाठांश प्रदर्शनं (पीपीटी) घटक परीक्षण,	दृकश्राव्य पाठांश प्रदर्शनं (पीपीटी) घटक परीक्षण,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख	सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख
निर्मिर्ति:,	निर्मिर्ति:,
७५% उपस्थितिः अनिवार्या	७५% उपस्थितिः अनिवार्या

B.A. - III / बी.ए. III

आवश्यकं संस्कृतम्

SYLLABUS of Semester Pattern

Compulsory Sanskrit

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester V	Semester VI
Theory = 80	Theory = 80
Internal Assessment = 20	Internal Assessment = 20
Total Mark = 100	Total Mark = 100
घटक १) संस्कृतमञ्जरी (रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ	घटक १) संस्कृतमञ्जरी (रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ
प्रकाशनम्) अथवा नूतन पुस्तकम् (प्रकाशानिनमं रा.तु.	प्रकाशनम्) अथवा नूतन पुस्तकम् (प्रकाशानिनमं रा.तु.
म . नागपूर विद्यापीठ प्रकाशनम्) ४० गुणा :	म . नागपूर विद्यापीठ प्रकाशनम्) ४० गुणाः
गद्यपाठा: — १—५	गद्यपाठा: — ६—१३
पद्यपाठाः — १—५	पद्यपाठा: — ६—१३
घटक २) शुकनासोपदेशः	घटक २) प्राचीन—भारतीय—कलापरिचय: २०
(बाणभट्टकृत—कांदम्बरी—कथांशः) २०	१) पाकशास्त्रम् (नलदर्पणम्)
	२) संगीतकला (संगीतरत्नाकर:)
	३) चित्रकला (विष्णुधर्मोत्तरपुराण)
	४) शिल्पकला
घटक ३) प्राचीन भारतीय शास्त्रपरिचय: १०	घटक ३) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २०
व्याकरणशास्त्रम् (पाणिनी)	
कोषविद्या (निरूक्त:, अमरकोष: इ.)	
धर्मशास्त्रम्	
घटक ४) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः १०	
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	प्रकल्प कार्यं, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,	दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख	सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख
निर्मिति:,	निर्मिति:,
७५% उपस्थिति: अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

संदर्भग्रंथा: —

- १) संस्कृत शास्त्रों का इतिहास बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा सीरीज वाराणसी
- २) नलदर्पणम् चौखम्बा सीरीज, वाराणसी.
- ३) संगीतरत्नाकरं, चौखम्बा सिरीज, वाराणसी.
- ४) भारतीय संस्कृतीकोश, पं. महादेवशास्त्री जोशी, महाराष्ट्र संस्कृती मंडळ, पुणे (खण्ड १ ते १०)
- ५) कौटिल्य अर्थशास्त्रं, र. प. कंगले
- ६) विष्णुधर्मोत्तरपुराण:
- ७) संस्कृत शास्त्रों का इतिहास, डॉ. बलदेव उपाध्याय

प्रश्नपत्रिकास्वरूपम् (Question Paper Pattern)

आवश्यकं संस्कृतम् (Compulsory Sanskrit)

B.A. III स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester V	Semester VI
प्रश्न १ अनुवादं कुरुत १०	प्रश्न १ अनुवादं कुरुत १०
अ) गद्य (१)	अ) गद्य
ब) पद्य (१)	ब) पद्य
प्रश्न २ ससन्दर्भ स्पष्टीकरणं —२ १०	प्रश्न २ ससन्दर्भ स्पष्टीकरणं —२ १०
अ) गद्य — १	अ) गद्य — १
ब) पद्य — १	ब) पद्य — १
प्रश्न ३ दीर्घोत्तररूप प्रश्न २०	प्रश्न ३ दीर्घोत्तररूप प्रश्न २०
अ) गद्य — १	अ) गद्य — १
ब) पद्य — १	ब) पद्य — १
प्रश्न ४ शुकनासोपदश:	प्रश्न ४ कलापरिचयं कुरुत (२) २०
अ) अनुवादं: कुरुत १०	अथवा
ब) दीर्घप्रश्न: १०	टिप्पणीं लिखत (२)
प्रश्न ५ अ) शास्त्रपरिचयं कुरुत १०	प्रश्न ५ वस्तुनिष्ठ—संस्कृतप्रश्नाः २०
ब) वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः १०	
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्यं, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,	दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख निर्मिति:,	सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख निर्मिति:,
७५% उपस्थिति: अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

SYLLABUS of Semester Pattern

B.A. - III

Sanskrit Literature (Optional)

संस्कृत साहित्यम् (ऐच्छिकम्) स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester V	Semester VI
Theory = 80	Theory = 80
Internal Assessment = 20	Internal Assessment = 20
Total Mark = 100	Total Mark = 100
घटक १) लघुसिध्दान्तकौमुदी —	घटक १) अभिज्ञानशाकुन्तलम् (अंक ४, ५
संज्ञासंधिप्रकरणम् ४० गुणाः	सूक्ष्माध्ययनम्) ४० गुणाः
(8 - 8)	, ,
घटक २) संस्कृतसाहित्येतिहास: १०	घटक २) नायकनायिकाप्रकाराः (परिचयमात्रम्) १०
पुराणसाहित्यं, गद्यसाहित्यं, कथासाहित्यम्	
घटक ३) संस्कृत-निबन्ध-लेखनम् १०	घटक ३) सारांशलेखनम् ५
	संवादलेखनम् ५
घटक ४) वस्तुनिष्ठप्रश्नाः २०	,
	घटक ४) वस्तुनिष्ठप्रश्नाः २०
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	अंतर्गतमूल्यांकनम् २०
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity)	Activity)
प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
दृकश्राव्य पाठांश प्रदर्शनं (पीपीटी) घटक परीक्षण,	दृकश्राव्य पाठांश प्रदर्शनं (पीपीटी) घटक परीक्षण,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख	सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख
निर्मिर्ति:,	निर्मिर्ति:,
७५% उपस्थिति: अनिवार्या	७५% उपस्थितिः अनिवार्या

संदर्भग्रंथाः —

- १) संस्कृत नाटके आणि नाटककार गो. के. भट, पुणे
- २) नाटयसौन्दर्य के. ना. वाटवे, पुणे
- ३) संस्कृत साहित्याचा सोपपत्तिक इतिहास, डॉ. करंबेळकर, पुणे
- ४) विश्वनाथकृत साहित्यदर्पणं तृतीय परिच्छेद ३० ते ३८, ५२ ते ८७
- ५) संस्कृत शास्त्रों का इतिहास, डॉ. बलदेव उपाध्याय, चौखम्बा सीरीज
- ६) वास्तुशास्त्र का इतिहास, चौखम्बा सीरीज, वाराणसी
- ७) कौटिल्य अर्थशास्त्र, र. प. कंगले, पुणे

प्रश्नपत्रिकास्वरूप

B.A. III Sanskrit Literature (Optional)

संस्कृत साहित्यम् (ऐच्छिकम्)

स्वीकृतमाध्यमेन उत्तराणि लिखत। (मराठी, हिन्दी, इंग्रजी)

Write the Answers in the medium offered (Marathi, Hindi, English)

Semester V	Semester VI
Theory = 80	Theory = 80
Internal Assessment = 20	Internal Assessment = 20
Total Mark = 100	Total Mark = 100
(लघुसिध्दान्तकौमुदी)	(अभिज्ञानशाकुन्तलम्)
प्रश्न १	प्रश्न १ श्लोकानुवादं कुरुत १०
अ) संज्ञाद्वयं ससूत्रं स्पष्टीकुरुत १०	
ब) सूत्रद्वयं सोदाहरणं स्पष्टीकुरुत १०	
प्रश्न २	प्रश्न २ वाक्यद्रयस्य ससन्दर्भ
अ) ससूत्रं सन्धिद्वयं स्पष्टीकुरुत १०	स्पष्टीकरणं कुरुत १०
ब) सूत्रद्वयं सोदाहरणं स्पष्टीकुरुत १०	
	प्रश्न ३ अ) दीर्घोत्तररूप प्रश्न: (१) १०
	ब) संक्षिप्तटिप्पणी (२) १०
प्रश्न ३ संस्कृतेन निबंधं लिखत १०	प्रश्न ४ नायक—नायिका—प्रकार—वर्णनं कुरुत १०
प्रश्न ४ संस्कृत साहित्येतिहास:	प्रश्न ५ सारांश लेखनं कुरुत ५
अ) दीर्घोत्तररूप—प्रश्न: (१) १०	संवादलेखनं कुरुत ५
अथवा	संवादलेखनं कुरुत ५
ब) संक्षिप्त टिप्पणी (२)	
प्रश्न ५ वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्नाः २०	प्रश्न ६ वस्तुनिष्ठसंस्कृतप्रश्ना: २०
aiatianania m	अंतर्गतमल्यांकनम २०
अंतर्गतमूल्यांकनम् २०	1
अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning	अध्ययन अध्यापन कार्य (Teaching Learning
Activity) प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा	Activity) प्रकल्प कार्य, गृहपाठ:, चर्चासत्रं, संगणक द्वारा
द्रकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,	दृकश्राव्यपाठांशप्रदर्शनं (पीपीटी) घटकपरीक्षणं,
समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम	समूहचर्चा, अतिथी व्याख्यानं, सांस्कृतिक कार्यक्रम
सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख	समूह्यवा, आराया व्याख्यान, सांस्कृतिक कार्यक्रम सहभाग:, कार्यशाळा, संस्कृत संभाषणम् आलेख
निर्मिति:	निर्मिति:
,	
७५% उपस्थितिः अनिवार्या	७५% उपस्थिति: अनिवार्या

R.T.M. Nagpur University Nagpur SYLLABUS

For

URDU

B.A./ B.Com (Part I) Compulsory

Ist & IInd Semester

B.A.Part-I Literature (Optional)

Ist & IInd Semester

B.A./B.Com Part-II Compulsory

Ist & IInd Semester

B.A.Part-II Literature (Optional)

Ist & IInd Semester

B.A.Part-III Compulsory

Ist & IInd Semester

B.A.Part-III Literature (Optional)

Ist & IInd Semester

Semester Pattern implemented from the session 2016-17 onwards

Distribution

Table

The following are distribution of marks for external and internal for University examination and continuous internal assessment and passing minimum for papers of UG Programmes.

Faculty	Maximum	Minimum	Continuous	Minimum	Total	Minimum
	marks	Passing	Internal	Passing	allotted	passing
		marks	Assessment	marks	marks	marks
U.G.B.A./B.Com	80	32	20	08	100	40

B.A./ B.Com (part I)

Urdu Compulsory

Ist Semester

Prescribed syllabus:

Unit I:- Essay- One out of Four

Unit II:- Prose:

- (i) Duniya Pe Ummeed Qayam Hai Sir Sayyed Ahmad Khan
- (ii) Khuttoot-E-Ghalib (Munshi Har Gopal-Tufta ke Naam)- Mirza Ghalib
- (iii) Sachchi Khushi Maulvi Nazeer Ahmad
- (iv) Lakhnow Main Funoon-e-Adbiya Ki Taraqqi- Maulana Abdul Haleem Sharar
- (v) Insani Zindagi Main Mahol Ki Ahmiyat- Sayyed Asif Husain Abidi

Unit III:- Poetry

Gazlein

- (i) Meer Tagi Meer
  - (a) Ashk Aankhon Main Kab Nahi Aata
  - (b) Kahte ho Ittehad Hai Hum ko
- (ii) Mirza Ghalib
  - (a) Dil se Teri Nigah Jigar Tak Uter Gai
  - (b) Ibne Maryam Hua Kare Koi
- (iii) Hasrat Mohani
  - (a) Dil Ko Khayale yar Ne Makhmoor Kar Diya
  - (b) Main Hoon Kya Meri Mohabbat Ki Haqeeqat Kya Hai

Unit IV:- Nazmein

(i) Allama Iqbal____ Javed Ke Naam
 (ii) Jigar Muradabadi –Dil haseen hai to muhabbat bhi haseen paida kar
 (iii) Josh Malihabadi____ Shahinshah Humayun Ka Maqbara

B.A./ B.Com (part I)

Urdu Compulsory

IInd Semester

Prescribed syllabus:

Unit I:- Essay- One out of Four

Unit II:- Prose:

- (i) Qazzagi- Munshi Prem Chand
- (ii) Qeemti Moti Dr. Sarosha Nasreen Quazi
- (iii) Adab Urdu Aur Chakbast Maulvi Abdul Haq
- (iv) Urdu Shairy Main Tamseel Masood Hasan Adeeb
- (v) Rustam Aur Sohrab (Darama) Aagha Hasher Kashmiri

Unit III:- Poetry

Gazlein

- (a) Faiz
  - (i) Hum per Tumhari Chah ka Ilzaam Hi to Hai
  - (ii) Gulon mein Rang Bhre, Bad-e-nau Bahar Chale
- (b) Midhatul Akhtar
  - (i) Achcha Agar Nahi to Bura Maan le Mujhe
  - (ii) Jahan Jaun Vahin Ka ho ke rah Jaun
- (c) Munawwar Rana
  - (i) Duniyan Main Muflison ka Thikana Nahi Raha
  - (ii) Talash Karte Hain unko Zururaton Wale

Unit IV:- Nazmein

- 1. Josh
- (i) Sogwaran-e-Husain se Khitaab
- 2. Asrarul Haque Majaz
  - (i) Taj-e-Vatan Ka Lal-E-Darakhshan Chala Gaya
- 3. Sahir Ludhyanvi
  - (i) Kal Aur Aaj

Special Instructions for Paper setter

B.A./ B.Com (Part I)

Urdu Compulsory

Semester Ist & IInd

Time:3 Hours	For	
	B.A./B.Com 80	
 The question Paper shall consist of Five Question All Five questions shall be Compulsory All question shall carry equal marks. 	S.	
Q.No. 1 . Essay (One out of Four)	16	
Q.No.2.(A) Life & works of Author	08	
(B) Explanation with reference to context.	08	
(Two out of Four) (Nasr)		
Q.No.3 (A) Explanation with reference to context	08	
(Four out of Six) (Ghazal)		
(B) Life & Works of Poet	08	
(One out of three)		
Q.No.4.(A) Gist of poems (One out of Three)	08	
(B) Life & Works of poet	08	
O No 5 Short Answer type questions based on all four u	ınits 16	

B.A. I.

Urdu Literature (Optional)

Ist Semester

Prescribed syllabus:

Unit I:- Afsana

- 1. Jihad (Munshi Prem Chand)
- 2. Manzoor (Sa'adat Hasan Manto)
- 3. Garm Koat (Rajendra Singh Bedi)
- 4. Tafreeh (Saleha Abid Husain)
- 5. Saharzada (Dr. Sarosha Nasreen Quazi)

Unit II:- Gazlein

- 1. Daagh Dahelvi
  - (i) Uzer Aaane Main Bhi Hai Aur Bulate Bhi nahi
  - (ii) Aarzoo-e-wafa Kare Koi
- 2. Allama Igbal
  - (i) Jab Ishq Sikhata Hai Aadab-e-Khud Aagahi
  - (ii) Sitaron se Aage Jahan Aur Bhi Hain.
- 3. Firaaq Gorakhpuri
  - (i) Sar Mein Sauda Bhi Nahi Dil Main Tamanna Bhi Nahi
  - (ii) Sham-e-gum Kuchh us Nigh-E-Naz ki batein karo

Unit III:- Marsiya

- 1. Meer Anees
  - (i) Sibte Nabi se Manzil-e-Maqsad Qareeb Hai
- 2. Qasida
  - (i) Mirza Saoda:- hai Ishtehar Tujh se mera Aai Falak Janab

Unit IV: - Masnavi

- 1. Meer Hasan
  - (i) Shatabi Mujhe saqiya da sharab
- 2. Grammar

Ism aur uski Kismein

B.A. I.

Urdu Literature (Optional)

IInd Semester

Prescribed syllabus:

Unit I:- Novel

Firdouse-E-Bareen by Abdul Haleem Sharar

Unit II:- Nazm

- 1. Sarnavisht Aadam By Shad Azeem Abadi
- 2. Adle Jahangiri By Shibli Nomani
- 3. Abre Bahar By Munshi Navbat rai Nazar
- 4. Sham By Faiz Ahmad Faiz

Unit III:- Rubai

- 1. Maulana Hali
  - (i) Hasti se Teri Rang-o-Boo sab ke liye
  - (ii) Moosa Ne ki ye Arz Aye bar-e-Khuda
- 2. Amjad Haider Abadi
  - (i) Zanjeer-e-Dar-e-Arsh Hilata hoon main
  - (ii) Bekhud main Rahoon to wo Qarin Aata Hai
- 3. Firaque Gorakhpuri
  - (i) Duniya jo sanwar jaye sanwar jane de
  - (ii) Aaeena-e-Dil Goon se Phooti Hai Kiran
- 4. Natique Gulaothvi
  - (i) Daolat ka Nasha ek Dastoor Nahi
  - (ii) Kanoon Mein Awwam ke samana seekho

Unit IV:-

- 1. Qitaa
  - (i) Faani Badayuni:
    - a) Ab wo Raaten Kahan Shabaab Khan
    - b) Auraton par Bartari Mardon ki Sabit hai ke wo

- (ii) Faiz Ahmad Faiz
  - a) Waqf-e-Hirmaan-o-yaas Rahta Hoon.
  - b) Faza-e-Dil pe udaasi Bikherti jati hai
- (iii) Sahir Ludhyanvi
  - a) Jahan-Jahan Teri Nazron Ki Oos Tapki Thi
  - b) Kis ko khabar thi, kis ko yaqin tha Aaise bhi Din Aayenge
- (iv) Khizar Nagpuri
  - a) Wo mere paas se gaye hain abhi
  - b) Kuchh Baharen Bhi Daag Deti Hain
- 2. Grammar

Jumle Aur uski Kismein

Special Instructions for Paper setter

B.A. (Part I)

Urdu Literature (Optional)

Semester Ist & IInd

Time:3 Hours	Full Marks: 80
 The question Paper shall consist of Five Questions. All Five questions shall be Compulsory All question shall carry equal marks. 	
Q.No.1. (A) Life & woks of Writer (One out of Three)	16
(B) Explanation with reference to context.	
(Two out of Four)	
Q.No.2.(A): Life & Woks of Poet (One out of Three)	16
(B) Explanation with reference to context	
(Four out of Six)	
Q.No.3. (A) Explanation with reference to context	08
(Two out of Four) Marsiya/Qasida	
(B) Life & Works of Poet	08
Q.No.4. (A) Explanation with reference to context	08
(Two out of Four) Masnavi	
(B) Question based on Grammar	08
Q.No. 5. Short Answer type questions based on all Four Unit	s. 16

B.A./Com. II.

Urdu Compulsory

Ist Semester

Prescribed syllabus:

Unit I:- Novel

Gaban by Munshi Prem Chand

(First Half Portion of the Novel are prescribed)

Unit II:- Drama

Teen Ungliyan by Sa'aadat Hasan Manto

Unit III:- Prescribed Mazameen

- (i) Sahir, Hamare Mulk Ka Maqbool tareen Shair By Khwaja Ahmad Abbas
- (ii) Sahir ka Shairana Mizaj By Sardar Jafri
- (iii) Sahir Ki Infradiyat Aur Shiddat-e-Ahsas By Ahmad Nadeem Qasmi

Unit IV:- Quami Nazmein: Following poems are prescribed;

- 1. Naya Shivala by Allama Iqbal
- 2. Azan-E-Himaliya by Hasrat Mohani
- 3. Khak-E-Hind by Brij Narayan Chakbast

B.A./B.Com (part II)

Urdu Compulsory

IInd Semester

Prescribed Syllabus:

Unit I:- Novel

Gaban by Munshi Prem Chand (Second last portion of the Novel are Prescribed)

Unit II:- Drama

Mitti Ka Bulawa by Shameem Hanfi

Unit III:- Prescribed Mazameen

- Munfarid lab-o-lahje ka shair- Midhatul Akhtar by Shahid Kabeer
- 2. Dr. Midhatul Akhtar by M.I. Sajid
- 3. Midhatul Akhtar Ki Shairana Kavishen By Dr. Sarosha Nasreen Quazi

Unit IV: Quami Nazmein Following poem are prescribed

- 1. Mather-e-Hind by surur Jahan Aabadi
- 2. Quami Geet by Syed Anwar Husain Aarzoo
- 3. Naveed-e-Azadi-e-Hind by Zafar Ali Khan

Special Instructions for Paper setter

B.A./B.Com (Part II)

Urdu Compulsory

Semester Ist & IInd

Time:3 Hours Full Ma	
 The question Paper shall consist of Five Questions. All Five questions shall be Compulsory All question shall carry equal marks. 	
Q.No.1. Life & works on Author of Novel	16
Q.No.2. Short answer questions based on Drama	16
Q.No.3. (A) Explanation with reference to context from Mazameen	08
(B) Life & woks of Author	08
Q.No.4.(A) Explanation with reference to context	08
From Quami Nazmein (Two out of Three)	
(B) Gist of the poem (One out of Three)	08
Q.No.5. Short answer type questions on whole syllabus	16
(Four out of four)	

B.A. II.

Urdu Literature

Ist Semester

Prescribed Syllabus:

Unit I:- Urdu Adab Ki Tareekh (1800 to 1857)

- i) Urdu Adab ka Pasmanzar
- ii) Urdu ka Mani-o-Mafhoom
- iii) Urdu Aur Uski Aham Boliyan

Unit II:- (i) Urdu Zuban ki Nash-O- Numa main Sufiya-e-Karam ka Hissa

(ii) Khwaja Banda Nawaz Gasudaraz

Unit III: - Adab Ka Mutalla by Athar Parvez

Following Tittles are prescribed

- 1- Funoon-E-Latifa
- 2- Funoon-E- Latifa Ki Tareef
- 3- Adab Kya Hai
- 4- Adab Aur Zindagi
- 5- Adab Aur Haqeeqat Nigari

Unit IV :- Sir Syed Aur Unke Kaarname by Noorul Hasan Naqvi

(Page No. 7 to 62)

B.A. II.

Urdu Literature

IInd Semester

Prescribed Syllabus:

Unit I:- Urdu Adab Ki Tareekh (1800 to 1857)

- (i) Urdu ki saakht ke Buniyadi Anasir
- (ii) Dakkan Main Urdu Ki Ibteda-O-Irtega

Unit II: -

- (iii) Urdu Zuban ki Ibteda se Mutalliq Mukhtalif Nazariyat
- (iv) Maghrabi Hindi Aur Uski Boliyan
- (v) Urdu Zuban-O-Adab ka Irteqa

Unit III:- Adab ka Mutala by Ather Parvez

Following tittles are Prescribed:

- (1) Shaery
- (2) Nasr
- (3) Daastaan
- (4) Novel
- (5) Mukhtasar Afsana

Unit IV:- Sir Syed Aur Unke Karname by Noorul Hasan Naqvi

(Page 63 to 96)

Special Instructions for Paper setter

B.A. (Part II)

Urdu Literature

Semester Ist & IInd

Time:3 Hours	Full Marks: 80
 The question Paper shall consist of Five Questions. All Five questions shall be Compulsory All Question shall carry equal marks. 	
Q.No.1. Shall be based on Urdu Adab Ki Tareekh	16
Q.No.2. Shall be based on prescribed titles.	16
Q.No.3. Long answer type questions on "Adab ka Mutalla"	16
(Two out of Four)	
Q.No.4. Short answer type questions (at least 10 lines)	16
On "Sir Sayyed aur unke karname" (Four out of Eight)	
Q.No.5. Very short answer type questions based on Whole sy	yllabus 16
(Four out of Four)	

B.A. III.

Urdu Compulsory

Ist Semester

Prescribed Syllabus:

Unit I:- Essay Writing

Unit II:- Yaadgaar-e-Hali by Dr. Saleha Aabid Hussain

(First Half portion of Book are prescribed)

Unit III:- Hamd

- (i) Faani Badayuni : Aye Khuda-e-Jaleel Banda Nawaaz
- (ii) Quli Qutub shah: Munajaat Mera tu sun ya samee

Naat

- (i) Shah Sayyed gulaam Husain : Sada Zaat Allah Koon Hai Baqa
- (ii) Maulana Sayeed Ejaz :Ye Jaan kar Jaan De Raha Hun ke Jaan Dene Mein Zindagi Hai

Unit IV:- Nazmein

- 1. Mirza Salamat Ali Dabeer : Sub'h ka Manzar
- 2. Pandit Labbhu Ram Josh Malsiyani : Meraaj-e-Insani
- 3. Mohammad Daud Khan Akhtar Shirani : Aaj Ki Raat

B.A. III.

Urdu Compulsory

IInd Semester

Prescribed Syllabus:

Unit I:- Essay Writing

Unit II: - Yaadgaar-e-Hali by Dr. Saleha Aaabid Hussain

Second Last portion of Book are prescribed.

Unit III:- Jadeed Gazal

- 1) Makhdoom Mohiyuddin:
  - (i) Aap ki yaad Aati Rahi raat bhar
- 2) Shaher Yaar
  - (i) Justuju jiski thi usko to na paya hum ne
- 3) Nasir Kaazmi
  - (i) Dil Mein ek laher si utthi hai abhi

Unit IV: Jadeed Nazmein:

- (1) Jigar Muradabadi
  - (i) Zamane ka Aaqua Gulaam-e-Zamana
- (2) Akhtar-ul-Imaan
  - (i) Ek ahsaas
- (3) Sikandar Ali Wajd
  - (i) Ajanta

Special Instructions for Paper setter

B.A. (Part III)

Urdu Compulsory

Semester Ist & IInd

Time:3 Hours	Full Marks: 80
 The question Paper shall consist of Five Questions. All Five questions shall be Compulsory All question shall carry equal marks. 	
Q.No.1. Essay One out of Four on different topics.	16
Q.No.2. Shall be based on the life & works of Author	16
Q.No.3. (A) Shall be based on the life & works of Poet	08
(One out of Two)	
(B) Explanation with reference to context	08
(Two couplets out of Four)	
Q.No.4. (A) Shall be based on the Life & works of poet	08
(One out of three)	
(B) Explanation with reference to context	08
(Two couplet out of Four)	
Q.No.5. Short answer type questions on Whole Syllabus	16
(Four out of Four)	

B.A. III.

Urdu Literature

Ist Semester

Prescribed Syllabus:

Unit I:- Life & Work of Allama Iqbal

Unit II:- Nazmein

- 1. Allama Iqbal
  - (i) Aaftab-e-Subha
  - (ii) Jugnoo
  - (iii) Subha Ka Sitara
  - (iv) Pyam-e-Subha
  - (v) Hindustani Bachchon ka Qaumi Geet
  - (vi) Trana-E-Hindi

Unit III:- Mazameen-e-Shibli: (Ibtedai 05 Mazameen)

Unit IV:- (1) Ilm-e- Bayaan

- 1. Tashbih
- 2. Isteaara
- 3. Majaz-e-Mursel
- 4. Kinaya
- (2) Taqtee
- (i) Bahr-e-Mutaqarib

B.A. III.

Urdu Literature

IInd Semester

Prescribed Syllabus:

Unit I:- Life & Work of Josh Malihabadi

Unit II:- Nazmein

1. Josh Malihabadi

- (i) Hamari Sair
- (ii) Gaati Hui Rahen
- (iii) Phool
- (iv) Bahaar Aane Lagi
- (v) Udaas Subh
- (vi) Mashgale ka asar

Unit III:- Mazameen-e-Shibli (No. 06 Ta No. 10 Mazameen)

Unit IV:- (A) Sinatein

- 1. Talmeeh
- 2. Tazaad
- 3. Mera'atun Nazeer
- 4. Husn-e-Taleel
- 5. Tajahul-e-Aarefana

(B) Taqtee

- 1. Bahr-E-Ramal
- 2. Bahr-E- Hazaj

Special Instructions for Paper setter

B.A. (Part III)

Urdu Literature

Semester Ist & IInd

Time:3 Hours Full M	
 The question Paper shall consist of Five Questions. All Five questions shall be Compulsory All question shall carry equal marks. 	
Q.No.1. Life & Works of Allama Iqbal	16
Q.No.2.(A) Gist of the Poems of Allama Iqbal	08
(B) Explanation with reference to context (Four out of Six)	08
Q.No.3.(A) Life & works of Author	08
(B) Explanation with reference to context from Mazameen-e-Shibli	08
Q.No.4.(A) Ilm-e-Bayaan	08
(B) Bahr ka Naam Aur Taqtee	08
Q.No.5. Short answer type questions on Whole Syllabus	16
(Four out of Four)	

REVISED SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A.PART-III EXAMINATION

(To be implemented from the session 2016-2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

- 1) COMPULSORY ENGLISH
- 2) ENGLISH LITERATURE
- 3) SUPPLEMENTARY ENGLISH
- 4) COMMUNICATIVE ENGLISH
- 5) FUNCTIONAL ENGLISH

SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A. Final EXAMINATION

COMPULSORY ENGLISH

(To be implemented from the session 2016-2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

Full Marks: 100

<u>Unit I</u>

I. Textbook Prescribed: 'Trends' Ed. Board of Editors (Duttsons)

A. Prose

Prescribed Lessons

- 1. The Golden Touch: Nathaniel Hawthorne
- 2. Tight Corners: Edward Verall Lucas
- 3. How I Became a Public Speaker: George Bernard Shaw
- 4. A Labour of Love : Nirad C. Chaudhary
- 5. A Confession: Mulk Raj Anand
- 6. Mr. Know All: Somerset Maugham

B. Poetry

Prescribed Poems

- 1. The Village Schoolmaster: Oliver Goldsmith
- 2. Invitation: Aurobindo Ghosh
- 3. If: Rudyard Kipling
- 4. The Darkling Thrush: Thomas Hardy
- 5. To Daffodils: Robert Herrick

C. One Act Play

Prescribed One-Act play

The Dear Departed : Stanley Houghton

UNIT II

I. Grammar and usage:

- 1. Tenses
- 2. Punctuation

II. Advanced Applied Language Skills

The following items are prescribed:

- (i) Writing an Advertisement Copy
- (ii) Composing an e-mail message
- (iii) Job Application and Curriculum Vitae

UNIT III

II. Essay-writing

RECOMMENDED BOOKS:

- Learner's English Grammar and Composition by N.D.V.Prasada Rao (S.Chand & Company Ltd.)
- 2. English Grammar, Composition & Usage by J.C.Nesfield (Macmillan India Ltd.)
- 3. Strengthen Your Writing by V.R. Narayanaswamy (Orient Longman)
- 4. Written Communication in English by Sarah Freeman (Orient Longman)
- 5. Macmillan Foundation English by R.K.Dwivedi and A.Kumar (Macmillan)
- 6. English For All Ed. Nilanjana Gupta(Macmillan)
- 7. Write Right by Sarita Manuja(Macmillan)
- 8. E-Writing by Dianna Booher(Macmillan)

UNIT IV

Prescribed Text:

IMPROVE YOUR ENGLISH (STEP UP –III) (Foundation Books)

Prescribed Items:

- 1. Enquires
- 2. Phrasal Verbs
- 3. Complaint about stale food products or eatables

- 4. Complaint about a hyped electricity bill
- 5. Going to the Village Head (Sarpanch) and enquiring about widening of Roads
- 6. Asking the village people to write to the MLA to build the bridge
- 7. Translation/ Transcription of sentences
- 8. Adaptations in English of your favourite native language TV episode
- 9. Narrate embarrassing/ awkward situations you faced in your life.
- 10. Narrate Jokes/ humorous situations in English
- 11. Share your experience of visiting a hospital/ Sharing health problem with a doctor
- 12. Facing Interviews/ Interfaces
- 13. Group Discussion
- 14. Situational Role Play

B.A. Final EXAMINATION

COMPULSORY ENGLISH

PATTERN OF QUESTION PAPER

(To be implemented from the session 2016-2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

Time: 3 Hours	ull Marks: 100
Q. 1.A) Fill in the blanks with appropriate Tenses of the ver given in brackets (Five out of Eight sentences)	bs 5 Marks
B) A passage of three to four lines for Punctuation wit	h internal choice
	5 Marks
C) One out of Two Questions with internal choice base composing an e-mail message.	ed on 5 Marks
D) One out of Two Questions with internal Choice bas writing an advertisement copy.	ed on 5 Marks
Q.2. A) Write an Essay in about 300 words on any One of the four given topics.	10 Marks
B) One out of Two Questions based on writing Job applicati and curriculum vitae.	on letter 10 Marks
Q.3. Four Short Answer Questions on the prescribed lessons with internal choice to be answered in about 75 words each	4x5=20 Marks
Q.4. A) Two Short Answer Questions on the prescribed poems w internal choice to be answered in about 75 words each.	ith 2x5=10 Marks
B) One Short Answer Question out of two on the prescribed	One-Act play 5 Marks
C) Five Very Short Answer Questions on the prescribed less be answered in one or two sentences each.	sons 5x1 = 5 Marks
Q. 5 Four Question of 5 Marks each on the items prescribed in UNIT IV	4X5 = 20 Marks

SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A. FINAL EXAMINATION

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF DRAMA)

(To be implemented from the session 2016-2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

Books Prescribed:

- 1. **Julius Caesar** by William Shakespeare(Dennet & Co.)
- 2. **She Stoops to Conquer** by Oliver Goldsmith. (Dennet & Co.)
- 3. Old Stone Mansion by Mahesh Elkunchwar (Oxford University Press)
- 4. A Background to the Study of English Literature by B. Prasad.

(Macmillan) Section – II – Drama

5. A Handbook of Literary Terms (S.Chand)
The following literary terms are prescribed:

Surprise, Suspense, Sub-plot, Anti-hero, Intrigue, Catharsis

Three Unities, Hamartia, Comic relief, Closet Drama, Existentialism, Folk Drama,

Domestic Tragedy, Comedy of Manners, Heroic Drama

Books Recommended for further reading:-

- 1. English Literature: An introduction for Foreign Readers by R.J. Rees. (Macmillan)
- 2. An Outline History of English Literature by W.H. Hudson (B.I. Publication)
- 3. An Introduction to the Study of Literature by W.H. Hudsom (Kalayani Publishers)
- 4. An Introduction to English Criticism by B. Prasad (Macmillan)
- 5. Drama: An Introduction by G.J. Watson (Macmillan)

Distribution of Marks

Unit	Course Content	LAQ	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Julius Caesar	10	10	-	20
II	She Stoops to Conquer	10	10	-	20
III	Old Stone Mansion	10	10	-	20
IV	a) A Background to the study of English Literature b) Literary Terms		10	10	30 10
		40	40	20	100

B.A. FINAL EXAMINATION

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF DRAMA)

Pattern of Question Paper

7	ime: 3 Hrs	Full Marks: 100
Q. 1	A) One out of Two Long Answer Question (to be answered in about 250 words) from Julius Caesar.	10 Marks
	B) One out of Two Long Answer Question (to be answered in about 250 words) from She Stoops to Conquer.	10 Marks
Q. 2	A) One out of Two Long Answer Question (to be answered in about 250 words) from Section II of A Background to the Study of Literature.	10 Marks
	B) One out of Two Long Answer Questions from the Old Stone	10 Marks
	Mansion	
Q. 3	A) Two out of Four items for Explanation with internal choice from Julius Caesar .	2x5 =10 Marks
	B) Two out of Four items for Explanation with internal choice from She Stoops to Conquer .	2x5 = 10 Marks
Q. 4	A) Two out of Four Short Answer Questions (to be answered in about 100 words each) with internal choice from Section II of A Background to the Study of English Literature.	2x5 = 10 Marks
	B) Two out of Four Short Answer Questions (to be answered in about 100 words each) with internal choice from the Old	2x5 = 10 Marks
	Stone Mansion.	
Q. 5	A) Five out of Eight Very Short Answer Question (to be answered in one sentence or two) from section II of A Background to the Study of English Literature	5x2 =10 Marks
	B) Five out of Eight Literary Terms from the prescribed Literary Terms.	5x2 = 10 Marks

SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A.PART-III EXAMINATION

SUPPLEMENTARY ENGLISH

(To be implemented from the session 2016-2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

AIMS AND OBJECTIVES

This Course is developed keeping in mind the needs of students who have already mastered core English competencies but need to hone their language abilities in order to deal creatively as well as competently with the English language. As the Course title indicates it will supplement the existing syllabi to create a space within the academy for students to hone their reading and writing skills in a graded manner to include advanced applied skills like creative writing, the writing of book and film reviews, and writing for the internet. Computer skills also will need to be addressed which is now a very important aspect of modern day life skills.

The techniques of instruction will require the course material to be supplemented by a learner centred classroom, the use of modern technical aids like computers, power points, internet and movies. Teachers are encouraged to develop supplementary teaching methods.

SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A. PART – III EXAMINATION

SUPPLEMENTARY ENGLISH

(To be implement from the session 2016 – 2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

Full Marks: 100

UNIT I: Textual Component

A) Prescribed Book

Yuganta: the end of an Epoch by Irawati Karve, (Disha Books)

B) Prescribed Book – Modern Short Stories – Reader (S.Chand and Company Ltd.)

Prescribed Stories

- 1. Two Little Soldiers by Maupassant
- 2. The Chrysanthemums by John Steinbeck
- 3. The Grave by Katherine Anne Porter
- 4. The Three Fat Women of Antibes
- 5. Love is not Love by H.E. Bates
- 6. The Axe by R.K. Narayan
- 7. Cargo from Singapore by Manohar Malgoankar

UNIT 2 : Applied Writing Skills

- A) Imaginative Essay on a Reflective theme
- B) Dialogue Writing on a given situation

Books Recommended:

Presentation Skills in English by Bob Dignen (Orient BlackSwan)

From Campus to Corporate (Macmillan)

B.A. PART - III EXAMINATION

SUPPLEMENTARY ENGLISH

Question Paper Pattern

(To be implement from the session 2016 – 2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

Time: 3 hours

Full Marks: 100

Q. 1 A) One out of Two LAQ from **Yuganta** 10 Marks

B) One out of Two LAQS based on Characters from Yuganta. 10 Marks

Q. 2 A) Two out of four SAQs from **Yuganta**. 2x5= 10 Marks

B) Five out of Seven VSAQs from **Yuganta.** 5x2 = 10 Marks

Q. 3 A) Four out of six SAQs from Modern Short Stories – A Reader 4x5 = 20 Marks

B) Ten out of twelve VSAQs from Modern Short Stories – Reader 10x1 = 10 Marks

Q. 4) Essay on an Imaginative topic - one out of four topics 15 Marks

Q. 5) Dialogue writing on a given situation – one out of two topics 15 Marks

SYLLABUS PRESCRIBED FOR B.A. FINAL COMMUNICATIVE ENGLISH

(To be implemented from the session 2016-2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

Aims and Objectives

The Course in Communicative English is a vocational subject introduced by the U.G.C. It aims at enhancing the employability of the students whether it is traditional areas, or in new and upcoming set ups, or in opting for their own enterprises. Communication skills and proficiency in English have become absolutely necessary to grow and develop in the modern competitive world, whatever be one's other basic academic and technical qualifications. The Communicative English course aims at training the would-be graduates in various levels of communication in English speech skills, oral skills, writing skills and other related skills. Besides being a broad-based subject, it also aims at developing the personality of the young under graduates and turn them into self-sufficient and self-reliant individuals.

SYLLABUS FOR

B.A. - Final COMMUNICATIVE ENGLISH

(To be implemented from the session 2016-2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

The Examination of Communicative English shall comprise theory and practical carrying 70 and 30 marks respectively.

Objectives.

- 1. To consolidate the skills and sub skills acquired in B.A. Part I and II
- 2. To Develop Communication skills: Oral and Written Business Communication
- 3. To introduce students to mass media.
- 4. To introduce students to Entrepreneurship
- 5. To develop the self-confidence and the personality of the students through practical application of communication skills and other related skills.

Teaching workload: Six periods per week

Lecturer - 4 per week

Practical - 2 per batch per week

$\underline{Unit - I}$

Oral Communication: Theoretical Background and Oral Skills.

Dyadic Communication, Meetings, Seminars and Conferences, Audio-Visual Aids

Prescribed Book : Developing Communication Skills by Krishna Mohan & Meera Banerji (Macmillan)

Unit - II

Oral and Related Skills

Listening, Presentation Skills, Assertiveness, Body Sport, Group Discussions

& Interviews

Prescribed Book:

Business Communication by Asha Kaul (Prentice Hall of India)

<u>Unit – III</u>

Written Communication

Business Correspondence(Sales Letter, Claim Letter, Bank and Insurance Letter, Social Correspondence), Memorandum Writing, Punctuation and Capitalisation

Prescribed Book:

Developing Communication Skills by Krishna Mohan and Meera Banerjee (Macmilan)

Unit - IV

A) Introduction to Mass Media

News, Interviewing, Compering, Announcing, Commentary, Voice Training, Speech Training, Inside Newspaper, Suppliers of News, the Reporter, News Editor, the Sub-Editor, Headlines.

B) Entrepreneurship: Definition + concept; core elements of Entrepreneurship, Entrepreneurship as a career option, Need of Entrepreneurship, Values and Attitudes, Creativity, innovation and idea generation, Entrepreneurial motivation, Barriers to Entrepreneurship.

Reference Books: Introduction to Mass Media

- 1) Script to Screen by Sharda Kaushik (Macmillan)
- 2) Basic Journalism by R. Parthasarathy (Macmillan)
- 3) Before the Headlines by C.P. Singh (Macmillan)

Reference Books : Entrepreneurship

- 1) Entrepreneur Development by Satish Taneja and S.L. Gupta (Galgotia Publishing Company)
- 2) Entrepreneurship Development and Management by Jose Paul & Ajith Kumar (Himalaya Publishing House)
- 3) Entrepreneurial Development by C.B. Gupta & Srinivasan. (S. Chand & Sons)
- 4) Entrepreneurial Development by S.S. Khanna (S. Chand & Sons)
- 5) Fundamentals of Entrepreneurship Sangram K. Mohanty (Prentice Hall)
- 6) Fundamental of Entrepreneurship H.Nandan (Prentice Hall)

Practicals: On the Job Training/Field Work

Practicals: Exercises and assignments based on units I, II, III and IV to be done in class. These should be entered in the workbook and should be checked and signed from time to time by the teacher/coordinator.

Every student would be required to make a presentation on a selected topic (of general interest) towards the end of the course.

After appearing for B.A. Part II Examination, the student should undergo on the job training or gain fieldwork experience, which involves the application of communication skills and English Language skills. Some suggested areas for on the job Training/Field work:

- a) Radio, T.V. Broadcasting News-reading, Script-writing, Interview, Announcing, Commentary, Comparing, Documentary Narration.
- b) News Paper/Magazine: reporter, writer, interviewer, sub-editor, translator, proofreader.
- c) Training in Advertising.

- d) Teacher/Tutor/Coach in English, for conversation and lower classes or other such areas.
- e) Travel and Tourist Assistant or Guide.
- f) Receptionist/Telephone Operator, Office Assistant, Sales person, Counter Assistant.
- g) Visits to Radio/T.V. Stations/ News paper to study practical aspects of their functioning.
- h) Visits to large organization/industrial set up
- i) Special training in public speaking, presentations, debates, event-management, leadership etc.

SCHEME OF EVALUATION

A) Theory Examination

(Time 3 hours) (Max. marks 70)

Unit	LAQ	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	6	8	3	17
II	6	8	4	18
III	6	8	3	17
IV	6	8	4	18
Total	24	32	14	70

PATTERN OF QUESTION PAPER

(TIME - 3 hours)

Q.1 A)		One LAQ out of Two based on Unit I	6 Marks
B)		One LAQ out of Two based on Unit II	6 Marks
Q.2 A)		One LAQ out of Two based on Unit III	6 Marks
B)		One LAQ out of Two based on Unit IV	6 Marks
			24 Marks
Q.3	A)	Two SAQs out of three based on Unit I	4 + 4 = 8 Marks
	B)	Two SAQs out of three based on Unit II	4 + 4 = 8 Marks
Q.4	A)	Two SAQs out of three based on Unit III	4 + 4 = 8 Marks
	B)	Two SAQs out of three based on Unit IV	4 + 4 = 8 Marks
			32 Marks
Q.5	A)	Three VSAQs based on Unit I	$3 \times 1 = 3 \text{ Marks}$
	B)	Four VSAQs based on Unit II	$4 \times 1 = 4 \text{ Marks}$
	C)	Three VSAQs based on Unit III	$3 \times 1 = 3 \text{ Marks}$

D) Four VSAQs based on Unit IV

Theory Paper = 70 Marks

Practical/Viva Voce = 30 Marks

100 Marks

Full Marks: 70

 $4 \times 1 = 4 \text{ Marks}$

14 Marks

(B) Plan of Practical Examination for B.A. Part III

N.B. Examinees are required to submit a certified record of their year's work

(Which is checked and signed by the teacher/ concerned co-ordinator) before the internal and external examiners appointed by the university. Marks allotted for the record of work shall not be awarded to the examinee in the absence of the record of work shall not be awarded to the examinee in the absence of the above.

		Total	30 Marks		
	With fellow examinees in group discussion				
	OR				
	interview				
	communicate with the examiners in				
	The Examinee will be expected to				
C.	Viva Voce :		10 marks		
B.	Report of on the job Training/Field work		10 marks		
A.	Records of year's work		10 marks		

CERTIFICATE

COMMUNICATIVE ENTLISH

Th	is is to cert	fy that thi	s Record of	Work is the	bonafide practical	work of Shri
Shrimati/K	Lumari					Class
		during	the Academi	c year		-
Name & S	ignature of th	e teachers				
Who taugh	t the examine	ee.				
1						
2						
3						
Place:						
Date:					Co-ordinator's Si	gnature

Note: In the absence of the above certificate, marks for Record of Work shall not be awarded to examinee

SYLLABUS PRESCRIBED FOR B.A. FINAL EXAMINATION FUNCTIONAL ENGLISH (Optional)

(To be implemented from the session 2016-2017 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

The Examination of Functional English shall comprise both Theory and Practical carrying 70 and 30 Marks respectively.

Teaching work load - Six Periods per week

Lecture/ Theory – 4 Practical -2 per batch

N.B. Students offering this course are required to maintain Journal/Record of work.

Unit – I Business Communication

Book Prescribed: Business Communication:Basic Concepts and Skills by J.P.Parikh, Anshu Surve, Swarnabharati & Asma Bahrainwala (Orient BlackSwan)

Prescribed Portion: Section I & Section II of the prescribed book

Practical:

Assignments based on the prescribed items

Unit – II Business Communication

Book Prescribed: **Business Communication:Basic Concepts and Skills** by J.P.Parikh, Anshu Surve, Swarnabharati & Asma Bahrainwala (Orient BlackSwan)

Prescribed Portion: Section III & Section IV of the prescribed book

Practical:

Assignments based on the prescribed items

Unit - III Written Communication

Business Correspondence(Sales Letter, Claim Letter, Bank and Insurance Letter, Social Correspondence), Memorandum Writing, Punctuation and Capitalisation

Prescribed Book:

Developing Communication Skills by Krishna Mohan and Meera Banerjee (Macmillan)

Unit - IV

A) Introduction to Mass Media

News, Interviewing, Compering, Announcing, Commentary, Inside Newspaper-Suppliers of News- the Reporter – the News Editor - the Sub-Editor - Headlines.

B) Entrepreneurship: Definition + concept; core elements of Entrepreneurship, Entrepreneurship as a career option, Need of Entrepreneurship, Values and Attitudes, Creativity, innovation and idea generation, Entrepreneurial motivation, Barriers to Entrepreneurship.

Reference Books: Introduction to Mass Media

- 4) Script to Screen by Sharda Kaushik (Macmillan)
- 5) Basic Journalism by R. Parthasarathy (Macmillan)
- 6) Before the Headlines by C.P. Singh (Macmillan)

Reference Books : Entrepreneurship

- 7) Entrepreneur Development by Satish Taneja and S.L. Gupta (Galgotia Publishing Company)
- 8) Entrepreneurship Development and Management by Jose Paul & Ajith Kumar (Himalaya Publishing House)
- 9) Entrepreneurial Development by C.B. Gupta & Srinivasan. (S. Chand & Sons)
- 10) Entrepreneurial Development by S.S. Khanna (S. Chand & Sons)

Practical:

Assignments based on Unit – IV.

SCHEME OF EVALUATION

Theory Examination Time 3 Hours 70

Full Marks -

Unit	L.A.Q.	SAQ	VSAQ	Total
I	08	08	04	20
II	08	08	04	20
III	08	04	04	16
IV	08	04	02	14
Total	32	24	14	70

I) Plan for Practical Examination:

A)	Record of Work	-	10
	Marks		
	(Record Book & Assignments)	-	
B)	Viva Voce	-	10
	Marks		
C)	Group Discussion	-	05
	Marks		
D)	Communication/ Reference Skills	-	05
	Marks		

Total – 30 Marks

PATTERN OF QUESTION PAPER

Time: 3 Hrs.	Full Marks : 70
Q. 1 A) One Long Answer Question out of two based on Unit I	(1 x 8) 08 Marks
B) One Long Answer question out of two based on Unit II	(1 x 8) 08 Marks
Q. 2 A) One Long Answer question out of two based on Unit III	(1 x 8) 08 Marks
B) One Long Answer question out of two based on Unit IV	(1 x 8) 08 Marks
O O A) Tora Object Agreement and of four board on Heit I	(O 4) OO Mada
Q. 3 A) Two Short Answer question out of four based on Unit I	(2 x 4) 08 Marks
B) Two Short Answer questions out of four based on Unit II	(2 x 4) 08 Marks
Q. 4 A) One Short Answer question out of two based on Unit III	(1 x 4) 04 Marks
B) One Short Answer question out of two based on Unit IV	(1 x 4) 04 Marks
Q. 5. Seven VSAQs to be based on the different Units as per the	following division:
(Two VSAQs based on Unit I	(2 x 2) 04 marks
Two VSAQs based on Unit II	(2 x 2) 04 marks
Two VSAQs based on Unit III	(2 x 2) 04 marks
One VSAQ based on Unit IV	(1 x 2) 02 marks)

RASHTRASANT TUKADOJI MAHARAJ NAGPUR UNIVERSITY, NAGPUR

DIRECTION NO. 12 OF 2016

DIRECTION RELATING TO THE EXAMINATION LEADING TO THE DEGREE OF BACHELOR OF ARTS, SEMESTER PATTERN (THREE YEAR DEGREE COURSE) (FACULTY OF ARTS AND SOCIAL SCIENCE)

(Issued under Section 14(8) of the Maharashtra Universities Act, 1994)

Whereas, Maharashtra Universities Act No. XXXV 1994 has come into force from 22_{nd} July, 1994 and further amended by Maharashtra Universities (Amendment and Continuance) Act, 2003 (hereinafter referred to as Act) has come into force from 8th August 2003,

AND

Whereas, the University Grants Commission, New Delhi vide letter No.D.O.No.F-1-2/2008 (XI Plan) dated 31st January 2008 regarding new initiatives under the XIth Plan-Academic Reforms in the University has suggested for improving quality of higher education and to initiate the Academic Reforms at the earliest,

AND

Whereas, the Special Task Committee in all the Social Sciences under the subjects of Arts and Social Science in their meeting held during 02nd March 2016 to 16th May,2016 prepared the syllabi and scheme of examination for the Bachelor of Arts Graduate Degree course Semester Pattern in the Faculty of Social Science and recommended to the Hon'ble Vice-Chancellor for starting from the academic session 2016-17.

AND

Whereas The Hon'ble Vice Chancellor of Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University, Nagpur in exercise of powers vested under 14/7 of the Maharashtra University Act 1994 on behalf of the Board of Studies under the Faculty of Social Science and Faculty of Social Science has considered, accepted and recommended to Academic Council, the policy decision regarding introduction of Bachelor of Arts Semester Pattern syllabi with draft direction and Scheme of examination of Semester-I to VI

AND

Whereas, the Academic Council in its meeting held on 08th June, 2016 vide item No. 1(B) & 4 (B) has considered, accepted and recommended to Management Council, for Bachelor of Arts(Three Year Degree Course) in the Faculty of Arts & Social Science Semester Pattern syllabi with draft direction and Scheme of examination of Semester-I to VI

AND

Whereas, the Management Council in its meeting held on 14th June, 2016 vide item No. 96(B) & 99(B), has considered, accepted the Bachelor of Arts (Three Year Degree Course) in the Faculty of Arts & Social Science Semester Pattern syllabi with draft direction and Scheme of examination of Semester-I to VI

AND

Whereas, the new draft direction and scheme of examination as per Semester Pattern is to be implemented from the Academic Session 2016-17 for B.A. semester- I and onwards which is to be regulated by this direction and as such there is no existence and framing of an Ordinance for the above examination is a time consuming process.

AND

Whereas, the admission of students in the Semester Pattern at B.A. Semester- I and onwards are to be made in the Academic Session 2016-17.

AND

Whereas, ordinance making is a time consuming process, therefore, I, Dr. Pramod G. Yeole, Acting Vice Chancellor Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University, Nagpur in exercise of powers vested under Section 14(8) of the Maharashtra University Act 1994 do hereby issue the following Direction.

AND

- 1. This Direction may be called "Direction relating to examinations leading to the Bachelor Degree of Arts, Semester Pattern. (Three Year Course).
- 2. The direction shall come into force from the date of its issue by Hon'ble Vice Chancellor and shall remain in force till the relevant ordinance comes into being in accordance with the provisions of the Act.
- 3. The duration of the B.A. course shall be of three academic years consisting of six semesters with the University examinations at the end of each semester namely:
  - a) B.A. Semester I Exam

- b) B.A. Semester II Exam
- c) B.A. Semester III Exam
- d) B.A. Semester IV Exam
- e) B.A. Semester V Exam
- f) B.A. Semester VI Exam

4.The theory examination of Semester-I, II, III, IV, V and VI shall be conducted by the University and shall be held separately at the end of each semester at such places and dates as may be decided and notified by the University and shall be held as per the schedule given in the Table below.

	<u> </u>	1 &	
		Regular Students, Ex And Extern	al External Students and
Sr. No.	Name of the examination	Students Examination	Supplementary Students
			Examination
	Semester I, III & V		
1		Winter	Summer
	Semester II, IV & VI		
2		Summer	Winter

ELIGIBILITY TO THE COURSE:

- 5. Subject to compliance with the provisions of this Direction and of other ordinances in force from time to time, the following persons shall be eligible for admission to the examination:-
- (a) A student who has prosecuted a regular course of study for not less than six month prior to that examination;
- (b) A teacher in an Educational Institution eligible under the provisions of Ordinance No. 18

Provided that in the case of the persons eligible under clauses (b) and External applicant to the examination shall have attended a course of laboratory instructions by obtaining casual admission in a College in the subject in which laboratory work is prescribed. The candidate shall submit a certificate to that effect signed by the Principal of the college.

- (c) For external candidate the internal marks shall be assigned in proportionate to the marks scored by the candidate in theory examination conducted by the University.
- 6. Eligibility of every applicant for admission to B.A, Semester Course shall be:-
- A) In case of the B.A. Semester I Examination:-

The candidate should have passed the 12th standard examination of the Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education in the Faculty of Arts or Faculty of Commerce or Faculty of Science, Vocational Stream, Professional Courses or any other 10+2 examination and one of the subject English is compulsory recognized as equivalent thereto in such subjects and with such standards of attainments as may be prescribed.

- B) In the case of the B.A. Semester II, III, IV, V and VI, the student should have attended a minimum of 90 days in the respective semester and passed the previous semester examination as per the ordinance no. 10 of ATKT rules.
- 7. The ATKT rules to admission for B.A. Course Semester, (Theory and Practical as separate passing head and on calculation fraction, if any, shall be ignored) shall be as given in following table:

	Admission to Semester	The student should have attended the Session satisfactorily	Candidate should have passed at least 50% passing heads of the following examinations (Theory and Practical as separate passing head and on calculation fraction if any, shall be ignored)
A	B.A.1 st Semester	Students who have fulfilled the eligibility criteria as mentioned in Section 6(A) and have been admitted to this course in 1 st Semester	

В	B.A.2 nd Semester	Students who have been admitted to this course in 2 nd Semester	
С	B.A.3 rd Semester	Students who have been admitted to this course in 3 rd Semester	50% of the total head prescribed for Sem I and Sem II Examination
D	B.A.4 th Semester	Students who have been admitted to this course in 4 th Semester	50% of the total head prescribed for Sem I and Sem II Examination and Semester III Appear
Е	B.A.5 th Semester	Students who have been admitted to this course in 5 th Semester	 a) Should have passes Sem I and Sem II examination And b) 50% of the total head prescribed for Sem III and Sem IV Examination
F	B.A.6 th Semester	Students who have been admitted to this course in 6 th Semester	 a) Should have passes Sem I and Sem II, Sem III examination And b) 50% of the total head prescribed for Sem IV and Sem V Examination

- 8) a) Without prejudice to other provisions of Ordinance no. 6 relating to the examination in general, provisions of Para 5, 8, 10 and 31 of the said ordinance shall apply to every student admitted to this course.
- b) The students admitted to this Degree Course shall be governed by the general Ordinances/ Directions of the University which are applicable to all the regular or ex-students. These ordinances include complete as well as relevant provision of Ordinance No. 1, 2, 6, 7-A, 9, 10, 19, 109, ordinance No. 30 of 2006, (amended Ordinance No. 4 of 2006), Direction 9 of 2008, Direction 5 of 2004 wherever applicable accordingly AND Direction/Ordinance of ATKT as well as reassessment/ provisional admission as issued from time to time.
- 9) The fees for the tuition, examination, laboratory and other fees shall be as prescribed by the university from time to time.

10) Students can opt following papers for the B.A. Semester I to VI as per the details given below:-

Paper -I	Compulsory English	Compulsory subject	Compulsory
Paper -II	Second Language: Marathi, Hindi, Urdu, Supplementary English, Gujrati, Bengali, Telugu, Sanskrit, French, German, Russian, Persian, Arabic, Pali and Prakrit or Latin	Any one of these languages	Compulsory
Paper –III to V	Marathi Literature, Hindi Literature Urdu Literature, Gujrati Literature, Bengali Literature, Telugu Literature, French Literature, German Literature, Russian Literature Persian Literature, Arabic Literature, Pali and P rakrit Literature, Latin Literature, Sanskrit Literature Communicative English, Functional English, Music, History, Economics, Political Science, Sociology, Philosophy, Psychology, Geography, Home Economics, Dr. Ambedkar Thought, Public Administration Buddhist Studies, Ancient Indian History Culture & Archaeology, Gandhian Thought, Fashion Design.	Any Three from these subjects	Optional

- 11) The five subject offered by the students at semester I level will remain unchanged till the final semester.
- 12) (a) The scope of the subjects shall be as prescribed in the syllabus.

- (b) The medium of instruction and examination shall be English, Hindi, Marathi, except for the courses in Languages and Literature.
- 13) The maximum marks assigned to each paper and minimum marks, an examinee must obtain in order to pass the examination shall be as prescribed in appendices appended with this direction.
- 14) The practical examination of all semester will be conducted at the end of each semester as indicated in the table given below:

Sr. No.	Name of the examination		Supplementary Examination
1	Semester I, III & V	Winter	Summer
2	Semester II, IV & VI	Summer	Winter

- 15) The scheme of awarding internal marks shall as per Appendix appended with this Direction.
- 16) Successful examinees at the B.A. Sem-VI Examination who obtained not less than 60% marks (aggregate of Sem- I, II, III, IV, V and VI Examinations taken together) shall be placed in first division, those obtaining less than 60% but not less than 45% in second Division, and all other successful examinees below 45% in third division.
- 17) There shall be no classification of successful candidates at Sem- I to Sem-V Examination. The division of the successful candidate shall be declared at the end six semester taking in to consideration the score of all six semesters.
- 18) An examinee successful in the minimum period prescribed for the examination, obtaining not less than 75% of the maximum marks prescribed in the subject shall be declared to have passed the examination with Distinction at that subject. Distinction shall not be awarded to an examinee availing of the provision of the exemptions and compartments at any of the examination.
- 19) Provisions of Ordinance No, 7-A relating to the Condonation of Deficiency of Marks for passing an examination and compartment as amended updated vide ordinance No. 45 of 1983 shall apply to the examinations under this Direction.
- 20) The names of the successful examinee passing the examination as a whole in the minimum prescribed period and securing the grades equivalent to first and second division shall be arranged in order of merit as provided in ordinance 6 relating to examination in general.
- 21) No candidate shall be admitted to an examination under this direction, if he / she have already passed the same examination of this university or of any other university.
- 22) Successful examinees at the B.A. Semester I, II, III, IV, V and VI Examinations shall be entitled to receive a Certificate signed by the Controller of Examination of University (COE) and successful examinees at the end of B.A. Semester VI examination shall, on payment of prescribed fees, receive a Degree in the prescribed format, signed by the Vice-Chancellor.
- 23) The provisions of direction No. 3 of 2007 for the award of grace marks for passing an examination, securing higher grade in subjects(s) as updated from time to time shall apply to the examination under this direction.
- 24) **Absorption scheme** for failure students of the Annual pattern:
- a) While switching over to Semester, the failure students of annual pattern will be given **Five** chances to clear the examination. After availing five chances for clearing the examination as per annual pattern, no examination would be held for annual pattern candidates. The students who fail to clear the examination within the available chances would have to take fresh admission in the semester pattern course.
- b) The candidate who have cleared first year annual pattern examination in the subject or are allowed to keep term (ATKT) as per annual pattern shall get admission to semester III directly.
- c) The candidate who have cleared second year annual pattern examination in the subject or are allowed to keep term (ATKT) as per annual pattern shall get admission to semester V directly.
- d) The candidate of old course (Yearly Pattern) shall be permitted to appear for higher class (Semester III or V) as per the new course (Semester Pattern) examination of the bachelor of Arts programme (Semester Pattern) provided they submit Eligibility Certificate (as per Proforma given below) from the Head of Department/Principal of the College stating that he/she has satisfactorily undergone a course of study.

ELIGIBILITY CERTIFICATE

(	(For	getting	admission	on for	Semester	III o	or Semester	$\mathbf{V}$	of Degree	Course)
	(- 0 -	50001115	" THE STATE OF THE		CHILCHEL			•	or Degree	Course,

Name of the Previous Examination	Year
This is to certify that this Shri / Shrimati / Kuma	ri is eligible

to get the admission forof I	B.A. Degree Course.	
	1	Head of the Department/Principal Name of the Department/College
		Dated / /

SEAL

Teaching & Examination Scheme

Bachelor of Arts Three Year (Six Semester) Degree Course

B.A. (Semester I, II, III, IV, V, VI)

Subject	To	eaching	Schem	e				T			
	Th	Tu	Prac	Total		Theory	1	T	Γ	Practical Assessme	
					Time Hrs	Theo Max Marks	Internal Assessm ent/ Prac.	Total	Min Pass Theory	Min Pass Int. Ass./ Practical	Total Passing Marks
Compulsory English	04	01*		05	3	80	20	100	32	08	40
Second Languages	04			04	3	80	20	100	32	08	40
Optional Except ELT.	05			05	3	80	20	100	32	08	40
Eng. Literature	06			06	3	80	20	100	32	08	40
Practical Subjects	04		01	05	3(Th) 6-8 (Prac)	70	30	100	23	11	

*One tutorial period consisting of 20 students per batch for Compulsory English

27. Guidelines for Internal Assessment, Theory Paper and Practical

Internal Assessment

- 1. The internal assessment marks shall be awarded by the concerned teacher.
- 2. The internal assessment shall be completed by the College / University at least 15 days prior to the final examination of each semester. The Marks shall be sent to the University immediately after the Assessment in the prescribed format.
- 3. General guidelines for Internal Assessment are:
- a) The internal assessment marks assigned to each theory paper as mentioned in Appendix 1 shall be awarded on the basis of assignments like class test, attendance, home assignments, study tour, visit to educational institutions and research organizations, field work, group discussions or any other innovative practice / activity.
- b) There shall be one assignment (as described above) per each Theory paper.
- c) There shall be no separate / extra allotment of work load to the teacher concerned. He/ She shall conduct the internal assessment activity during the regular teaching days / periods as a part of regular teaching activity.
- d) The concerned teacher / department / college shall keep the record of all the above activities until six months after the declaration of the results of that semester.
- e) At the beginning of each semester, every teacher / department / college shall inform his / her students unambiguously the method he / she proposes to adopt and the scheme of marking for internal assessment.
- f) The Teacher shall announce the schedule of activity for internal assessment in advance in consultation with HOD / Principal.

g) Final submission of internal marks to the University shall be before the commencement of the University Theory / Practical examinations whichever is later.

Theory

The scope of the subjects, **paper pattern for theory examination** and **distribution of marks** shall be as prescribed by the Board of Studies of the relevant subject and would be published in the syllabus.

However broad distribution of marks for different subjects in each semester will be as under:

Subject	Theory	Internal	Practical	Total
		Assessment		
Compulsory English	80	20		100
Second Languages	80	20		100
	0.0	•		100
Social Science's	80	20		100
Subjects (Optional)				
Social Science's	70		30	100
Subjects with				
Practical(Optional)				

Practical Examination

1 D	!14:1	:	201	T 41	:	the distribution	_ £ 41		C. 11
1 1	taen bracheat	carries 1	MJ marks	For the	examination	the distribution	or the	marks shall be	ewonor as

a. Record / Journal / Internal assessment
 b. Practical Performance
 i. 10 marks - Evaluated by Internal
 i. 10 marks - Evaluated jointly by External & Internal
 i. 10 marks - Evaluated by

c. Viva-voce External

NOTE: Practical performance shall be jointly evaluated by the External and Internal Examiner. In case of discrepancy, the External Examiner's decision shall be final.

- 2. Practical exam shall be of 3 to 8 hours duration for one or two days, depending on subject and number of students.
- 3. The Practical Record of every student shall carry a certificate as shown below, duly signed by the teacher-in-charge and the Head of the Department.
- 4. If the student fails to submit his / her certified Practical Record duly signed by the Teacher-In-Charge and the Head of the Department, he / she shall not be allowed to appear for the Practical Examination and no Marks shall be allotted to the student.
- 5. The certificate template shall be as follows:

ERTIFICATE	E			
			rk of Shri /	Shrimati
during the academic	c year	'	The candi	date has
	Rashtrasant	Tukadoji	Maharaj	Nagpur
xaminee				
	ontains the bonafide reduced of M. S. during the academi	ontains the bonafide record of the Page of M. Sc of M. Sc during the academic year ats prescribed by Rashtrasant	ontains the bonafide record of the Practical word of M. Sc of M. Sc during the academic year 'ats prescribed by Rashtrasant Tukadoji	ontains the bonafide record of the Practical work of Shri / of M. Sc during the academic year The candi ats prescribed by Rashtrasant Tukadoji Maharaj

Head of the Department

Nagpur: **Dr. Pramod Yeole**Dated: 16th June, 2016 Acting Vice-Chancellor

बी. ए. सेमेस्टर -I

अनिवार्य हिंदी

पाठ्य प्स्तक - साहित्य वाटिका

इकाई – I

गद्य विभाग

1. बातचीत में शिष्टाचार (निबंध) - कामताप्रसाद ग्रु

पुरस्कार (कहानी) - जयशंकर प्रसाद
 भोलाराम का जीव (व्यंग्य) - हिरशंकर परसाई

4. सरहद के उस पार (रिपोर्ताज) - फणीश्वरनाथ रेण्

इकाई – II

पद्य विभाग

 1. वे मुस्काते फूल नहीं
 महादेवी वर्मा

 2. प्रथम रिम
 सुमित्रानंदन पंत

3. मैं वह धन् हुँ - अज्ञेय

4. बसंती हवा - केदारनाथ अग्रवाल

इकाई – III अन्य पाठ्य सामग्री

- 1. पारिभाषिक शब्दावली पाठ्यपुस्तक में संलग्न सूची से ही अंग्रेजी से हिंदी तथा हिंदी से अंग्रेजी पारिभाषिक शब्दावली का अध्ययन
- पत्र-लेखन अर्थ, महत्व एवं विशेषताएँ.
   कार्यालयीन पत्र, व्यावहारिक पत्र, व्यावसायिक पत्र, आवेदन पत्र

इकाई – IV द्रुतवाचन –

- अ. निम्निलिखित रचनाकारों का संक्षिप्त परिचय बालकृष्ण भट्ट, प्रेमचंद, राजकमल चौधरी, रामेश्वर शुक्ल 'अंचल',
- ब निम्निखित रचनाओं का संक्षिप्त परिचय हार की जीत (कहानी - सुदर्शन), अफसर (व्यंग्य-शरद जोशी), बाजार दर्शन (निबंध - जैनेंद्र कुमार), सखि, वे मुझसे कहकर जाते (कविता- मैथिलीशरण गुप्त)

बी. ए. सेमेस्टर – II

अनिवार्य हिन्दी

पाठ्य पुस्तक - साहित्य वाटिका

इकाई I गद्य विभाग

जहाँ आकाश नहीं दिखाई देता (रिपोर्ताज) - विष्णु प्रभाकर
 फैसला (कहानी) - भीष्म साहनी
 जिंदगी और जोंक (कहानी) - अमरकांत
 सौंदर्य की नदी नर्मदा (यात्रा-वृतांत) - अमृतलाल वेगइ

इकाई II पद्य विभाग

फसल - सर्वेश्वरदयाल सक्सेना
 रत्न और पाषाण - रत्नाम्बर दत्त चंदोला
 छोटी दुनिया - अरुण कमल
 रंग खतरे में है - कुमार विकल

इकाई III कल्पना विस्तार, मुहावरे एवं लोकोक्तियाँ

इकाई - IV द्रुत वाचन

अ. निम्नलिखित रचनाकारों का संक्षिप्त परिचय

नामवर सिंह, स्वदेश भारती, ममता कालिया, राजेश जोशी

ब. निम्नलिखित रचनाओं का संक्षिप्त परिचय

दूसरी कहानी (कहानी - अलका सरावगी), सिक्के (कविता - लीलाधर जगूड़ी), नया साल मुबारक (ललित निबंध - अमृत राय), चश्मदीद शहादत (व्यंग्य – विभृति नारायण राय)

बी.ए. सेमेस्टर III अनिवार्य हिंदी

पाठ्य पुस्तक – साहित्य क्षितिज

इकाई – I गद्य विभाग

आंगन का पंछी (निबंध) - विद्यानिवास मिश्र
 गेहूँ और गुलाब (निबंध) - रामवृक्ष बेनीपुरी
 आत्मिशक्षण (कहानी) - जैनेंद्र कुमार

4. ज़िंदगी और गुलाब के फूल (कहानी) - उषा प्रियंवदा

इकाई – II पद्य विभाग

जीवन सरिता - सुमित्रानंदन पंत
 पथिक से - उदयशंकर भट्ट
 जो बीत गई - हरिवंशराय बच्चन

4. सत्य और स्वप्न - अज्ञेय

इकाई – III अन्य पाठ सामग्री

1. फीचर लेखन (रूपक) - अर्थ, स्वरूप, तत्व, विशेषताएँ

2. प्रूफ शोधन के नियम, प्रूफ शोधक के गुण,

विशेषताएँ

इकाई - IV द्रुत वाचन

अ. निम्नलिखित रचनाकारों का सामान्य परिचय

शिवमंगल सिंह सुमन, मनोहर श्याम जोशी, रवीन्द्र कालिया, चित्रा मुद्गल

ब. निम्नलिखित रचनाओं का सामान्य परिचय

ठेले पर हिमालय (संस्मरण – धर्मवीर भारती), पतझड़ (कविता – रामकुमार वर्मा), दोपहर का भोजन (कहानी – अमरकांत), भोर का तारा (एकांकी – जगदीशचंद्र माथुर)

बी.ए. सेमेस्टर IV अनिवार्य हिंदी

पाठ्य पुस्तक - साहित्य क्षितिज

इकाई I गद्य विभाग

2. बिंदा (रेखाचित्र) - महादेवी वर्मा

3. न खड़े होने का दर्द (व्यंग्य) - शरद जोशी

4. अग्नि की उड़ान (आत्मकथा) - ए.पी.जे. अब्दूल कलाम

इकाई II पद्य विभाग

1. अभिनव मनुष्य - रामधारी सिंह दिनकर

2. छाया मत छूना - गिरिजाकुमार माथुर

3. कैकेयी का परिताप - मैथिलीशरण गुप्त

4. पत्थर की बेंच - चंद्रकांत देवताले

इकाई – III अन्य पाठ सामग्री

1. विज्ञापन - अर्थ, परिभाषा, विज्ञापन का शीर्षक, उपशीर्षक, प्रकार,

ग्ण, प्रयोजन, तत्व, लक्ष्य, भाषा

2. हिंदी में संक्षिप्तीकरण - स्वरूप, विशेषताएँ, निर्माण के सिद्धांत

इकाई IV अ. निम्नलिखित रचनाकारों का सामान्य परिचय

रामनरेश त्रिपाठी, राह्ल सांकृत्यायन, ओमप्रकाश वाल्मीकि, संजीव

ब. निम्नलिखित रचनाओं का सामान्य परिचय

मधुर भाषण (निबंध – गुलाबराय), आशा (कविता – जयशंकर प्रसाद), अपराध (कहानी – उदय प्रकाश), ऊँचा कोट (व्यंग्य - शंकर प्णतांबेकर)

बी.ए. सेमेस्टर V अनिवार्य हिंदी

पाठ्य पुस्तक – साहित्य मंजिरी

इकाई I - किसी भी एक विषय पर निबंध (लगभग 400 शब्दों में)

इकाई II -1. मानव सभ्यता (निबंध) - पदुमलाल पुन्नालाल बख्शी

2. कष्टों से भागना कायरता है - भगतसिंह

(स्खदेव के नाम पत्र)

 3.
 दुर्मुख (रेखाचित्र) महादेवी वर्मा

 4.
 बब्ल और कैक्टस (लिलत निबंध) रामदरश मिश्र

इकाई III - 1. दीपदान (एकांकी) - रामकुमार वर्मा

2. भाषा और समाज (निबंध) - अज्ञेय

3. प्रायश्चित (कहानी) - भगवतीचरण वर्मा

4. पगला बाबा (कहानी) - गोविन्द मिश्र

इकाई IV - द्रतवाचन

अ. निम्नलिखित रचनाकारों का सामान्य परिचय

बद्रीनारायण चौधरी 'प्रेमघन', उपेन्द्रनाथ अश्क, गुणाकर मुले, रामविलास शर्मा

ब. निम्नलिखित रचनाओं का सामान्य परिचय

चंपा काले अच्छर नहीं चीन्हती (कविता – त्रिलोचन), अतीतग्रस्तता और इतिहास बोध (लेख – लालबहादुर वर्मा), राखी का मूल्य (एकांकी - हरिकृष्ण प्रेमी), अखबार में नाम (कहानी – यशपाल)

बी.ए. सेमेस्टर VI अनिवार्य हिंदी

इकाई I एवं II - सूरज का सातवाँ घोड़ा (उपन्यास) – धर्मवीर भारती

इकाई III - अनुवाद

अर्थ, परिभाषा एवं प्रकार

अनुवाद का महत्व, अनुवादक की योग्यताएँ

कंप्यूटर

परिचय, प्रमुख अवयव, उपयोगिता

इंटरनेट का सामान्य परिचय एवं उपयोगिता

इकाई IV - द्रुतवाचन

अ. निम्नलिखित रचनाकारों का सामान्य परिचय

भुवनेश्वर, नरेश मेहता, गोपालदास 'नीरज', श्रीराम परिहार

ब. निम्नलिखित रचनाओं का सामान्य परिचय

अकाल और उसके बाद (कविता – नागार्जुन), सुख (कहानी – काशीनाथ सिंह), चोरी और प्रायश्चित (आत्मकथा – महात्मा गाँधी), सीमारेखा (एकांकी – विष्णु प्रभाकर)

बी. ए. सेमेस्टर - I

हिंदी साहित्य

पाठ्य पुस्तक - साहित्य किरण

इकाई - I पाठ्य पुस्तक के निम्नलिखित पाठ

1. हिम्मत और ज़िंदगी (निबंध) - रामधारी सिंह दिनकर

2. पर्यावरण और हम (निबंध) - डॉ राजीव गर्ग

3. मकड़ी का जाला (एकांकी) - जगदीशचन्द्र माथ्र

4. सज्जनता का दंड (कहानी) - प्रेमचंद

इकाई - II पाठ्य पुस्तक के निम्नलिखित पाठ

1. उमस (कहानी) - ममता कालिया

2. रवीन्द्रनाथ ठाकुर (संस्मरण) - महादेवी वर्मा

3. नाम-चर्चा (व्यंग्य-लेख) - नरेंद्र कोहली

4. सिनेमा (सिनेमा विधा) - मनमोहन चड्ढा

इकाई - III हिंदी साहित्य का इतिहास

आदिकाल का काल निर्धारण, पृष्ठभूमि एवं नामकरण प्रमुख प्रवृत्तियाँ (सिद्ध साहित्य, नाथ साहित्य, जैन साहित्य, रासो साहित्य, लौकिक साहित्य), आदिकाल की विशेषताएँ, प्रमुख कवि

इकाई - IV द्रुत वाचन -

अ. निम्नलिखित रचनाकारों का संक्षिप्त परिचय

भारतेन्दु हरिश्चंद्र, सियारामशरण गुप्त, प्रभा खेतान, राजी सेठ

ब. निम्नलिखित रचनाओं का संक्षिप्त परिचय

झाँसी की रानी की समाधि पर (कविता - सुभद्रा कुमारी चौहान), ग्रामलक्ष्मी की उपासना (निबंध - विनोबा भावे), मैं भी मानव हूँ (एकांकी - विष्णु प्रभाकर), अकेली (कहानी - मन्नू भंडारी),

बी. ए. सेमेस्टर – II

हिंदी साहित्य

इकाई - I एवं II

कबिरा खड़ा बज़ार में (नाटक) -

भीष्म साहनी

इकाई – III साहित्य की विधाएँ

महाकाव्य, खंडकाव्य, उपन्यास, कहानी, नाटक, एकांकी, संस्मरण, साक्षात्कार, आत्मकथा

इकाई - IV द्रुत वाचन

- अ. निम्निलिखित रचनाकारों का संक्षिप्त परिचय महावीर प्रसाद द्विवेदी, माखनलाल चतुर्वेदी, श्रीलाल श्कल, अशोक बाजपेयी
- ब. निम्नलिखित रचनाओं का संक्षिप्त परिचय

स्नेह निर्झर बह गया है (कविता - निराला), रीढ़ की हड्डी (एकांकी - जगदीशचंद्र माथुर), परमात्मा का कुता (कहानी – मोहन राकेश), हाथी के दाँत (ललित निबंध – अनंत गोपाल शेवड़े)

बी. ए. सेमेस्टर – III

हिंदी साहित्य

पाठ्य पुस्तक - साहित्य चंद्रिका

इकाई - I कबीर

सूरदास

इकाई – II तुलसीदास

मीराबाई

इकाई – III रहीम

बिहारी

इकाई -IV द्रुतवाचन - इसके अंतर्गत निम्नलिखित रचनाकारों का संक्षिप्त परिचय -

रैदास, रसखान, नानकदेव, केशवदास, संत नामदेव, संत ज्ञानेश्वर, भूषण, सहजोबाई,

हिंदी साहित्य

इकाई I एवं II

मृगनयनी (उपन्यास) - वृंदावनलाल वर्मा

इकाई – III

1. रस - अर्थ, परिभाषा, प्रकार अवयव

2. अलंकार - शब्दालंकार – अन्प्रास, यमक, श्लेष, वक्रोक्ति

अर्थालंकार - उपमा, रूपक, उत्प्रेक्षा, अतिशयोक्ति

3. शब्दशक्ति - अभिधा, लक्षणा, व्यंजना

4. काव्य गुण - माधुर्य, ओज, प्रसाद

5. काव्यदोष - अक्रमत्व, अप्रतीतत्व, ग्राम्यत्व

इकाई - IV हिंदी साहित्य का इतिहास

भक्तिकाल - नामकरण एवं वर्गीकरण, हिंदी साहित्य में भक्ति का उदय और विकास,

संत साहित्य की प्रवृत्तियाँ एवं प्रम्ख कवि

सूफी साहित्य का उद्भव, विकास एवं सामान्य प्रवृत्तियाँ

रामभक्ति शाखा का उद्भव, विकास, विशेषताएँ एवं प्रमुख कवि कृष्णभक्ति शाखा का उद्भव, विकास, विशेषताएँ एवं प्रमुख कवि

रीतिकाल - पृष्ठभूमि, नामकरण

सामान्य प्रवृत्तियाँ एवं प्रमुख कवि

बी. ए. सेमेस्टर -V

हिंदी साहित्य

पाठ्य पुस्तक – साहित्य वैभव

इकाई I 1. जयशंकर प्रसाद - 'इड़ा' सर्ग (कामायनी)

2. सूर्यकांत त्रिपाठी निराला - 1. ज्ही की कली, 2. विधवा, 3. भिक्षुक, 4. रानी की

कानी

इकाई II 1. गजानन माधव मुक्तिबोध - ब्रह्मराक्षस

2. भवानी प्रसाद मिश्र - 1. कवि. 2. सतपुड़ा के जंगल, 3. हवा ऐसी थी

इकाई III हिंदी साहित्य का इतिहास

आधुनिक काल - भारतेंदु युग, द्विवेदी युग, छायावाद, प्रगतिवाद,

प्रयोगवाद, नई कविता, साठोत्तरी कविता

इकाई IV अ. निम्नलिखित रचनाकारों का संक्षिप्त परिचय

हरिऔध, मैथिलीशरण ग्प्त, शमशेर बहाद्र सिंह, श्रीकांत वर्मा

ब. निम्नलिखित रचनाओं का संक्षिप्त परिचय

बावरा अहेरी (कविता – अज्ञेय), मुझे कुछ और करना था (कविता – रघुवीर सहाय), कवि कुंभनदास के प्रति (कविता – केदारनाथ सिंह), छायाएँ (कविता – नरेश सक्सेना),

बी. ए. सेमेस्टर – VI

हिंदी साहित्य

पाठ्य पुस्तक – साहित्य वैभव

इकाई I 1. क्रोध (निबंध) - रामचंद्र शुक्ल

2.. अशोक के फूल (निबंध) - हजारीप्रसाद द्विवेदी

3. समष्टि और व्यक्ति (निबंध) - नरेन्द्र देव

4. अंधी जनता और लँगड़ा जनतंत्र - विद्यानिवास मिश्र

(निबंध)

इकाई II 1. लंगूर का बच्चा (कहानी) - अमृतलाल नागर

2. भरेपूरे-अधूरे (कहानी) - कमलेश्वर

3. जेल जीवन की झलक (संस्मरण) - गणेश शंकर विद्यार्थी

4. ईफेल टावर की छाया में - रामवृक्ष बेनीपुरी

(यात्रा-संस्मरण)

इकाई III हिंदी साहित्य का इतिहास - आधुनिक काल

हिंदी की साहित्यक विधाओं का क्रमिक विकास - उपन्यास, कहानी, निबंध, नाटक, एकांकी, आलोचना

इकाई IV अ. निम्नलिखित रचनाकारों का संक्षिप्त परिचय

महीप सिंह, ज्ञानरंजन, रमेश बख्शी, उषा प्रियंवदा

ब. निम्नलिखित रचनाओं का संक्षिप्त परिचय

एक बेचारा भला आदमी (व्यंग्य – हरिशंकर परसाई), हींगवाला (कहानी – सुभद्रा कुमारी चौहान), कछुआ-धर्म(चंद्रधर शर्मा गुलेरी), नैन नैनीताल की छवि में पगे (यात्रा-वृतांत -विष्णुकांत शास्त्री

बी.ए. सेमेस्टर 1 (अनिवार्य हिंदी)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1. प्रथम इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 2. द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 3. यह प्रश्न तीसरी इकाई से दो खंडों में होगा,

प्रथम खंड से पाँच प्रश्न पूछे जाएँगे, सभी का उत्तर लिखना होगा.

 $5 \times 02 = 10$

द्वितीय खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 10

प्रश्न 4. इकाई चार से

अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 2 (अनिवार्य हिंदी)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1. प्रथम इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 2. द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 3. यह प्रश्न तीसरी इकाई से दो खंडों में होगा,

प्रथम खंड से कल्पना विस्तार के अंतर्गत दो विषय दिए जाएँगे जिनमें से एक का कल्पना विस्तार करना होगा.

1 X 10

द्वितीय खंड में मुहावरे एवं लोकोक्तियों के अंतर्गत सात मुहावरे एवं लोकोक्तियाँ दी जाएँगी जिनमें से पांच हल करना होगा

 $5 \times 02 = 10$

प्रश्न 4. इकाई चार से

अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 3 (अनिवार्य हिंदी)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1. प्रथम इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 2. द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 3. यह प्रश्न तीसरी इकाई से दो खंडों में होगा,

प्रथम खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 10

द्वितीय खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 10

प्रश्न 4. इकाई चार से

अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 4 (अनिवार्य हिंदी)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1. प्रथम इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 2. द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

प्रश्न 3. यह प्रश्न तीसरी इकाई से दो खंडों में होगा,

प्रथम खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 10

द्वितीय खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 10

प्रश्न 4. इकाई चार से

अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 5 (अनिवार्य हिंदी)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1. प्रथम इकाई के अंतर्गत चार विषय दिए जाएँगे, जिनमें से किसी एक पर निबंध लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 2. द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 3. तृतीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

प्रश्न 4. इकाई चार से

अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 6 (अनिवार्य हिंदी)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1. उपन्यास 'सूरज का सातवाँ घोड़ा' से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 2. उपन्यास 'सूरज का सातवाँ घोड़ा' से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 3. यह प्रश्न तीसरी इकाई से दो खंडों में होगा, प्रथम खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

द्वितीय खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 10

प्रश्न 4. इकाई चार से

अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 1 (हिंदी साहित्य)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1. प्रथम इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 2. द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 3. यह प्रश्न तीसरी इकाई से दो खंडों में होगा,

प्रथम खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 10

द्वितीय खंड से दो प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

प्रश्न 4. इकाई चार से

अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 2 (हिंदी साहित्य)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1. नाटक 'कबिरा खड़ा बज़ार में' से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 2. नाटक 'कबिरा खड़ा बज़ार में' से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.

1 X 20

प्रश्न 3. यह प्रश्न तीसरी इकाई से होगा. इसमें कुल छः प्रश्न पूछे जाएँगे, जिनमें से चार का उत्तर लिखना होगा.

 $4 \times 05 = 20$

प्रश्न 4. इकाई चार से

अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.

 $2 \times 05 = 10$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 3 (हिंदी साहित्य)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रथम इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	
द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	1 X 20
प्यापताच इयगइ से दा अरेग पूछ जारेग, जिसम से रेयर यग उत्तर लिखगा हागा.	1 X 20
तृतीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	1 X 20
इकाई चार के अंतर्गत छः प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से चार का उत्तर लिखना होगा.	1 X 20
4	x 05 = 20

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 4 (हिंदी साहित्य)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1.	उपन्यास 'मृगनयनी' से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	
		1 X 20
प्रश्न 2.	उपन्यास 'मृगनयनी' से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	
		1 X 20
प्रश्न 3.	यह प्रश्न तीसरी इकाई से होगा. इसमें छः प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से चार का उत्तर	
	लिखना होगा	
		$4 \times 05 = 20$
प्रश्न 4.	यह प्रश्न चौथी इकाई से होगा. इसमें छः प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से चार का उत्तर	
	लिखना होगा	
		$4 \times 05 = 20$

आंतरिक मूल्यांकन के अंतर्गत 20 अंक होंगे, (उपस्थिति, गृह-कार्य, मौखिकी एवं समग्र व्यवहार के आधार पर)

बी.ए. सेमेस्टर 5 (हिंदी साहित्य)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1.	प्रथम इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	
<del></del> 2		1 X 20
प्रश्न 2.	द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	1 X 20
प्रश्न 3.	यह प्रश्न तीसरी इकाई से होगा. इसमें चार प्रश्न पूछे जाएँगे, जिनमें से दो का	
	उत्तर लिखना होगा.	2 X 10 = 20
प्रश्न 4.	इकाई चार से	2 X 10 - 20
	 इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा. 	
	ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.	$2 \times 05 = 10$
	a. A. How Killiam Marin Co.	$2 \times 05 = 10$

बी.ए. सेमेस्टर ६ (हिंदी साहित्य)

प्रश्नपत्र का प्रारूप एवं अंक विभाजन

प्रश्न 1.	प्रथम इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	
T 2		1 X 20
प्ररुम ८.	द्वितीय इकाई से दो प्रश्न पूछे जाएँगे, जिसमें से एक का उत्तर लिखना होगा.	1 X 20
प्रश्न 3.	यह प्रश्न तीसरी इकाई से होगा. इसमें चार प्रश्न पूछे जाएँगे, जिनमें से दो का	
	उत्तर लिखना होगा.	2 X 10 = 20
प्रश्न 4.	इकाई चार से	
	अ. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.	2 V 05 — 10
	ब. इसके अंतर्गत तीन प्रश्न पूछे जाएँगे जिनमें से दो का उत्तर लिखना होगा.	$2 \times 05 = 10$
	``	$2 \times 05 = 10$

प्रथम वर्ष कला

अत्र - एक

बी.ए. मराठी ऐच्छिक अभ्यास्क्रम

अभ्यासग्रंथ— १) तहान (कादंबरी) लेखक — सदांनद देशमुख, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे

- **घटक १** i) कादंबरी : स्वरूप, घटक व प्रकार
  - ii) मराठी कादंबरीची वाटचाल
  - iii) कादंबरी वाङ्मयाचे वेगळेपण
- **घटक २ —** i) तहान कथानक, आशय
  - ii) तहान वेगळ्या विषयावरील कादंबरी
  - iii) तहान व्यक्तिरेखा, प्रसंग, संघर्ष
  - iv) तहान संवाद, भाषाशैली, निवेदन पद्धती
- २) साहित्यप्रकार : संकल्पना आणि स्वरूप

संपा. डॉ. ईश्वर सोमनाथे, डॉ. मिलिंद कांबळे या पुस्तकातील खालील दोन प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- і) कथा : स्वरूप व रचना प्रा. श्रीमती अनिता आढाव
- ii) किवता : या वाङ्मय प्रकाराची संकल्पना व स्वरूप भीमराव दत्ता कांबळे

गुण विभाजन

- १) लेखी परीक्षा ८० गुण
- २) अंतर्गत मूल्यमापन २० गुण

एकूण — १००गुण

संदर्भ साहित्य -

- १) मराठी कादंबरी तंत्र व विकास बापट व गोडबोले
- २) मराठी कादंबरी चंद्रकांत बांदिवडेकर
- ३) मराठी ग्रामीण कादंबरी रवींद्र ठाकूर, मेहता, पुणे.
- ४) मराठी कादंबरी ल. ग. जोग
- ५) गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी विलास खोले
- ६) मराठी कादंबरी : चिंतन आणि समीक्षा चंद्रकांत बांदिवडेकर
- ७) साहित्य प्रकार : संकल्पना आणि स्वरुप डॉ. ईश्वर सोमनाथे, डॉ. मिलिंद कांबळे, विजय प्रकाशन, नागपुर.
- ८) स्वातंत्र्योत्तर मराठी कादंबरीची वाटचाल डॉ. शंकर विभूते, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
- ९) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ४ संपा. रा. श्री. जोग, म. सा. प. प्रकाशन, पुणे.
- १०) मराठी कथा : उदुगम आणि विकास डॉ. इंदुमती शेवडे
- ११) मराठी कथेची स्थितीगती अंजली सोमण, पुणे.
- १२) मराठी कथा : स्वरूप आणि विकास प्रा. वा. वि. कुलकर्णी
- १३) मराठीतील कथारूपे प्रा. रा. ग. जाधव, स्नेहवर्धन प्रकाशन
- १४) कथा : संकल्पना आणि समीक्षा डॉ. सुधा जोशी
- १५) मराठी कविता : स्वरूप आणि विवेचन निशिकांत ठकार
- १६) कविता आणि प्रतिमा सुधीर रसाळ, मौज प्रकाशन
- १७) कवितारती संपा. पुरूषोत्तम पाटील
- १८) आदिवासी कादंबरी आणि इतर डॉ. प्रमोद मुनघाटे, तनुजा प्रकाशन, नागपूर.
- १९) तहान : स्वरूप आणि समीक्षा संपा. डॉ. कैलाश सार्वेकर
- २०) साहित्यविचार डॉ. अ. वा. कुलकर्णी
- २१) साहित्यविचार (संपा.) डॉ. द. दि. पुंडे, डॉ. स्नेहल तावरे
- २२) काव्यशास्त्र प्रदीप डॉ. स. रा. गाडगीळ
- २३) वाङ्मयीन शैली आणि तंत्र म. द. हातकणंगलेकर
- २४) साहित्यविचार भालचंद्र खांडेकर

प्रथम वर्ष कला

अत्र - एक

बी. ए. मराठी (ऐच्छिक) अभ्यास्क्रम (सत्रपद्धती)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ - ३ तास

एकूण गुण - ८०

प्रश्न क्र. १ — घटक क्रमांक १ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

– १६ गुण

किंवा

घटक क्रमांक २ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न क्र. २ – घटक क्रमांक १ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

- १६ गुण

किंवा

घटक क्रमांक २ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न क्र. ३ — 'तहान' या कादंबरीवर संदर्भासहित स्पष्टीकरण (पर्यायासह).

(चार वाक्यांचा एक गट किंवा दुसरा गट)

– १६ गुण

प्रश्न क्र. ४ – लघुत्तरी चार उपप्रश्नांचा एक गट (पर्यायासह).

(साहित्य प्रकार, संकल्पना आणि स्वरूप या पुस्तकातील कथा : स्वरूप व रचना या प्रकरणावर दोन प्रश्न व कविता : या वाङ्मयप्रकाराची संकल्पना व स्वरूप या प्रकरणावर दोन प्रश्न. असा चार प्रश्नांचा एक गट किंवा दुसरा गट)

– १६ गुण

प्रश्न क्र. ५ — अतिलघुत्तरी प्रश्न — सर्व प्रश्न अनिवार्य.

(तहान कादंबरीवर चार प्रश्न व साहित्य प्रकार संकल्पना आणि स्वरूप या पुस्तकातील नेमलेल्या दोन प्रकरणांवर चार प्रश्न. असे एकूण आठ प्रश्न — प्रत्येकी दोन गुणांचे असतील) — १६ गुण

विभागवार एकूण गुण

तहान (कादंबरी) — ५६गुण साहित्य प्रकार संकल्पना आणि स्वरूप — २४गुण एकूण गुण — ८०गुण

प्रथम वर्ष कला

स्रत्र – दोत

बी.ए. मराठी ऐच्छिक अभ्यास्क्रम

अभ्यासग्रंथ— १) अश्रूंची झाली फुले (नाटक) लेखक — वसन्त कानेटकर

घटक १ — i) नाटक : घटक व प्रकार

ii) मराठी नाटकाची वाटचाल

iii) नाटक : एक वाङ्मय प्रकार

iv) नाटक : स्वरूप व वैशिष्ट्ये

- **घटक २ —** i) अश्रूंची झाली फुले कथानक, आशय
  - ii) अश्रूंची झाली फुले व्यक्तिरेखा, प्रसंग, संघर्ष
  - iii) अश्रूंची झाली फुले संवाद, भाषाशैली, निवेदन पद्धती
  - iv) अश्रूंची झाली फुले वेगळ्या विषयावरील नाटक
- २) साहित्यप्रकार : संकल्पना आणि स्वरूप

संपा. डॉ. ईश्वर सोमनाथे, डॉ. मिलिंद कांबळे, विजय प्रकाशन, नागपूर.

या पुस्तकातील खालील दोन प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- і) कादंबरी वाङ्मय : एक चिंतन— प्रा. डॉ. वसंत शेंडगे
- ii) चरित्र, आत्मचरित्र, आत्मकथन : स्वरूप आणि संकल्पना उमा उत्तम काळे

गुण विभाजन

१) लेखी परीक्षा — ८० गुण
 २) अंतर्गत मूल्यमापन — २० गुण

एकूण - १००गुण

संदर्भ साहित्य -

- १) नाटक एक चिंतन वसंत कानेटकर, निलकंठ प्रकाशन
- नाटक कालचं आणि आजचं संपा. डॉ. पुष्पलता राजापूरे तापस सायन प्रकाशन, पुणे.
- ३) आधुनिक मराठी नाटक (आशय आणि आकृतिबंध) सुषमा जोगळेकर
- ४) मराठी नाटक नाटकप्रकार : काळ आणि कर्तृत्त्व डॉ. वि. भा. देशपांडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
- ५) मराठी रंगभूमी : उद्गम आणि विकास हिरामण लांजे, विवेक प्रकाशन, गोंदिया.
- ६) आजचे नाटककार संपा. डॉ. दत्तात्रय पुंडे, स्नेहल तावरे
- ७) मराठी नाट्यलेखन तंत्राची वाटचाल अ. वा. कुलकर्णी, व्हीनस प्रकाशन, पृणे.
- ८) दिलत रंगभूमी आणि नाट्य चळवळ डॉ. मधुकर मोकाशी, स्नेहवर्धन, पुणे.
- ९) वाङ्मय प्रकार नाटक भावे, दाते, अजब पुस्तकालय, कोल्हापूर
- १०) नाटक वाङ्मय प्रकार संपा. दत्ता भगत य.च.म.मु. विद्यापीठ, नाशिक.
- ११) कादंबरी : एक साहित्य प्रकार डॉ. हरि थोरात
- १२) चरित्र आणि आत्मचरित्र डॉ. सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
- १३) भारतीय रंगभूमीची परंपरा माया सरदेसाई, स्नेहवर्धन
- १४) मराठी नाट्यकला आणि नाट्य वाङ्मय श्री. ना. बनहट्टी
- १५) मराठी नाट्यसमीक्षा डॉ. रा. शं. वाळिंबे
- १६) मराठी रंगभूमीचा इतिहास श्री. ना. बनहट्टी
- १७) भरतमूनींचे नाट्यशास्त्र डॉ. सरोज देशपांडे
- १८) विदर्भातील नाटककार डॉ. प्रतिभा कुलकर्णी
- १९) विदर्भातील रंगकर्मी डॉ. प्रतिभा कुलकर्णी
- २०) युगवाणी खंड १ व २ संपा. वामन तेलंग
- २१) नाट्यसंस्कृती डॉ. वि. चिं. देशपांडे
- २२) वि. वा. शिरवाडकरांची नाट्यसृष्टी डॉ. विशाखा कांबळे

प्रथम वर्ष कला

अत्र - दोत

बी. ए. मनाठी (ऐच्छिक) अभ्यास्क्रम (सत्रपद्धती)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ - ३ तास

एकूण गुण - ८०

प्रश्न क्र. १ — घटक क्रमांक १ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

– १६ गुण

किंवा

घटक क्रमांक २ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न क्र. २ — घटक क्रमांक १ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

- १६ गुण

किंवा

घटक क्रमांक २ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न क्र. ३ — 'अश्रूंची झाली फुले' या नाटकावर संदर्भासहित स्पष्टीकरण (पर्यायासह). (चार वाक्यांचा एक गट किंवा दुसरा गट) — १६ गुण

प्रश्न क्र. ४ — लघुत्तरी चार उपप्रश्नांचा एक गट (पर्यायासह).
(साहित्य प्रकार, संकल्पना आणि स्वरूप या पुस्तकातील कादंबरी वाङ्मय : एक
चिंतन या प्रकरणावर दोन प्रश्न व चिरत्र, आत्मचिरत्र, आत्मकथन : स्वरूप आणि
संकल्पना या प्रकरणावर दोन प्रश्न. असा चार प्रश्नांचा एक गट किंवा दुसरा गट)
— १६ गुण

प्रश्न क्र. ५ — अतिलघुत्तरी प्रश्न — सर्व प्रश्न अनिवार्य.
(अश्रूंची झाली फुले या नाटकावर चार प्रश्न व साहित्य प्रकार संकल्पना आणि स्वरूप या पुस्तकातील नेमलेल्या दोन प्रकरणांवर चार प्रश्न. असे एकूण आठ प्रश्न — प्रत्येकी दोन गुणांचे असतील) — १६ गुण

विभागवार एकूण गुण

अश्रूंची झाली फुले (नाटक) — ५६गुण साहित्य प्रकार संकल्पना आणि स्वरूप — २४गुण एकूण गुण — ८०गुण

द्वितीय वर्ष कला

स्रत्र - तीन

बी.ए. मराठी ऐच्छिक अभ्यास्क्रम

अभ्यासग्रंथ— १) तुकारामांचे निवडक १०० अभंग — डॉ. पिंगे, गजमल माळी, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.

- **घटक १** i) संत कवींच्या प्रेरणा व त्या काळाची समाज परिस्थिती
  - ii) संत कवींची भाषाशैली, अध्यात्माची जाण
  - iii) संत वाङ्मयाचा इतिहास
  - iv) संतांची अध्यात्मिक लोकशाही
- i) तुकारामाचे चरित्र घटक २
  - ii) तुकारामाच्या अभंगातील भक्तीयोग
  - iii) तुकारामाची काव्यशैली
  - iv) तुकारामाचे समाज प्रबोधन
  - v) तुकारामाच्या अभंगातील व्यावहारिकता
- २) काव्यशास्त्र परिचय डॉ. शिवशंकर उपासे, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.

या पुस्तकातील खालील दोन प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- i) काव्यलक्षण
- ii) काव्यप्रयोजन (पौवार्त्य)

गुण विभाजन

१) लेखी परीक्षा — ८० गुण

संदर्भ साहित्य —

- १) संत साहित्य अभ्यासाच्या काही दिशा डॉ. काळे, नगरकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन
  - २) संत पंत तंत श्री. म. माटे, स्नेहवर्धन प्रकाशन
  - ३) संत कविता एक दृष्टिकोन प्रकाश केजकर, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
  - ४) मध्ययुगीन संतसाहित्य काही आयाम यु. म. पठान, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद
  - ५) प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (भाग १ ते ५) अ. ना. देशपांडे
  - ६) प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास ल. रा. निसराबादकर
  - ७) संत साहित्य समीक्षा गो. म. कुलकर्णी
  - ८) संत काय म्हणतात प्र. न. जोशी अनमोल प्रकाशन, पुणे.
  - ९) मराठी संत वाङ्मयातील परमार्थ मार्ग (भाग २) रा. द. रानडे
  - १०) संत तुकाराम चरित्र ल. रा. पांगारकर, वरदा प्रकाशन, पुणे.
  - ११) सत्यकर्मी तुकाराम विञ्ठल लांजेवार, मध्यमा प्रकाशन, नागपूर.
  - १२) पाच संतकवी शं. गो. तुळपुळे
  - १३) संत तुकाराम वा. सी. बेंद्रे
  - १४) संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती गं. बा. सरदार
  - १५) प्रतिभा साधन ना. सी. फडके
  - १६) काव्यशास्त्रप्रदिप डॉ. स. रा. गाडगीळ
  - १७) अभिनव काव्यप्रकाश रा. श्री. जोग
  - १८) संतसंगम डॉ. अलका इंदापवार
  - १९) दृष्टीपथ डॉ. श्याम मोहरकर, राघव पब्लिशर्स, नागपूर
  - २०) तुकारामांचे निवडक अभंग डॉ. प्र. न. जोशी
  - २१) तुकारामांचे निवडक ७५ अभंग संपा. डॉ. वासुदेव मुलाटे
  - २२) मराठी वाङ्मयाभिरूचीचे विंहगमावलोकन रा. श्री. जोग
  - २३) तुकाराम : कथात्म साहित्य : एक अभ्यास अनुराधा पोतदार
  - २४) संत तुकारामाची जीवननिष्ठा डॉ. ल. का. मोहरीट
  - २५) समाज जीवनातील तुकाराम ता. रा. पाटील
  - २६) सिद्ध परंपरा आणि महाराष्ट्रातील संत डॉ. म. रा. जोशी
  - २७) संत मन्मथ स्वामी आणि संत तुकाराम तौलनिक अभ्यास डॉ. प्रवीण कारंजकर

द्वितीय वर्ष कला

स्रत्र - तीन

बी. ए. मराठी (ऐच्छिक) अभ्यास्क्रम (सत्रपद्धती)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ - ३ तास

एकूण गुण - ८०

प्रश्न क्र. १ — घटक क्रमांक १ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

– १६ गुण

किंवा

घटक क्रमांक २ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न क्र. २ — घटक क्रमांक १ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

- १६ गुण

किंवा

घटक क्रमांक २ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न क्र. ३ — 'तुकारामांचे निवडक १०० अभंग' या पुस्तकावर संदर्भासहित स्पष्टीकरण (पर्यायासह). (चार अभंगाचा एक गट किंवा दुसरा गट) — १६ गुण

प्रश्न क्र. ४ — लघुत्तरी चार उपप्रश्नांचा एक गट (पर्यायासह).
(काव्यशास्त्र परिचय या पुस्तकातील काव्यलक्षण या प्रकरणावर दोन प्रश्न व काव्यप्रयोजन (पौर्वात्य) या प्रकरणावर दोन प्रश्न. असा चार प्रश्नांचा एक गट किंवा दुसरा गट) — १६ गुण

प्रश्न क्र. ५ — अतिलघुत्तरी प्रश्न — सर्व प्रश्न अनिवार्य.
(तुकारामांचे निवडक १०० अभंग या पुस्तकावर चार प्रश्न व काव्यशास्त्र परिचय या पुस्तकातील नेमलेल्या दोन प्रकरणांवर चार प्रश्न. असे एकूण आठ प्रश्न — प्रत्येकी दोन गुणांचे असतील.)

— १६ गुण

विभागवार एकूण गुण

तुकारामांचे निवडक १०० अभंग — ५६गुण काव्यशास्त्र परिचय — २४गुण एकूण गुण — ८०गुण

द्वितीय वर्ष कला

अत्र - चाव

बी.ए. मनाठी ऐच्छिक अभ्यास्क्रम

अभ्यासग्रंथ— १) रसयात्रा कुसुमाग्रज (कवितासंग्रह) — संपा — बोरकर, वैद्य, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन.

- **घटक १ —** i) मराठी काव्याचा प्रवाह
  - ii) काव्य संकल्पना कवितेच्या व्याख्या
  - iii) कवितेचे प्रकार स्वरूप वैशिष्ट्ये
  - iv) कवितेचे घटक शब्द, नाद, अलंकार, वृत्त, प्रतिमा, प्रतीक इत्यादी.
- **घटक २ i**) कुसुमाग्रजांची काव्यविषयक जाण
  - ii) कुसुमाग्रजांची सामाजिक कविता
  - iii) कुसुमाग्रजांची प्रेमकविता
  - iv) कुसुमाग्रजांची राष्ट्रभक्तीपर कविता
  - v) कुसुमाग्रजांच्या कवितेतील प्रतिमा, प्रतीके, भाषासौंदर्य
- २) काव्यशास्त्र परिचय डॉ. शिवशंकर उपासे, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.

या पुस्तकातील खालील दोन प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- i) काव्यकारण
- ii) शब्दशक्ती आणि अर्थविचार

गुण विभाजन

१) लेखी परीक्षा — ८० गुण
 २) अंतर्गत मूल्यमापन — २० गुण
 एकूण — १००गुण

संदर्भ साहित्य -

- १) मराठी कविता स्वरूप आणि विवेचन निशिकांत ठकार
- २) कवितेविषयी वसंत आबाजी डहाके, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
- ३) मराठी कवितेच्या नव्या दिशा महेंद्र भवरे, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
- ४) स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता वसंत पाटणकर, साहित्य अकादमी प्रकाशन
- ५) अर्वाचीन मराठी काव्य रा. श्री. जोग
- ६) आधुनिक मराठी कविता भ. श्री. पंडित
- ७) कवितेचे रसतीर्थे निशिकांत मिरजकर
- ८) कविता : संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा वसंत पाटणकर
- ९) काही मराठी कवी : जाणिवा आणि शैली सुधीर रसाळ
- १०) अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन अक्षयकुमार काळे
- ११) दलित कविता म. स्. पाटील
- १२) मराठी कविता आणि आधुनिकता यशवंत मनोहर
- १३) साठोत्तरी मराठी कविता व कवी रा. ग. जाधव
- १४) स्वातंत्र्योत्तर मराठी कविता संपा. सुषमा करोगल
- १५) कविता आणि प्रतिमा सुधीर रसाळ
- १६) मराठी काव्याचे मानदंड : भाग १ व भाग २ स. रा. गाडगीळ
- १७) दोन परंपरा द. भि. कुलकर्णी
- १८) काव्यशास्त्रप्रदिप डॉ. स. रा. गाडगीळ
- १९) प्रतिभा साधन ना. सी. फडके
- २०) राहुल वानखेडे यांची कविता : विचारसंघर्षाचा जाहीरनामा डॉ. इंद्रजित ओरके
- २१) कविता कुसुमाग्रजांची डॉ. अक्षयकुमार काळे
- २२) अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन डॉ. अक्षयकुमार काळे
- २३) गर्जा जयजयकार : एक जागरण संपा. उषा देशमुख

द्वितीय वर्ष कला

स्रत्र - चाव

बी. ए. मनाठी (ऐच्छिक) अभ्यास्क्रम (सत्रपद्धती)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ — ३ तास

एकूण गुण - ८०

प्रश्न क्र. १ — घटक क्रमांक १ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

– १६ गुण

किंवा

घटक क्रमांक २ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न क्र. २ — घटक क्रमांक १ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

- १६ गुण

किंव

घटक क्रमांक २ वर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न क्र. ३ — 'रसयात्रा कुसुमाग्रज' या कवितासंग्रहावर संदर्भासहित स्पष्टीकरण (पर्यायासह). (चार ओळींचा एक गट किंवा दुसरा गट) — १६ गुण

प्रश्न क्र. ४ — लघुत्तरी चार उपप्रश्नांचा एक गट (पर्यायासह).
(काव्यशास्त्र परिचय या पुस्तकातील काव्यकारण या प्रकरणावर दोन प्रश्न व शब्दशक्ती आणि अर्थविचार या प्रकरणावर दोन प्रश्न. असा चार प्रश्नांचा एक गट किंवा दुसरा गट) — १६ गुण

प्रश्न क्र. ५ — अतिलघुत्तरी प्रश्न — सर्व प्रश्न अनिवार्य. (रसयात्रा या कवितासंग्रहावर चार प्रश्न व काव्यशास्त्र परिचय या पुस्तकातील

नेमलेल्या दोन प्रकरणांवर चार प्रश्न. असे एकूण आठ प्रश्न —प्रत्येकी दोन गुणांचे

असतील) — १६ गुण

विभागवार एकूण गुण

रसयात्रा – ५६गुण

काव्यशास्त्र परिचय - २४गुण

एकूण गुण — ८०गुण

तृतीय वर्ष कला

अत्र - पाच

बी.ए. मनाठी ऐच्छिक अभ्यास्क्रम

- अभ्यासग्रंथ— १) (प्राचीन गद्य) लीळाचरित्र एकाक डॉ. शं गो. तुळपुळे
  - २) दिलत साहित्य : वेदना आणि विद्रोह भालचंद्र फडके, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.

या पुस्तकातील खालील चार प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- i) दलित साहित्य म्हणजे काय?
- ii) दलितांच्या वेदनेचे आदिरुप
- iii) दलितांच्या विद्रोहाचे आदिरुप
- iv) दलित साहित्याचे स्वरूप
- ३) भाषाविज्ञान परिचय डॉ. स. गं. मालशे, डॉ. दत्तात्रय पुंडे, डॉ. अंजली सोमण या पुस्तकातील खालील दोन प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.
  - i) भाषेचे स्वरूप आणि उपयोग डॉ. अंजली सोमण
  - ii) स्वनविज्ञान डॉ. अंजली सोमण

गुण विभाजन

१) लेखी परीक्षा — ८० गुण
 २) अंतर्गत मूल्यमापन — २० गुण
 एकूण — १००गुण

संदर्भ साहित्य -

- १) महानुभाव पंथ आणि त्यांचे वाङ्मय शं. गो. तुळपुळे
- २) प्राचीन मराठी गद्य : प्रेरणा व परंपरा श्री. रं. कुळकर्णी
- ३) महानुभावीय मराठी वाङ्मय य. खु. देशपांडे
- ४) महानुभाव : साहित्य दर्शन डॉ. उषा देशमुख
- ५) महानुभाव साहित्य : शोधसंचार डॉ. अविनाश आवलगावकर
- ६) समग्र मराठी व्याकरण डॉ. सुधा पेशकर
- ७) मराठीचे व्याकरण डॉ. लीला गोविलकर, मेहता, पुणे.
- ८) व्यावहारिक मराठी ल. रा. निसराबादकर
- ९) भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक व ऐतिहासिक संपा. मालसे, इनामदार
- १०) सुगम मराठी व्याकरण व लेखन मो. रा. वाळिंबे
- ११) मराठीचा भाषिक अभ्यास संपा. मु. श्री. कानडे
- १२) वस्तुनिष्ठ आकलन आणि उपयोजित मराठी लेखन प्रा. नरेंद्र मारवाडे
- १३) मराठी व्याकरण परिचय डॉ. राजेश हिरेमठ
- १४) दलित साहित्य : एक आकलन बाळकृष्ण कवठेकर
- १५) निळी पहाट रा. ग. जाधव
- १६) डॉ. आंबेडकरांचे समाजचिंतन डॉ. भालचंद्र फडके
- १७) दलित कविता म. सु. पाटील
- १८) मराठी कविता आणि आधुनिकता डॉ. यशवंत मनोहर
- १९) दलित रंगभूमी संपा. भालचंद्र फडके
- २०) दलित साहित्य : सिद्धांत आणि स्वरूप डॉ. यशवंत मनोहर
- २१) दलित साहित्य : आजचे क्रांतिविज्ञान भालचंद्र फडके
- २२) दलितांची आत्मकथने वासदेव मुलाटे
- २३) दलित साहित्य : आजचे क्रांतिविज्ञान बाबूराव बागुल
- २४) दलित साहित्य : स्वरूप आणि भूमिका वामन निंबाळकर, प्रबोधन, नागपूर
- २५) दलित कथा : उद्गम आणि विकास डॉ. प्रकाश खरात
- २६) मराठी भाषा आणि साहित्य डॉ. वि. भा. देशपांडे, डॉ. स्नेहल तावरे
- २७) भाषाशास्त्र विचार डॉ. रं. बा. मंचरकर
- २८) मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान डॉ. महेश कदम

अत्र - पाच

बी. ए. मराठी (ऐच्छिक) अभ्यास्क्रम (सत्रपद्धती)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ - ३ तास

एकूण गुण - ८०

प्रश्न क्र. १ — लीळाचरित्रावर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (पर्यायासह).

– १६ गुण

प्रश्न क्र. २ — दलित साहित्य : वेदना व विद्रोह यावर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (पर्यायासह).

- १६ गुण

प्रश्न क्र. ३ — लीळाचरित्रावर आधारित संदर्भासहित स्पष्टीकरण (पर्यायासह).

(चार ओळींचा एक गट किंवा दुसरा गट)

- १६ गुण

प्रश्न क्र. ४ — लघुत्तरी चार उपप्रश्नांचा एक गट (पर्यायासह).

(भाषाविज्ञान या पुस्तकातील भाषेचे स्वरूप आणि उपयोग या प्रकरणावर दोन प्रश्न व स्वनविज्ञान या प्रकरणावर दोन प्रश्न. असा चार प्रश्नांचा एक गट किंवा दुसरा गट)

- १६ गुण

प्रश्न क्र. ५ — अतिलघुत्तरी प्रश्न — सर्व प्रश्न अनिवार्य.

(लीळाचरित्रावर दोन प्रश्न, दलित साहित्य : वेदना व विद्रोह यावर चार प्रश्न व भाषाविज्ञान या पुस्तकातील नेमलेल्या दोन प्रकरणांवर दोन प्रश्न. असे एकूण आठ प्रश्न - प्रत्येकी दोन गुणांचे असतील) - १६ गुण

विभागवार एकूण गुण

लीळाचरित्र ३६गुण दिलत साहित्य : वेदना व विद्रोह २४गुण _ _ एकूण गुण _ _ भाषाविज्ञान परिचय २०गुण

८०गुण

तृतीय वर्ष कला

अत्र - अहा

बी.ए. मराठी ऐच्छिक अभ्यास्क्रम

- अभ्यासग्रंथ— १) गरूडझेप भरत आंधळे, स्टडी सर्कल पब्लिकेशन्स प्रा. लि. मुंबई.
  - २) प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास ल. रा. निसराबादकर, फडके प्रकाशन कोल्हापूर.

या पुस्तकातील खालील चार प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- i) ज्ञानदेवे रचिला पाया
- ii) संतमेळ्याची अभंगवाणी
- iii) शाहिरी काव्य
- iv) बखर गद्य
- ३) भाषाविज्ञान परिचय डॉ. स. गं. मालशे, डॉ. दत्तात्रय पुंडे, डॉ. अंजली सोमण या पुस्तकातील खालील दोन प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.
  - i) रूपिम आणि पदविचार डॉ. दत्तात्रय पुंडे
  - ii) प्रमाण भाषा आणि बोली डॉ. स. ग. मालशे

गुण विभाजन

१) लेखी परीक्षा — ८० गुण
 २) अंतर्गत मूल्यमापन — २० गुण
 एकूण — १००गुण

संदर्भ साहित्य -

- १) समग्र मराठी व्याकरण डॉ. सुधा पेशकर
- २) चरित्र चिंतन द. न. गोखले, मौज प्रकाशन, पुणे.
- ३) चरित्र आत्मचरित्र अ. म. जोशी
- ४) चरित्र आत्मचरित्र जान्हवी संत
- ५) चरित्र आत्मचरित्र सदा कऱ्हाडे
- ६) आत्मचरित्र मीमांसा आनंद यादव
- ७) चरित्र आत्मचरित्र : तंत्र आणि इतिहास अ. म. जोशी
- ८) आत्मसंवाद संपा. डॉ. आर. के. देवरे, खींद्र ठाकूर, खींद्र कडू
- ९) चरित्र आत्मचरित्र : तंत्र आणि इतिहास अ. म. जोशी
- १०) प्राचीन मराठीतील चरित्रलेखन वसंत बोरगावकर
- ११) ऐतिहासिक भाषाशास्त्र डॉ. र. रा. गोसावी
- १२) मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास (प्राचीन खंड) डॉ. प्र. न. जोशी
- १३) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ३, म. सा. प. प्रकाशन, पुणे
- १४) प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ४ डॉ. अ. ना देशपांडे
- १५) प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप ह. श्री. शेणोलीकर
- १६) प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते २ ल. रा. पांगारकर
- १७) संत पंत आणि तंत श्री. म. माटे
- १८) मराठी बखर र. वि. हेरवाडकर
- १९) ज्ञानदेव आणि नामदेव शं. दा. पेंडसे
- २०) संतवाङ्मयाची फलश्रुती गं. बा. सरदार
- २१) महाराष्ट्रीय संत मंडळाचे ऐतिहासिक कार्य बा. रं. सुंठणकर
- २२) मराठी शाहिरी वाङ्मय म. ना. सहस्त्रबद्धे
- २३) वारकरी संपद्राय : उदय व विकास भा. पं. बहीरट
- २४) श्री ज्ञानदेवांचे अध्यात्मचिंतन आणि आधुनिक विज्ञान प्रा. गोपाळराव मयेकर
- २५) प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास खंड १ प्र. न. जोशी
- २६) मराठी शाहिरी पोवाडा डॉ. विश्वनाथ शिंदे
- २७) बखर वाङ्मय : उदुगम आणि विकास बापूजी संकपाल
- २८) मराठी बखर गद्य संपा. गं. ब. ग्रामोपाध्ये
- २९) मराठी लावणी म. वा. धोंड
- ३०) मराठी लावणी वाङ्मय गंगाधर मोरजे

तृतीय वर्ष कला

स्रत्र - सहा

बी. ए. मराठी (ऐच्छिक) अभ्यास्क्रम (सत्रपद्धती)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ — ३ तास

एकूण गुण - ८०

प्रश्न क्र. १ – गरूडझेपवर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (पर्यायासह).

– १६ गुण

प्रश्न क्र. २ — प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास यावर आधारित दीर्घोत्तरी प्रश्न (पर्यायासह).

– १६ गुण

प्रश्न क्र. ३ — गरूडझेपवर आधारित संदर्भासहित स्पष्टीकरण (पर्यायासह).

(चार वाक्यांचा एक गट किंवा दुसरा गट)

- १६ गुण

प्रश्न क्र. ४ — लघुत्तरी चार उपप्रश्नांचा एक गट (पर्यायासह).

(भाषाविज्ञान या पुस्तकातील रूपिम आणि पदिवचार या प्रकरणावर दोन प्रश्न व प्रमाणभाषा आणि बोली या प्रकरणावर दोन प्रश्न. असा चार प्रश्नांचा एक गट किंवा दुसरा गट) – १६ गुण

प्रश्न क्र. ५ — अतिलघुत्तरी प्रश्न — सर्व प्रश्न अनिवार्य.

(गरूडझेपवर दोन प्रश्न, प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास यावर चार प्रश्न व भाषाविज्ञान या पुस्तकातील नेमलेल्या दोन प्रकरणांवर दोन प्रश्न. असे एकूण आठ प्रश्न —प्रत्येकी दोन गुणांचे असतील.) — १६ गुण

विभागवार एकूण गुण

 गरूडझेप
 —
 ३६गुण

 प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास
 —
 २४गुण

 भाषाविज्ञान परिचय
 —
 २०गुण

 एकूण गुण
 —
 ८०गुण

प्रथम वर्ष कला

अत्र - एक

बी.ए. आवश्यक मराठी अभ्यासक्रम

अभ्यास ग्रंथ — साहित्य संवाद भाग — १

या पुस्तकातील खालील प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- **गद्य विभाग** पाठ क्र. एक, दोन, तीन, चार व पाच.
- **पद्य विभाग** कविता क्र. एक, दोन, तीन, चार व पाच.
- व्यावहारिक मराठी प्रकरण क्र. एक व्यावहारिक मराठी: स्वरूप आणि भूमिका. प्रकरण क्र. दोन — भाषिक संवाद व्यवहाराची मूलतत्त्वे.

गुण विभाजन

- १. लेखी परीक्षा ८० गुण
- २. अंतर्गत मूल्यमापन <u>२० गुण</u>एकूण १०० गुण

प्रथम वर्ष कला

स्रत्र - दोत

बी.ए. आवश्यक मराठी अभ्यासक्रम

अभ्यास ग्रंथ — साहित्य संवाद भाग — १

या पुस्तकातील खालील प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- **गद्य विभाग** पाठ क्र. सहा, सात, आठ, नऊ व दहा.
- **पद्य विभाग** कविता क्र. सहा, सात, आठ, नऊ व दहा.
- व्यावहारिक मराठी प्रकरण क्र. तीन पत्रलेखन. प्रकरण क्र. चार — सारांश लेखन.

गुण विभाजन

१. लेखी परीक्षा — ८० गुण

२. अंतर्गत मूल्यमापन - २० गुण

एकूण — १०० गुण

द्वितीय वर्ष कला

स्रत्र - तीन

बी.ए. आवश्यक मराठी अभ्यासक्रम

अभ्यास ग्रंथ — साहित्य संवाद भाग — २

या पुस्तकातील खालील प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- **गद्य विभाग** पाठ क्र. एक, दोन, तीन, चार व पाच.
- **पद्य विभाग** कविता क्र. एक, दोन, तीन, चार व पाच.
- व्यावहारिक मराठी प्रकरण क्र. एक इतिवृत्त लेखन. प्रकरण क्र. दोन — प्रसारमाध्यमांसाठी वृत्तलेखन.

गुण विभाजन

- १. लेखी परीक्षा ८० गुण

द्वितीय वर्ष कला

अत्र - चाव

बी.ए. आवश्यक मराठी अभ्यासक्रम

अभ्यास ग्रंथ - साहित्य संवाद भाग - २

या पुस्तकातील खालील प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- **गद्य विभाग** पाठ क्र. सहा, सात, आठ, नऊ व दहा.
- **पद्य विभाग** कविता क्र. सहा, सात, आठ, नऊ व दहा.
- व्यावहारिक मराठी प्रकरण क्र. तीन भाषांतर विद्या. प्रकरण क्र. चार — मुलाखत लेखन.

गुण विभाजन

१. लेखी परीक्षा — ८० गुण

२. अंतर्गत मूल्यमापन — २० गुण

तृतीय वर्ष कला

अत्र - पाच

बी.ए. आवश्यक मराठी अभ्यासक्रम

अभ्यास ग्रंथ — साहित्य संवाद भाग — ३

या पुस्तकातील खालील प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- **गद्य विभाग** पाठ क्र. एक, दोन, तीन, चार व पाच.
- **पद्य विभाग** कविता क्र. एक, दोन, तीन, चार व पाच.
- व्यावहारिक मराठी प्रकरण क्र. एक संपादन प्रक्रिया. प्रकरण क्र. दोन — कार्यालयीन लेखन व्यवहार.

गुण विभाजन

- १. लेखी परीक्षा ८० गुण
- २. अंतर्गत मूल्यमापन <u>२० गुण</u>एकूण १०० गुण

तृतीय वर्ष कला

अत्र - सहा

बी.ए. आवश्यक मराठी अभ्यासक्रम

अभ्यास ग्रंथ — साहित्य संवाद भाग — ३

या पुस्तकातील खालील प्रकरणे अभ्यासाला राहतील.

- **गद्य विभाग** पाठ क्र. सहा, सात, आठ, नऊ व दहा.
- **पद्य विभाग** कविता क्र. सहा, सात, आठ, नऊ व दहा.
- व्यावहारिक मराठी प्रकरण क्र. तीन ग्रंथ परीक्षण : स्वरूप आणि प्रकार.

  प्रकरण क्र. चार इंटरनेट आणि मराठी भाषा व साहित्य.

गुण विभाजन

१. लेखी परीक्षा — ८० गुण

२. अंतर्गत मूल्यमापन — २० गुण

एकूण — १०० गुण

रा. तु. म. नागपूर विद्यापीठ, नागपूर बी.ए. आवश्यक मराठी अभ्यासक्रम (सत्रपद्धती)

गुणविभाजन : सत्र (एक, दोन, तीन, चार, पाच व सहा साठी.) प्रत्येक लेखी सत्रांत परीक्षा ८० गुण प्रत्येक सत्रातील अंतर्गत मुल्यमापन २० गुण प्रत्येक सत्रातील प्रत्येक प्रश्नपत्रिकेचे एकूण गुण १००गुण प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (सत्र: एक, दोन, तीन, चार, पाच व सहा करिता.) वेळ—३ तास एकूण गुण — ८० सूचना : १) पाचही प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. प्रश्न क्र.१. गद्य विभागावर आधारित एक दीर्घोत्तरी प्रश्न (पर्यायासह) ....१६ गुण प्रश्न क्र.२. पद्य विभागावर आधारित एक दीर्घोत्तरी प्रश्न (पर्यायासह) ......१६ गुण प्रश्न क्र.३. लघुत्तरी उपप्रश्नाचा एक गट : पर्यायासह .....१६ गुण (गद्य विभागावर २ व पद्य विभागावर २ उपप्रश्न — प्रत्येकी ४ गुण) प्रश्न क्र.४. लघुत्तरी उपप्रश्नाचा एक गट : पर्यायासह .....१६ गुण (व्यावहारिक मराठीवर आधारित एका प्रकरणातील २ प्रश्न व दुसऱ्या प्रकरणातील २ प्रश्न असा एक गट किंवा एका प्रकरणातील २ प्रश्न व दुसऱ्या प्रकरणातील २ प्रश्न असा दुसरा गट) (गद्य विभागावर २ प्रश्न, पद्य विभागावर २ प्रश्न व व्यावहारिक मराठीवर ४ प्रश्न असे एकूण ८ प्रश्न, प्रत्येकी २ गुणांचे असतील) विभागवार एकूण गुण गद्य विभाग – २८ गुण

 पद्य विभाग
 २८ गुण

 व्यावहारिक मराठी
 २४ गुण

 एकूण
 ८० गुण

B.A. PART-I EXAMINATION

COMPULSORY ENGLISH

Semester I

(To be implemented from the session 2016-2017 and onwards)

Theory:80 marks

Internal: 20 marks

Prescribed Textbooks:

- 1. The Knowledge Tree Edited by Urmila Dabir, PriyaWanjari, Kapil Singhel, SuchitaMarathePalnitkar& Nitin Mathankar (Orient Blackswan)
- 2. Improve Your English (Step Up I) Edited by Lovely Menachery&MalatiPanga (Foundation Books)

Unit I: Prose 20 Marks

Prescribed Lessons

- 1.InSahyadri Hills, A Lesson in Humility- SudhaMurty
- 2. Uncle Podger Hang a Picture- Jerome K. Jerome

Unit II: Poetry 20 Marks

- 1. Where the Mind is Without Fear- Rabindranath Tagore
- 2. The Toys- Coventary Patmore

Unit III: Short Stories 20 Marks

- 1. Why I Want a Wife- Judy Brady
- 2. The Selfish Giant-Oscar Wilde

Unit IV: Grammar & Vocabulary 20 Marks

(i) Articles (5 marks)

- (ii) Preposition (5 marks)
- iii) Synonyms and Antonyms (5+5=10 marks)

Unit V: Conversational Skills (Step Up I)(Internal assessment)20 Marks

Internal assessment will be based on:

i) Viva -10 marks

ii) Assignments-10 marks

- 1. Making Introduction
- 2. Greeting People
- 3. Talking about family
- 4. Describing people, places, animals
- 5. Expressing feelings
- 6. Inviting, Suggesting, Accepting, Refusing

Recommended books:

- 1. Learner's English Grammar and Composition by N.D.V. Prasad (S. Chand & Company Ltd.)
- 2. English Grammar, Composition & Usage by J.C. Nesfield (Macmillan India Ltd.)
- 3. English for Practical Purposes by Z. N. Patil, B.S. Walke, Ashok Throat, Zeenat Merchant (Macmillan)
- 4. English Conversation Practice by Grant Taylor (Tata Mcgraw-Hill)

Unit	Course Content	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Prose	15	05	20
II	Poems	15	05	20
III	Short stories	15	05	20
IV	Grammar and Vocabulary		20	20
V	Conversational Skills(Internal assessment)	-	-	20
			Total	100

B.A. PART I EXAMINATION, SEMESTER I

COMPULSORY ENGLISH

PATTERN OF QUESTION PAPER

Time: 3 Hours	Full Marks: 80
Q.1 (A) Five questions on Articles	5 Marks
(B) Five questionson Prepositions	5 Marks
(C) Five questions out of eight on Synonyms	5 Marks
(D) Five questions out of eight on Antonyms	5 Marks
Q.2 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about	
75 words each from Unit I (prescribed lessons)	3x5 = 15
(B) Five very short answer questions on Unit I(prescribed lessons) to	o be
answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.3 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about	
75 words each from Unit II(prescribed poems)	3x5 = 15
(Note: Internal choice should be from two different lessons)	
(B)Five very short answer questions on the prescribed poems	
to be answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.4 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about 75 w	vords
each from Unit III(prescribed Short stories)	3 x 5 = 15
(B) Five very short answer questions on the prescribed short Stor	ries
to be answered in one or two sentenceseach.	5x1=05

B. A. PART-I EXAMINATION

COMPULSORY ENGLISH

Semester II

(To be implemented from the session 2016-2017 and onwards)

Theory:80 marks

Internal: 20 marks

Prescribed Textbooks:

- 1. The Knowledge Tree Edited by Urmila Dabir, PriyaWanjari, Kapil Singhel,SuchitaMarathePalnitkar& Nitin Mathankar(Orient Blackswan)
- 2. Improve Your English (Step Up I) Edited by Lovely Menachery&MalatiPanga(Foundation Books)

Unit I: Prose 20 Marks

Prescribed Lessons

- 1. How much Land does a Man Need- Leo Tolstoy
- 2. The Power of Prayer- APJ Abdul Kalam

Unit II: Poetry 20 Marks

- 1. The Feeling of the Bunyan Tree- DilipChitra
- 2. Laugh and be Merry- John Masefield

Unit III One Act Play 20 Marks

3. Refund: Fritz Karinthy

Unit IV: Grammar & Vocabulary 20 Marks

Transformation of Sentences

(a)Change of Degree (4 marks)

- (b) Affirmative- Negative (4 marks)
- (c) Interrogative-Assertive (4 marks)
- (d) Exclamatory- Assertive marks (4 marks)

Unit V: Conversational Skills (Step Up I)(Internal assessment) 20 Marks

Internal assessment will be based on:

- i) Viva -10 marks
- ii) Assignments-10 marks
- 1. Asking for and Giving Information
- 2. Giving direction
- 3. Making requests
- 4. Making offers
- 5. Getting and giving permission
- 6. Talking about past events

Recommended books:

- 1. Learner's English Grammar and Composition by N.D.V. Prasad (S. Chand & Company Ltd.)
- 2. English Grammar, Composition & Usage by J.C. Nesfield (Macmillan India Ltd.)
- 3. English for Practical Purposes by Z. N. Patil, B.S. Walke, Ashok Throat, Zeenat Merchant (Macmillan)
- 4. English Conversation Practice by Grant Taylor (Tata Mcgraw-Hill)

Unit	Course Content	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Prose	15	05	20
II	Poems	15	05	20
III	One Act Play	15	05	20
IV	Grammar and Vocabulary		20	20
V	Conversational Skills(Internalassessment)	-	-	20
			Total	100

B.A. PART I EXAMINATION, SEMESTER II

COMPULSORY ENGLISH

PATTERN OF QUESTION PAPER

Time: 3 Hours	Full Marks: 80
Q.1 (A) Eight questions on Rewrite sentences as directed	16 Marks
(B) Four questionsout of six on one word substitution	4 Marks
Q.2 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about	
75 words each from Unit I (prescribed lessons)	3x5 = 15
(B) Five very short answer questions on Unit I(prescribed lessons) to	to be
answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.3 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about	
75 words each from Unit II (Prescribed poems)	3x5 = 15
(Note: Internal choice should be from two different lessons)	
(B)Five very short answer questions on the prescribed poems	
to be answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.4 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about 75 v	words
each from unit III(One Act Play)	3 X 5 = 15
(B) Five very short answer questions on One Act Play	
to be answered in one or two sentenceseach.	5x1=05

B. A. PART-II EXAMINATION

COMPULSORY ENGLISH

SEMESTER III

(To be implemented from the session 2017-2018 and onwards)

Theory:80 marks

Internal: 20 marks

Prescribed Textbooks:

- Visionary Glimpses Ed. By D.V.Naik, Sandhya Jain, Nitin Gaikwad, BipashaGhoshal&FarzanaAli (S. Chand)
- 2. Improve Your English (Step Up II) Edited by AjietJachak, Swapnil Dahat&Renuka Roy(Foundation Books)

Unit I: Prose 20 Marks

Prescribed Lessons

- 1.My Lost Dollar Stephen Leacock
- 2. All About a Dog- A.G. Gardiner

Unit II: Poetry 20 Marks

- 1. Solitary Reaper-William Wordsworth
- 2. A Psalm of Life- H.W. Longfellow

Unit III: Short Stories

1. The Barbers' Trade Union-Mulk Raj Anand

20 Marks

2. Moti -SunikumarNavin

A) Grammar

- (i) Punctuation(5 marks)
- (ii) Narration (5 marks)

B) Comprehension

i. Letter Writing(10 marks)

Unit V: Conversational Skills (Step Up II)(Internal assessment)20 Marks

Internal assessment will be based on:

- i) Viva -10 marks
  - ii) Assignments-10 marks
- 1. Note Taking-Exercises for Summarizing
- 2. Writing Tasks
- 3. Listening to the audio CD, Spoken English Foundation Course Vol. I and II
- 4. Listening to the story and summarizing
- 5. Meeting people, Exchanging greetings and Taking leave
- 6. Giving personal information
- 7. Inviting People, Accepting and Refusing an invitation

Recommended books:

1Stregthen Your Writing by V.R. Narayanaswamy (Orient Longman)

- 2. Written Communication in English by Sarah Freeman(Orient Longman)
- 3. Macmillan Foundation English by R.K. Dwivedi and A. Kumar (Macmillan)
- 4. Write Right by SaritaManuja (Macmillan))

Unit	Course Content	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Prose	15	05	20
II	Poems	15	05	20
III	Short stories	15	05	20
IV	Grammar and Comprehension		20	20
V	Conversational Skills(Internal assessment)	-	-	20
			Total	100

B.A. PART II EXAMINATION, SEMESTER III

COMPULSORY ENGLISH

PATTERN OF QUESTION PAPER

Time: 3 Hours	Full Marks: 80
Q.1 (A) Punctuation	5 Marks
(B) Five questions out of eight on Narration	5 Marks
(C) Letter on any one of the two given topics	10 Marks
Q.2 (A) Three SAQs with internal choice to be answered	in about
75 words each from Unit I (prescribed lessons)	3x5 = 15
(B) Five very short answer questions on Unit I(presc	cribed lessons) to be
answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.3 (A) Three SAQs with internal choice to be answered	d in about
75 words each from Unit II(prescribed poems)	3x5 = 15
(Note: Internal choice should be from two different	ent lessons)
(B)Five very short answer questions on the prescr	ibed poems
to be answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.4 (A) Three SAQs with internal choice to be answere	ed in about 75 words
each from unit III(prescribed Short stories)	3 x 5 = 15
(B) Five very short answer questions on the presc	cribed short Stories
to be answered in one or two sentenceseach.	5x1=05

B. A. PART-II EXAMINATION

COMPULSORY ENGLISH

SEMESTER IV

(To be implemented from the session 2017-2018 and onwards)

Theory: 80 marks

Internal: 20 marks

Prescribed Textbooks:

- 1. Visionary Glimpses Ed. By D. V. Naik, Sandhya Jain, Nitin Gaikwad, Bipasha Ghoshal & Farzana Ali (S. Chand & Company Pvt. Ltd)
- 2. Improve Your English (Step Up II) Edited by AjietJachak, Swapnil Dahat& Renuka Roy (Foundation Books)

Unit I: Prose 20 Marks

Prescribed Lessons

- 1. The Doctor's Word-R.K. Narayan
- 2. Monday Morning- Mark Twain

Unit II: Poetry 20 Marks

- 1. A Village school master- Oliver Goldsmith
- 2. Say Not the Struggle Naught Availeth- Arthur Hugh Clough

Unit III One Act Play

1. Abu Hasan Pays His Debts- Ronald Hadlington 20 Marks

Unit IV: Grammar & Comprehension 20 Marks

A) Grammar

- i) Tenses(5 marks)
- ii) Voice(5 marks)
- B) Comprehension of an Unseen Passage(10 marks)

Unit V: Conversational Skills (Step Up II)(Internal assessment) 20 Marks

Internal assessment will be based on:

- i) Viva -10 marks
- ii) Assignments-10 marks
- 1. Apologising and responding to an apology
- 2. Congratulating and Responding to Congratulations
- 3. Developing Vocabulary
- 4. Reading Newspapers
- 5. Summarising news article
- 6. Writing journalistic report
- 7. Reading and Recitation

Recommended books:

1Stregthen Your Writing by V.R. Narayanaswamy (Orient Longman)

- 2. Written Communication in English by Sarah Freeman(Orient Longman)
- 3. Macmillan Foundation English by R.K. Dwivedi and A. Kumar (Macmillan)
- 4. Write Right by SaritaManuja (Macmillan))

Unit	Course Content	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Prose	15	05	20
II	Poems	15	05	20
III	One Act Play	15	05	20
IV	Grammar and Comprehension		20	20
V	Conversational Skills(Internal assesment)	-	-	20
			Total	100

B.A. PART II EXAMINATION

SEMESTER IV

COMPULSORY ENGLISH

PATTERN OF QUESTION PAPER

Time: 3 Hours	Full Marks: 80
Q.1 (A) Five questions out of eight on Tenses	5 Marks
(B) Five questionsout of eightonChange the Voice	5Marks
(C) Comprehension of an Unseen passage	10 Marks
Q.2 (A) Threeshort answerqquestion with internal choice to be answered	l in about
75 words each from Unit I (prescribed lessons)	3x5 = 15
(B) Five very short answer questions on Unit I(prescribed lessons) to	be
answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.3 (A) Three short answer questions with internal choice to be answere	d in about
75 words each from Unit II (Prescribed poems)	3x5 = 15
(Note: Internal choice should be from two different lessons)	
(B)Five very short answer questions on the prescribed poems	
to be answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.4 (A) Threeshort answer questions with internal choice to be answere	ed
inabout 75 words each from unit III(One Act Play)	3 X 5 = 15
(B) Five very short answer questions on One Act Play	
to be answered in one or two sentenceseach.	5x1=05

B. A. PART-III EXAMINATION

COMPULSORY ENGLISH

SEMESTER V

(To be implemented from the session 2018-2019 and onwards)

Theory:80 marks

Internal: 20 marks

Prescribed Textbooks:

- 1. Glimpses of English: An Anthology of Prose and Poetry Ed. By P.K.U.Pillai, Pravin Joshi, Vibha Agrawal, SuchitaPatne&DhirajAmbade (Dattsons)
- 2. Improve Your English (Step Up III)- Edited by Sandhya Nair, AkhileshPeshwe& Manjushree Sardeshpande(Foundation Books)

Unit I: Prose 20 Marks

Prescribed Lessons

- 1.Playing the English Gentleman- A.G.Gardiner
- 2. The Gold Frame- R.K.Laxman

Unit II: Poetry 20 Marks

- 1. She walks in Beauty- Lord Byron
- 2. The Lost Leader- Robert Browning

Unit III: Short Stories

1.Kabuliwallah- Rabrindranath Tagore 20 Marks

2. The Open Window-Hector Hugh Munro

Unit IV: A) Applied Skills

10 Marks

- i) Writing an Inventory Report(5marks)
- ii) Wring an Advertisement copy (5marks)

B) Essay writing

10 Marks

(Social, Environmental, Economic and Current Topics)

Unit V: Conversational Skills (Step UpIII)(Internal assessment)20 Marks

Internal assessment will be based on:

- i) Viva -10 marks
- ii) Assignments-10 marks
- 1. Situation at the Railway Counter
- 2. Complaining about a stale food product or an eatable
- 3. Complaining about a hyped bill
- 4. Going to the Surpanch and enquiring about widening of roads
- 5. Approaching the MLA with a Request
- 6. Translation of Sentences
- 7. Enacting your favourite mother tongue show in English

Recommended books:

1Stregthen Your Writing by V.R. Narayanaswamy (Orient Longman)

- 2. Written Communication in English by Sarah Freeman(Orient Longman)
- 3. Macmillan Foundation English by R.K. Dwivedi and A. Kumar (Macmillan)
- 4. Write Right by SaritaManuja (Macmillan))

Unit	Course Content	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Prose	15	05	20
II	Poems	15	05	20
III	Short stories	15	05	20
IV	Applied Skills and Essay writing		20	20
V	Conversational Skills(Internal assessment)	-	-	20
			Total	100

B.A. PART III EXAMINATION

SEMESTER V

COMPULSORY ENGLISH

PATTERN OF QUESTION PAPER

7	Time: 3 Hours	Full Marks: 80
Q.1	(A) Writing an inventory Report	5 Marks
(B) (	One out two questions with internal choice on writing an	
adve	ertisement 5 Ma	rks
	(C)Write an essay in about 300 words on any one of the four	
give	n topics	10 Marks
Q.2	(A) Threeshort answer questions with internal choice to be answered	l in about
	75 words each from Unit I (prescribed lessons)	3x5 = 15
	(B) Five very short answer questions on Unit I (prescribed lessons)	to be
	answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.3	(A) Three short answer questions with internal choice to be answer	ed in about
	75 words each from Unit II(prescribed poems)	3x5 = 15
	(Note: Internal choice should be from two different lessons)	
	(B)Five very short answer questions on the prescribed poems	
	to be answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.4	(A) Threeshort answer questions with internal choice to be answer	red
	inabout 75 words each from unit III(prescribed Short stori	(les) $3 \times 5 = 15$
	(B) Five very short answer questions on the prescribed Short store	ries
	to be answered in one or two sentenceseach.	5x1=05

B. A. PART-III EXAMINATION

COMPULSORY ENGLISH

SEMESTER VI

(To be implemented from the session 2018-2019 and onwards)

Theory: 80 marks

Internal: 20 marks

Prescribed Textbooks:

- 1. Glimpses of English: An Anthology of Prose and Poetry Edited by P.K.U.Pillai, Pravin Joshi, Vibha Agrawal, SuchitaPatne&DhirajAmbade (Dattsons)
- 2. Improve Your English (Step Up II) Edited by Sandhya Nair, AkhileshPeshwe& Manjushree Sardeshpande(Foundation Books)

Unit I: Prose 20 Marks

Prescribed Lessons

- 1. With the Photographer- Stephen Leacock
- 2. Spoken English and Broken English- G.B. Shaw

Unit II: Poetry 20 Marks

- 1. River-A.K.Ramanujan
- 2. The Bird Sanctuary- Sarojini Naidu

Unit III One Act Play

1.Chitra- Rabrindranath Tagore 20 Marks

Unit IV:A) Applied Skills 20 Marks

- i. Composing an Email(5 marks)
- ii. Curriculum Vitae(5 marks)
- **B**) Paragraph writing on the basis of given points/hints(10 marks)

Unit V: Conversational Skills (Step Up I) (Internal assessment) 20 Marks

Internal assessment will be based on

- i) Viva -10 marks
- ii) Assignments-10 marks
- 1. Narrating the most embarrassing situation you have faced in your life
- 2. Narrating jokes in English
- 3. Sharing your experience of visiting a hospital
- 4. Talking about oneself in interviews
- 5. Spoken Report
- 6. Group Discussion
- 7. Role Play

Recommended books:

1Stregthen Your Writing by V.R. Narayanaswamy (Orient Longman)

- 2. Written Communication in English by Sarah Freeman(Orient Longman)
- 3. Macmillan Foundation English by R.K. Dwivedi and A. Kumar (Macmillan)
- 4. Write Right by SaritaManuja (Macmillan))

Unit	Course Content	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Prose	15	05	20
II	Poems	15	05	20
III	One Act Play	15	05	20
IV	Applied Skills and Paragraph Writing		20	20
V	Conversational Skills(Internal assesment)	-	-	20
			Total	100

B.A. PART III EXAMINATION

SEMESTER VI

COMPULSORY ENGLISH

PATTERN OF QUESTION PAPER

Time: 3 Hours	Full Marks: 80
Q.1 (A) One out of two questions with internal choice based on	
composing an email message	5 Marks
(B)One out of two questions with internal choice based on	
Writing curriculum vitae	5 Marks
(C) Paragraph writing on the basis of given points and hints	10 Marks
Q.2 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about	
75 words each from Unit I (prescribed lessons)	3x5 = 15
(B) Five very short answer questions on Unit I(prescribed lessons) to	be be
answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.3 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about	
75 words each from Unit II (Prescribed poems)	3x5 = 15
(Note: Internal choice should be from two different lessons)	
(B)Five very short answer questions on the prescribed poems	
to be answered in one or two sentences each	5x1=05
Q.4 (A) Three SAQs with internal choice to be answered in about 75 w	vords
each from unit III(One Act Play)	3 X 5 = 15
(B) Five very short answer questions on One Act Play	
to be answered in one or two sentenceseach.	5x1=05

REVISED SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A. PART –I EXAMINATION-SEMESTER PATTERN

(To be implemented from the session 2016-2017 and onwards)

- 1) COMPULSORY ENGLISH
- 2) ENGLISH LITERATURE
- 3) SUPPLEMENTARY ENGLISH
- 4) COMMUNICATIVE ENGLISH
- 5) FUNCTIONAL ENGLISH

REVISED SYLLABUS PRESCRIBED FOR B.A. PART –II EXAMINATION-SEMESTER PATTERN

(To be implemented from the session 2017-2018 and onwards)

- 1) COMPULSORY ENGLISH
- 2) ENGLISH LITERATURE
- 3) SUPPLEMENTARY ENGLISH
- 4) COMMUNICATIVE ENGLISH
- 5) FUNCTIONAL ENGLISH

REVISED SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A. PART -III EXAMINATION-SEMESTER PATTERN

(To be implemented from the session 2018-2019 and onwards)

- 1) COMPULSORY ENGLISH
- 2) ENGLISH LITERATURE
- 3) SUPPLEMENTARY ENGLISH
- 4) COMMUNICATIVE ENGLISH
- 5) FUNCTIONAL ENGLISH

B.A. PART – I EXAMINATION

SEMESTER I

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF POETRY)

(To be implemented from the session 2016-2017 and onwards)

Theory: 80 marks

Internal: 20 marks

Books Prescribed:

- 1) Poetic Quest Edited by Shubha Mishra & Vandana Bhagdikar(Orient BlackSwan)
- 2) A Background to the Study of English Literature B. Prasad (Macmillan)
- 3) Practical Criticism Edited by V.S. Sethuraman, C.T. Indra, T. Sriraman (Macmillan)
- **4) A Handbook of Literary Terms** Edited by Savita Parkey, R.M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)
- I. Poetic Quest Edited by Shubha Mishra & Vandana Bhagdikar

The following poems are prescribed

Sonnet 144 : William Shakespeare
 To Science : Edgar Allan Poe
 A Red Red Rose : Robert Burns
 Ode to a Nightingale : John Keats
 The Ballad of Father Gilligan : W.B.Yeats
 A Lament : P. B. Shelley

II. Prescribed portion from A Background to the Study of English Literature – Section I (Poetry)

Section I -Chapter I and Chapter II

III. The following sections are prescribed from 'Practical Criticism'

Section I – Introduction

IV. The following Literary Terms from A Handbook of Literary Terms.

Image, Symbol, Allusion, Conceit, Blank Verse, Metaphor, Irony, Paradox

Internal assessment will be based on:

i) Two Assignments based on prescribed syllabus carrying 10 marks each (10x2=20)

Recommended Reading

- 1. A Short History of English Poetry (Revised Edition) by B. Prasad (Macmillan)
- 2. Practical English Prosody by Bernard Blackstone. (Orient Longman)
- 3. English Literature : An Introduction for Foreign Readers by R. J. Rees (Macmillan)
- 4. An Outline History of English Literature by W. H. Hudson (B. I. Publication)
- 5. An Introduction to the Study of Literature by W. H. Hudson (Kalyani Publication)
- 6. An Introduction to English Criticism by B. Prasad (Macmillan)

Unit	Course Content	LAQ	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Poetic Quest	20	20	-	40
II	A Background to the Study of English Literature	10	05	10	25
III	Practical Criticism	-	10	-	10
IV	Literary Terms	-	-	05	05
	Two Assignments (Internal assessment)	20	-	-	20
		50	35	15	100

B.A. PART – I EXAMINATION

SEMESTER I

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF POETRY)

Pattern of Question Paper

Time: 3 Hrs	Full Marks: 80
Q. 1 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on the first three prescribed poems.	
B) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on the remaining three prescribed poems.	
Q. 2 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on Section I-Chapter I & Chapter II (Poet Types	3)
from A Background to the Study of English Literature.	
B) Two Short Answer Questions out of Four in about 100 words	2x5=10 Marks
with internal choice based on Section I (Introduction) of	
Practical Criticism.	
Q. 3 A) Two Explanations out of Four with internal choice based on	2x5 = 10 Marks
The first three prescribed poems.	
B) Two Explanations out of Four with internal choice based on	2x5 = 10Marks
the remaining three poems.	
Q. 4 A) One Short Answer Question out of Two with internal choice	1x5 = 5 Marks
to be answered in about 100 words each based on Section I-Chapte	er II
of A Background to the Study of English Literature.	
B) Five Very Short Answer Questions out of Eight to be answered	5x2=10 Marks
in a sentence or two based on Section – I of A Background to	
The Study of English Literature.	
C) Five Literary Terms out of eight for explanation from the	1x5 = 5 Marks
prescribed Literary Terms.	

B.A. PART – I EXAMINATION

SEMESTER II

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF POETRY)

(To be implemented from the session 2016- 2017 and onwards)

Theory: 80 marks

Internal: 20 marks

Books Prescribed:

1) Poetic Quest Ed. Shubha Mishra, Vandana Bhagdikar (Orient BlackSwan)

2) A Background to the Study of English Literature B. Prasad (Macmillan)

3) Practical Criticism Ed. V.S. Sethuraman, C.T. Indra, T. Sriraman (Macmillan)

4) A Handbook of Literary Terms (S. Chand)

I. Poetic Quest Edited by Shubha Mishra & Vandana Bhagdikar

The following poems are prescribed:

1. Do Not Go Gentle into That Night :Dylan Thomas

2. The Last Ride Together : Robert Browning

3. Song :John Donne

4. Virtue : George Herbert

5. In The Bazaars of Hyderabad : Sarojini Naidu

6. An Introduction : Kamala Das

II. Prescribed portion from A Background to the Study of English Literature –

Section I (Poetry)

Chapter III and Chapter IV: 1, 2, 3, 4,7 and 8

III. The following sections are prescribed from 'Practical Criticism'

Section II – Analysis : Poetry

Section III – Exercise : Poetry

IV. The following Literary terms from A Handbook of Literary Terms.

Paradox, Personification, Simile, Metonymy, Apostrophe,

Synecdoche, Antithesis, Alliteration

Internal assessment will be based on:

i) Two Assignments based on prescribed syllabus carrying 10 marks each (10x2=20)

Recommended Reading

- 1. A Short History of English Poetry (Revised Edition) by B. Prasad (Macmillan)
- 2. Practical English Prosody by Bernard Blackstone. (Orient Longman)
- 3. English Literature : An Introduction for Foreign Readers by R. J. Rees (Macmillan)
- 4. An Outline History of English Literature by W. H. Hudson (B. I. Publication)
- 5. An Introduction to the Study of Literature by W. H. Hudson (Kalyani Publication)
- 6. An Introduction to English Criticism by B. Prasad (Macmillan)

Unit	Course Content	LAQ	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Poetic Quest	20	20	-	40
II	A Background to the Study of English Literature	10	05	10	25
III	Practical Criticism	-	-	10	10
IV	Literary Terms	-	-	05	05
	Two Assignments(Internal assessment)	20	-	-	20
		50	25	25	100

B.A. PART – I EXAMINATION

SEMESTER II

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF POETRY)

Pattern of Question Paper

Time: 3 Hrs Full	l Marks: 80
Q. 1 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on the first three prescribed poems.	
B) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on the remaining three prescribed poems.	
Q. 2 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on Section I, Chapter IV (Schools and Moveme	ents)
from A Background to the Study of English Literature.	
B)) Five Very Short Answer Questions to be answered in two or	2x5 =10 Marks
three sentences each based on the critical appreciation of an	
unseen poem.	
Q. 3 A) Two Explanations out of Four with internal choice based on	2x5 =10 Marks
the first three prescribed poems.	
B) Two Explanations out of Four with internal choice based on	2x5 =10 Marks
the remaining three poems.	
Q. 4 A) One Short Answer Question out of Two with internal choice	1x5 = 5Marks
to be answered in about 100 words each based on Section I-	
Chapter III of A Background to the Study of English Literature	2
B) Five Very Short Answer Questions out of Eight to be answered	5x2 =10 Marks
in a sentence or two based on Section – I of A Background	
to the Study of English Literature.	
C) Five Literary Terms out of eight for explanation from the	5x1 = 5 Marks
prescribed Literary Terms.	

B.A. PART – II EXAMINATION

SEMESTER III

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF PROSE)

(To be implemented from the session 2017-2018 and onwards)

Theory: 80 marks

Internal: 20 marks

Books Prescribed:

- 1) Essays of Wisdom Edited by Madhavi Moharil & Sudesh Bhowate (S. Chand)
- 2) A Background to the Study of English Literature B. Prasad (Macmillan)
- **3) A Handbook of Literary Terms** Edited by Savita Parkey, R.M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)
- 4) The Guide by R.K. Narayan
- I. Essays of Wisdom Edited by Madhavi Moharil & Sudhesh Bhowate

The following essays are prescribed:

- i. The Trumpet Club- Richard Steele
- ii. Dream Children- Charles Lamb
- iii. Third Thoughts- E.V. Lucas
- iv. The Rule of the Road- A.G. Gardiner
- v. On Good Resolutions-Robert Lynd
- vi. My Forchern- J.B. Priestly
- II. The Guide by R.K. Narayan
- III. Prescribed Portion from A Background to the Study of English Literature Section III (Prose)-Chapter I,II & III
- IV. A Handbook of Literary Terms-Edited by Savita Parkey, R. M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)

The following Literary terms are prescribed

Ambiguity, Archaism, Euphuism, Gothic Novel, New Criticism, Narrative, Point of View, Stock Characters

Internal assessment will be based on:

i) Two Assignments based on prescribed syllabus carrying 10 marks each (10x2=20)

Recommended Reading:

- 1. English Literature : An Introduction for Foreign Readers by R. J. Rees (Macmillan)
- 2. An Outline History of English Literature by W. H. Hudson (B. I. Publication)
- 3. An Introduction to the Study of Literature by W. H. Hudson (Kalyani Publication)
- 4. An Introduction to English Criticism by B. Prasad (Macmillan)

Unit	Course Content	LAQ	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Essays of Wisdom	20	20	-	40
II	The Guide	10	-	-	10
III	A Background to the Study of English Literature	10	05	10	25
IV	Literary Terms	-	ı	05	05
	Two Assignments (Internal assessment)	20	ı	ı	20
		60	25	15	100

B.A. PART – II EXAMINATION

SEMESTER III

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF PROSE)

Pattern of Question Paper

Time: 3 Hrs	Full Marks: 80				
Q. 1 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks				
200 words based on the first three prescribed essays .					
B) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks				
200 words based on remaining three prescribed essays.					
Q. 2 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks				
200 words based on The Guide .					
B) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks				
200 words based on Section III- Chapter I, II & III of A Backgro	und				
to the Study of English Literature.					
Q. 3 A) Two Explanation out of Four with internal choice based on	2x5 =10 Marks				
The first three prescribed essays.					
B) Two Explanation out of Four with internal choice based on	2x5 = 10Marks				
The remaining three prescribed essays.					
Q. 4 A) One Short Answer Question out of Two in about 100 words	1x5=5 Marks				
with internal choice based on Section III-Chapter I, II & III					
of A Background to the Study of English Literature.					

B) Five Very Short Answer Questions out of Eight to be answered 5x2=10 Marks in a sentence or two based on Section – III- Chapter I, II & III of

A Background to the Study of English Literature.

C) Five Literary Terms out of Eight for explanation from the 1x5= 5 Marks prescribed Literary Terms.

SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A. PART – II EXAMINATION

SEMESTER IV

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF PROSE)

(To be implemented from the session 2017-2018 and onwards)

Theory: 80 marks

Internal: 20 marks

Books Prescribed:

- 1 Popular Short Stories Edited by Renu Dalela & Alka Zade (S. Chand)
- 2 Animal Farm- George Orwell Edited by Vilas Dhone (Dattsons)
- 3 A Background to the Study of English Literature B. Prasad (Macmillan)
- **4 A Handbook of Literary Terms** Edited by Savita Parkey, R.M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)
- I. Popular Short Stories Ed. Renu Dalela & Alka Zade (S. Chand)

The following short stories are prescribed:

- i. The Child-Premchand
- ii. The Golden Watch-Mulk Raj Anand
- iii. The Tiger for Malgudi- R.K. Narayan
- iv. A Cup of Tea-Katherine Mansfield
- v. The Last Leaf-O Henry
- vi. The Bet- Anton Chekov
- II. Animal Farm- George Orwell Edited by Vilas Dhone (Dattsons)
- III. Prescribed Portion from A Background to the Study of English Literature –

  Section III (Prose)- Chapter IV, V& VI
- IV. A Handbook of Literary Terms Edited by Savita Parkey, R.M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)

The following Literary terms are prescribed:

Stream of Consciousness, Plot, Parable, Picaresque Novel, Utopia, Novella, Decorum, Sentimental Novel

Internal assessment will be based on:

i) Two Assignments based on prescribed syllabus carrying 10 marks each (10x2=20)

Recommended Reading

- 1. English Literature : An Introduction for Foreign Readers by R. J. Rees (Macmillan)
- 2. An Outline History of English Literature by W. H. Hudson (B. I. Publication)
- 3. An Introduction to the Study of Literature by W. H. Hudson (Kalyani Publication)

Distribution of Marks

Unit	Course Content	LAQ	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Popular Short Stories	20	20	-	40
II	Animal Farm	10		-	10
III	A Background to the Study of English Literature	10	05	10	25
IV	Literary Terms	-	-	05	05
	Two Assignment (Internal Assessment)	20	-		20
		60	35	15	100

B.A. PART – II EXAMINATION

SEMESTER IV

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF PROSE)

Pattern of Question Paper

Time: 3 Hrs Full M	Marks: 80
Q. 1 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on the first three prescribed short stories.	
B) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on the remaining three prescribed short stories.	
Q. 2 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words from Animal Farm.	
B) One Long Answer Question out of two to be answered in about	10 Marks
200 words from Section III-Chapter IV, V & VI of A Background	
to the Study of English Literature.	
Q. 3 A) Two Short Answer Questions out of Four with internal choice to be	,
answered in about 100 words each based on the first three	
prescribed short stories.	2x5 =10 Marks
B) Two Short Answer Questions out of Four with internal choice to be	
in about 100 words each based on the remaining three prescribe	ed
short stories.	2x5 = 10Marks
Q. 4 A) One Short Answer Question out of Two to be answered in about	
100 words with internal choice based on the A Background to	
the Study of English Literature.	1x5= 5 Marks

B) Five Very Short Answer Questions out of Eight to be answered 5x2=10 Marks in a sentence or two based on Section – III- Chapter IV,V &VI of

A Background to the Study of English Literature.

C) Five Literary Terms out of eight for explanation from the 5x1=5 Marks prescribed Literary Terms.

SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A. PART – III EXAMINATION

SEMESTER V

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF DRAMA)

(To be implemented from the session 2018-2019 and onwards)

Theory: 80 marks

Internal: 20 marks

Books Prescribed:

- 5) Merchant of Venice-William Shakespeare (S. Chand)
- 6) Old Stone Mansion-Mahesh Elkunchwar (Oxford University Press)
- 7) A Background to the Study of English Literature B. Prasad (Macmillan)
- 8) A Handbook of Literary Terms Edited by Savita Parkey, R. M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)
  - I. Merchant of Venice-William Shakespeare
  - II. Old Stone Mansion-Mahesh Elkunchwar
  - III. Prescribed Portion from A Background to the Study of EnglishLiterature Section II (Drama)- Chapter I, II,III & IV
  - IV. A Handbook of Literary Terms Edited by Savita Parkey, R.M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)

The following Literary terms are prescribed:

Surprise, Suspense, Sub-plot, Anti-hero, Intrigue, Catharsis, Three Unities, Hamartia

Internal assessment will be based on:

i) Two Assignments based on prescribed syllabus carrying 10 marks each (10x2=20)

Recommended Reading

- 1. English Literature : An Introduction for Foreign Readers by R. J. Rees (Macmillan)
- 2. An Outline History of English Literature by W. H. Hudson (B. I. Publication)
- 3. An Introduction to the Study of Literature by W. H. Hudson (Kalyani Publication)
- 4. An Introduction to English Criticism by B. Prasad (Macmillan)
- 5. Drama: An Introduction by G.J. Watson(Macmillan)

Distribution of Marks

Unit	Course Content	LAQ	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Merchant of Venice	20	10	-	30
II	Old Stone Mansion	10	10	-	20
III	A Background to the Study of English Literature	10	05	10	25
IV	Literary Terms	-	-	05	05
	Two Assignment(Internal Assessment)	20	-	-	20
		60	25	15	100

B.A. PART – III EXAMINATION

SEMESTER V

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF DRAMA)

Pattern of Question Paper

Time: 3 Hrs	Full Marks: 80
Q. 1 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in ab	oout 10 Marks
200 words based on Merchant of Venice.	
B) One Long Answer Question out of Two to be answered in ab	oout 10 Marks
200 words based on Merchant of Venice (Character Sketche	es).
Q. 2 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in ab	oout 10 Marks
200 words based on Old Stone Mansion.	
B) One Long Answer Questions out of Two with internal choice	ce 10 Marks
to be answered in about 200 words each based on Section II	
Chapter I, II,III &IV of A Background to the Study of Eng	lish
Literature.	
Q. 3 A) Two Explanation out of Four with internal choice based on	2x5 = 10 Marks
Merchant of Venice.	
B) Two Explanation out of Four with internal choice based on	2x5 = 10Marks
Old Stone Mansion.	
Q. 4 A) One Short Answer Question out of Two in about 100 words	1x5=5 Marks
with internal choice based on from Section II (Drama)	
Chapter I, II, III &IV of A Background to the Study of Eng	glish
Literature.	
B) Five Very Short Answer Questions out of Eight to be answer	red 5x2=10 Marks
in a sentence or two based on Section II(Drama) Chapter I, II	, III & IV)
of A Background to the Study of English Literature.	
C) Five Literary Terms out of eight for explanation from the	5x1=5 Marks
prescribed Literary Terms.	

SYLLABUS PRESCRIBED FOR

B.A. PART – III EXAMINATION

SEMESTER VI

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF DRAMA)

(To be implemented from the session 2018-2019 and onwards)

Theory: 80 marks

Internal: 20 marks

Books Prescribed:

- 1) Macbeth by William Shakespeare (Danayat & Co.)
- 2) She Stoops to Conquer by Oliver Goldsmith (Danayat & Co.)
- 3) A Background to the Study of English Literature B. Prasad (Macmillan)
- 4) A Handbook of Literary Terms Edited by Savita Parkey, R. M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)
  - I. Macbeth-William Shakespeare
  - II. She Stoops to Conquer- Oliver Goldsmith
  - III. Prescribed Portion from A Background to the Study of EnglishLiterature Section II (Drama)- Chapter V, VI & VII
  - IV. A Handbook of Literary Terms Edited by Savita Parkey, R.M. Patil, Meghnad Bhave & Karthik Panicker (S. Chand)

The following Literary terms are prescribed:

Comic Relief, Closet Drama, Existentialism, Folk Drama, Domestic Tragedy,
Comedy of Manners, Comedy of Humours, Heroic Drama

Internal assessment will be based on:

i) Two Assignments based on prescribed syllabus carrying 10 marks each (10x2=20)

Recommended Reading

- 1. English Literature: An Introduction for Foreign Readers by R. J. Rees (Macmillan)
- 2.An Outline History of English Literature by W. H. Hudson (B. I. Publication)
- 3.An Introduction to the Study of Literature by W. H. Hudson (Kalyani Publication)
- 4.An Introduction to English Criticism by B. Prasad (Macmillan)
- 5.Drama: An Introduction by G.J. Watson(Macmillan)

Distribution of Marks

Unit	Course Content	LAQ	SAQ	VSAQ	Total Marks
I	Macbeth	20	10	-	30
II	She Stoops to Conquer	10	10	-	20
III	A Background to the Study of English Literature	10	05	10	25
IV	Literary Terms	-	-	05	05
	Two Assignments (Internal Assessment)	20	-	-	20
					100

B.A. PART – III EXAMINATION

SEMESTER VI

ENGLISH LITERATURE (STUDY OF DRAMA)

Pattern of Question Paper

Time: 3 Hrs	Full Marks: 80
Q. 1 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on Macbeth.	
B) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on Macbeth (Character Sketches).	
Q. 2 A) One Long Answer Question out of Two to be answered in about	10 Marks
200 words based on She Stoops to Conquer.	
B) One Long Answer Questions out of Two with internal choice	10 Marks
to be answered in about 200 words each based on Section II(Drama	a)
Chapter V, VI & VII of A Background to the Study of English	
Literature	
Q. 3 A) Two Explanation out of Four with internal choice based on	
Macbeth	2x5 = 10 Marks
B) Two Explanation out of Four with internal choice based on	2x5 = 10Marks
She Stoops to Conquer	
Q. 4 A) One Short Answer Question out of Two in about 100 words	1x5=5 Marks
with internal choice based on Section II(Drama)	
Chapter V, VI & VII of A Background to the Study of English	
Literature.	
B) Five Very Short Answer Questions out of Eight to be answered	5x2=10 Marks
in a sentence or two based on Section – II of A Background to	
Study of English Literature.	
C) Five Literary Terms out of eight for explanation from the	5x1=5 Marks
prescribed Literary Terms.	

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर

'' (सेंद्रल प्रोक्षिन्मेस राधन रिश्लम विभागायी अधिसूचना क्रमक ५१३ दिनांक र ऑगस्ट, १९२३ प्राप्त स्थापित व महाराष्ट्र विधायोठ अधिनियम, १९९४ प्राप्त याचीकत रावन विधायोठ)'' (विद्याः विभाग)

छत्रपती शिवाजी महाराज प्रशासकीय परिसर, रिवन्द्रनाथ टागोर मार्ग, नागपुर — ४४० ००१. दुरध्वनी क्रमाक: कार्यालय: ०७१२—२५३२०६३ फॅक्स : ०७१२—२५५५७०१

क्र. रातुमनावि/विद्या/१६/१०५५ (अ)

दिनांकं - २९ जुन, २०१६

अधिसचना

सर्व संबंधीतांच्या माहितीकरीता सुचित करण्यात येते की, कला विद्याशाखे अंतर्गत येणारे खालील पदवी अभ्यासकम सत्र २०१६—२०१७ पासुन सत्र पद्विते लागू करण्यात येत आहे. तसेच सदर अभ्यासकमांच्या परिक्षा योजना व अभ्यासकमीकाना दिनांक ०८.०६.२०१६ रोजी संपन्न झालेल्या विद्वत परिषदेने व दिनांक १४. ०६.२०१६ रोजी संपन्न झालेल्या व्यवस्थापन परिषदेने मान्यता प्रदान केलेली आहे. मा. कुलगुरूनी सदर पदवी अभ्यासकम सत्र पद्विते व पदव्युत्तर अभ्यासकम सत्र पद्विती व CBCS नुसार कार्यान्वीत करण्याकरिता म.वि. अधिनियम १९९४ च्या कलम १४(८) अंतर्गत खालील नमुद सर्व अभ्यासकमांचे निर्देश दिनांक २१/०६/२०१६ रोजी मान्य केलेले आहे.

कला विद्याशाखा, पदवी अभ्यासकम व पदव्युत्तर संबंधी नवीन निर्देश अभ्यासकम — Master of Arts निर्देश कमांक ५०/२०१६ Bachelor of Fine Arts निर्देश कमांक ५१/२०१६ Master of Fine Arts निर्देश कमांक ५२/२०१६

उपरोक्त सर्व पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांचे निर्देश, परिक्षा व अभ्यासक्रमीका राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.www.naguniversity.org या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आलेली आहे.

कृपया संबंधीतानी नोंद घ्यावी

मा.कुलगुरूंच्या आदेशान्वये

कुलसचिव राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपुर विद्यापीठ

प्रतिलिपी माहिती व पुढील कार्यवाहीसाठी अग्रेषित:

- १. संलग्नित महाविद्यालयांचे सर्व प्राचार्य/संचालक/विभाग प्रमुख _
- २. सर्व सभासद, विशेष कार्य समिती
- मा समन्वयक, कला विधाशाखा,
- ४. मा. परिक्षा नियंत्रक,
- ५ उपकुलसचिव (परिक्षा,पुर्व व परिक्षा उपरांत).
- ६. सहायक कुलसचिव (सामान्य परिक्षा),
- ७ सहायक कुलसचिव (गोपनीय),
- ८ सहायक कुलसचिव (व्यावसायीक परिश्रा
- ९. अधिक्षक (निकाल विभाग),
- १०. प्रभारी अधिकारी (प्रकाशन विभाग),
- ११. स्वीय सहाय्यक, मा. कुलगुरूचे कार्यालय
- १२. स्वीय सहाय्यक, मा. प्र- कुलगुरुचे कार्यालय
- १३ स्वीय सहाय्यक, मा. कुलसचिवांने कार्यालय
- १४ श्रीमती विना प्रकाशे, माहितीशास्त्रज्ञ,

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर

(मनिष झोडपे) उपकुलसचिव (विद्या) राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपुर विद्यापीठ

RASHTRASANT TUKADOJI MAHARAJ NAGPUR UNIVERSITY NAGPUR STRUCTURE OF SYLLABUS- SEMESTER PATTERN BACHELLOR OF ARTS

in

POLITICAL SCIENCE

2016-17

Semester system for B.A. Programme in Political Science is being introduced from ensuing academic year 2016-17. B.A. Programme will of three academic years and will consist of Six Semesters. Each academic year will consist of two semesters- one odd and one even. The theory paper will be of 80 marks the examination of which will be taken by the university at the end of the semester. There shall be internal evaluation of each student for each paper consisting of 20 marks. Each student is required to obtain at least 32 out of 80 marks for passing the theory paper and 08 marks out of 20 in the internal assessment test conducted by the college/department.

Following is the scheme under Semester Pattern for B.A. Political Science Course

B.A. I

SEMESTER I

PAPER- I: POLITICAL THEORY

SEMESTER II

PAPER-II: WESTERN POLITICAL THOUGHT

B.A. II

SEMESTER III

PAPER-III: INDIAN GOVERNMENT AND POLITICS

SEMESTER IV

PAPER-IV: STATE GOVERNMENT AND POLITICS

B.A. III

SEMESTER V

PAPER-V: COMPARATIVE GOVERNMENT AND POLITICS

(With Reference to UK and USA)

SEMESTER VI

PAPER-VI: INTERNATIONAL RELATIONS

INTERNAL ASSESSMENT SCHEME OF B.A. SEMESTER

The students is required to appear and qualify the internal examination separately. He/She must secure minimum 08 marks out of 20 for passing. No second chance will be given for internal assessment.

- If the student remains absent during the internal assessment examinations he/she can be allowed for re-examination on the permission of the Principal on the recommendation of the Head of Department of the subject concerned.
- 2. If the student fails in the internal examination he/she will have to apply in the prescribed Application form and pay the prescribed fee as per rules laid down by the university.

(University must design a Application form for A.T.K.T. of the internal examination)

Attendance and class room participation : 05 Marks
 Project Assignment : 05 Marks

(On topics of syllabus, including research paper, Survey report, book review etc.)

3) Classroom Seminar Presentation : 05 Marks

(On topics of syllabus)

4) Viva- Voce : 05 Marks

(Questions on entire syllabus of the paper taught giving emphasis on conceptual clarity)

B.A.FIRST YEAR: SEMESTER - I POLITICAL THEORY

PAPER-I MARKS: 80

COURSE RATIONALE:

This is an introductory paper to the concepts, ideas and theories in political theory. It seeks to explain the evolution and usage of these concepts, ideas and theories with reference to individual thinkers both historically and analytically. The different ideological standpoints with regard to various concepts and theories are to be critically explained with the purpose of highlighting the difference in their perspectives and in order to understand their continuity and change. Furthermore there is a need to emphasize the continuing relevance of these concepts today and explain how in idea and theory of yester years gains prominence in contemporary political theory. All units to be taught with Liberal and Marxist approaches.

COURSE CONTENT:

UNIT - I: POLITICAL THEORY AND STATE

- (1) POLITICAL THEORY: Meaning, Nature (Normative and Empirical), Scope and Significance
- (2) STATE: Meaning, Basic Elements, Approaches (Liberal and Marxist)

UNIT- II: POWER AND AUTHORITY

- (3) POWER: Meaning, Nature, Significance and Types
- (4) AUTHORITY: Meaning, Nature, Significance and Types.

UNIT- III: LIBERTY AND EQUALITY

- (5) LIBERTY: Meaning, Nature, Significance and Types.
- **(6) EQUALITY:** Meaning, Nature and Significance and Types.

UNIT-IV: RIGHTS AND JUSTICE

- (7) RIGHTS: Meaning, Nature, Types, Theory of Natural Rights, Legal Theories of Rights.
- (8) JUSTICE: Meaning, Nature, Types, Distributive Justice, Feminist Perspective.

Books Recommended:

1. Amaj Ray & Mohit Bhattacharya: Political theory and Institutions

- 2. Gauba O.P.: An Introduction to Political Theory, 2014
- 3. Sushila Ramaswami: Political Theory: Ideas and Concepts, 2010.
- 4. Sushila Ramaswami: Political Theory and Thought, 2010.
- 5. Sushila Ramaswami: Key Concepts in Political Theory, 2014.
- 6. ओमप्रकाश गोबाः राजनीति-सिद्धांत एवं चिंतन, राजनीति-सिद्धांत के विवेच्य विषय
- 7. गवई जोगेन्द्र, हाशम शेखः राजकीय सिद्धांत, विश्व प्रकाशन, नागपूर, 2013.
- 8. देशमुख अलकाः राजकीय सिद्धांत, साईनाथ प्रकाशन नागपूर, 2014.
- 9. काळे अशोकः राजकीय सिद्धांत, विद्या प्रकाशन, नागपूर, 2007.

B. A. I Semester - II

Western Political Thought

Paper – II Marks: 80

Course Rationale

The paper on western political thought introduces the students to the classical ideas generated in the western world representation the ancient to the modern. The paper intends to introduce the thinkers broadly representing the individual and communitarian ideas. Four thinkers have been selected including Plato, Aristotle, J.S. Mill and Karl Marx who represent this spectrum. The paper deals with details the various aspects of the ideas of all these political thinkers.

Unit – I	Plato
	 Ideal State Philosopher King
	3. Theory of Justice 4. Theory of Communism
Unit – II	Aristotle
	1. Theory of State
	2. Classification of state
	3. Thoughts on revolution
	4. Slavery
Unit – III	J. S. Mill
	1. Concept of Liberty
	2. Concept of Democracy
	3. Property
	4. Government
Unit – IV	Karl Marx
	1. Dialectical Materialism
	2. Class War
	3. Thoughts on State
	4 777 0 1 1

4. Theory of surplus value

- 1) Francis W. Coker Recent Political Thought, The world Press Pvt. Ltd.
- 2) George H. Sabine A History of Political theory, George G. Harrap&comoany Ltd. London.
- 3) C.L. Wayper Political thought, S.T Pauls, Honce Warwick lane London, Ec. 4
- 4) V.D. Mahajan& R.R. Seth, Recent Political Thought, Premier Publishing Co, Delhi.
- 5) William Ebenstiein, Great Political Thinkers PlatoTo the present Modern Political thought, The great Issues, IInd Edition, Oxford & IBH Publishing company.
- 6) Radhey Sham Chourasia, History of western Political thought Volume I & II
- 7) Suda J.P., History of Political Thought
  - र प्रा. भा.ल. भोळे भारतीय आणि पाश्चिमात्य राजकीय विचार, पिंपळापुरे ॲन्ड कं. पब्लीशर्स, नागपूर
  - ९ प्रा. वा.भा. पाटील —पाश्चिमात्य राजकीय विचारक, मंगेश प्रकाशन, नागपुर
  - १० प्रा. वि.सी. जोशी —प्लेटोआणिॲरिस्टॉटल यांचे राजकीय तत्वज्ञान,नाथ मृद्रणालय, औरंगाबाद
  - ११ प्रा. प.सी. काणे -काहीप्रमुख राज्यशास्त्रज्ञ, विद्याप्रकाशन, नागपूर
  - १२ डॉ. ना.य.डोळे, राजकीय विचारांचाइतिहास, कॉन्टिनेन्टलप्रकाशन, पुणे
  - १३ प्रा. सुधाकरकुलकर्णी, निवडकराजकीय विचारवंत, विद्याभारतीप्रकाशन, लातूर

B.A.SECOND YEAR: SEMESTER - III INDIAN GOVERNMENT AND POLITICS

PAPER-III MARKS: 80

COURSE RATIONALE:

This paper focuses in detail on the political processes and the actual functioning of the political system. It simultaneously studies in detail the political structure both Constitutional and Administrative. It emphasizes on local influences that derive from social stratification of Castes and Jatis, from language, religious ethnic and economic determinants and critically assesses its impact on the political processes. The major contradictions of the Indian Political Process are to be critically analysed along with an assessment of its relative success and failure in a comparative perspective with other developing countries and in particular those belonging to the South Asian region.

COURSE CONTENT:

UNIT - I: INDIAN CONSTITUTION

- (1) Preamble: Nature, Objectives of Constitution of India.
- (2) Features of Indian Constitution.

UNIT- II: FUNDAMENTAL RIGHTS, DIRECTIVE PRINCIPLES OF STATE POLICY

- (3) Fundamental Rights: Meaning, Kinds, Restrictions.
- (4) Directive Principles of State Policy: Nature and Significance.

UNIT- III: PRESIDENT, PARLIAMENT AND PRIME MINISTER

- (5) President: Powers and Functions.
- (6) Parliament: Composition, Powers and Functions.
- (7) Prime Minister: Powers and Functions.

UNIT-IV: SUPREME COURT AND MAJOR ISSUES IN INDIAN POLITICS

- (8) Supreme Court: Composition, Powers and Jurisdiction (Original, Appellate, Advisory and Judicial Review).
- (10) Major Issues in Indian Politics: Caste, Religion, Terrorism.

- 1. Austin Granville: The Indian Constitution: Cornerstone of a Nation, 1999, Working in a Democratic Constitution: A History of the Indian Experience, 2013.
- 2. Morris Jones, Indian Government and Politics,

- 3. Fadia B.L. & Fadia Kuldeep: Indian Government and Politics, 2016.
- 4. Jain M.P.: Indian Constitutional Law, 2014.
- 5. Johari J.C.: Select World Constitutions
- 6. Kashyap Subhash: Our Constitution-2015, Our Parliament-2015, Our Political System-2013
- 7. Khan A.R.: The Constitution of India
- 8. Narang A.S.: Indian Political System, Process and Development
- 9. Rajeev Bhargave: Politics and Ethics of the Indian Constituion, 2009.
- 10. फाडिया बी.एल.: भारत का संविधान, 2015.
- 11. जैन पुखराज व फाडिया बी.एल.: भारतीय शासन एवं राजनीति, 2015.
- 12. डॉ. भोळे भा.ल.: भारतीय राज्यव्यवस्था, पिंपळापुरे प्रकाशन, नागपूर, 1990.
- 13. डॉ. गवई जोगेन्द्र, शेख हाशमः भारतीय शासन आणि राजनीती, विश्व प्रकाशन, नागपूर, 2014.
- 14. देशमुख अलकाः भारतीय शासन आणि राजकारण, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर, 2013.
- 15. लोटे रा.ज.: भारतीय शासन आणि राजकारण, पिंपळापुरे प्रकाशन, नागपूर, 2013.
- 16. डॉ. काळे अशोकः भारतीय शासन आणि राजकारण, अनुराधा प्रकाशन, नागपूर, 2013.

B.A.SECOND YEAR: SEMESTER - IV STATE GOVERNMENT AND POLITICS

PAPER-IV MARKS: 80

COURSE RATIONALE:

This paper focuses in detail on the political processes and the actual functioning of the political system. It simultaneously studies in detail the political structure both Constitutional and Administrative. It emphasizes on local influences that derive from social stratification of Castes and Jatis, from language, religious ethnic and economic determinants and critically assesses its impact on the political processes. The major contradictions of the Indian Political Process are to be critically analysed along with an assessment of its relative success and failure in a comparative perspective with other developing countries and in particular those belonging to the South Asian region.

COURSE CONTENT:

UNIT - I: CENTRE-STATE RELATIONS AND GOVERNOR

- (1) Centre-State Relations: Legislative, Administrative and Financial.
- (2) Governor: Powers and Functions and Role.

UNIT- II: STATE LEGISLATURE

- (3) Legislative Assembly: Composition, Powers and Functions.
- (4) Legislative Council: Composition, Powers and Functions.

UNIT- III: CHIEF MINISTER AND HIGH COURT

- (5) Chief Minister: Powers and Functions and Role.
- (6) High Court: Composition, Powers and Functions.

UNIT- IV: PANCHAYAT RAJ AND RIGHT TO INFORMATION

- (7) 73rd and 74th Constitutional Amendment, Women Reservation and Panchayat Raj
- (8) Right to Information: Nature, Importance and Role.

- 1. Austin Granville: The Indian Constitution: Cornerstone of a Nation, 1999, Working in a Democratic Constitution: A History of the Indian Experience, 2013.
- 2. Fadia B.L. & Fadia Kuldeep: Indian Government and Politics, 2016.
- 3. Jain M.P.: Indian Constitutional Law, 2014.
- Johari J.C.: Selec World Constituions

- 5. Kashyap Subhash: Our Constitution-2015, Our Parliament-2015, Our Political System-2013
- 6. Khan A.R.: The Constitution of India
- 7. Narang A.S.: Indian Political System, Process and Development
- 8. Rajeev Bhargave: Politics and Ethics of the Indian Constituion, 2009.
- 9. फाडिया बी.एल.: भारत का संविधान, 2015.
- 10. जैन पुखराज व फाडिया बी.एल. भारतीय शासन एवं राजनीति, 2015.
- 11. डॉ. भोळे भा.ल.: भारतीय राज्यव्यवस्था, पिंपळापुरे प्रकाशन, नागपूर, 1990.
- 12. डॉ. गवई जोगेन्द्र, शेख हाशमः भारतीय शासन आणि राजनीती, विश्व प्रकाशन, नागपूर, 2014.
- 13. देशमुख अलकाः भारतीय शासन आणि राजकारण, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर, 2013.
- 14. लोटे रा.ज.: भारतीय शासन आणि राजकारण, पिंपळापुरे प्रकाशन, नागपूर, 2013.
- 15. डॉ. काळे अशोकः भारतीय शासन आणि राजकारण, अनुराधा प्रकाशन, नागपूर, 2013.
- 16. देशमुख अलकाः स्थानिक स्वशासन, साईनाथ, प्रकाशन, नागपूर, 2013.

B.A.III YEAR: SEMESTER-V

COMPARATIVE GOVERNMENT AND POLITICS (GOVERNMENT & POLITICS OF U.K. and U.S.A.)

MARKS: 80

PAPER-V COURSE RATIONALE

This paper studies two major systems of the world by adopting a comparative approach. The contributional, legal provisions, the ideological basis, the institutional arrangements and their social & economical background are to be explained, analyzed and evaluated critically. The comparative perspective enables the student to understand the differences & similarities between various constitutional arrangements. Furthermore, the political institutions are to be studies in light of the political process to gain an understanding of the dynamics of actual politics and policy making.

COURSE CONTENT:

Unit I :- Comparative Politics & Constitutions

- A) <u>Comparative Politics</u> :- Meaning, Nature, Approaches (Legal/institutional & Behavioural) and Significance.
- B) Features of Constitution : Salient features of U.K., U.S.A. constitution

Unit II: Political Culture & Executive

- A) <u>Political Culture</u>:- Meaning, Nature, Types and significance in U.K. & U.S.A.
- B) <u>Executive</u> : Composition, Power & functions of the executive in U.K.& USA

Unit III: Political Parties & Legislature

- A) Political Parties: Nature, function and role of political parties in U.K. & U.S.A.
- B) <u>Legislative</u> : Composition, power and function of the legislature in U.K.& USA

Unit IV:- Pressure Group & Judiciary

- A) <u>Pressure Group</u>:- Meaning, Nature, Types, Techniques & role adopted by pressure group in U.K. & U.S.A.
- B) <u>Judiciary</u> : Nature. Power and function of Judiciary in U.K. & U.S.A.

- 1.Harry Eckstein & David E Apter Comparative Politics, A Reader (New York, The Free press, 1968)
- 2. J Blondel An Introduction to Comparative Government, London, 1969. Herman Finer The Theory and Practice of Modern Government, Met huen and Company, London, 1969
- 3. S.R. Maheshwari Comparative Govt. and Politics Laxmi Narayan Agra wal, Agra,1983.
- 4. V.N.khanna- Major Political Systems, Chand and Company, Delhi.
- 5. J.C.Johari- Comparative Politics, Sterling, Delhi.
- 6. Vidya Bhushan- Comparative Politics, Atlantic Publication and D istributors.
- 7. J.Denis Derbyshire , Ian Derbyshire Political System of the world, Allied Publishers Ltd.
- 8. D.Deol– Comparative Government and Politics, sterling Publishers pvt.Ltd.
- 9.D.Mahajan- Select Modern Governments, S. Chand & Co Ltd, New Delhi.
- १. चिं.ग. घांगरेकर तुलनात्मक राजकीय विष्लेशण , कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
- २.म. द....देशपांडे शासनसंस्था— राज्यपद्धती तौलानिक विचार, महाराश्ट्र विद्यापीठ, ग्रंथनिर्मिती मंडळासाठी दि कोल्हापूर रायटर्स को—ऑप. सोसायटी लि. कोल्हापूर.
- ३ प्रा. हाशम डॉ. गवई जोगेंद्र— तुलनात्मक शासन आणि राजकारण, विश्व पब्लिकेशन नागपूर.
- ४.लोटे रा.ज.— तुलनात्मक शासन आणि राजकारण, पिंपळापुरे पब्लिकेशन नागपूर.
- ५. देवगावकर रा.गो. आधुनिक राजकीय व्यवस्था, साईनाथ प्रकाशन, नागपूर.
- ८. प्रा. ए.सुबोधकुमार ए कांक्रबे—शासनसंस्था तुलनात्मक अभ्यास, राविल पब्लिकेशन्स, सातारा.

B.A.III YEAR: SEMESTER-VI

INTERNATIONAL RELATIONS

PAPER-VI MARKS: 80

Course Rationale:

This paper deals with concepts and dimensions of international relations and makes an analysis of different theories highlighting the major debates and differences within the different theoretical paradigms. The dominant theories of power and the question of equity and justice, the different aspects of balance of power leading to the present situation of a unipolare world are included. It highlights various aspects of conflict and conflict resolution on through collective security and the role of UN.

Course Content:

UNIT-I

- A- International Relations:-Meaning, Nature, Scope and significance.
- **B-** Theories of International Relations:- i) Realist Theory and ii) Game theory.

UNIT-II

- **A- National Power:-**Meaning, Nature and Elements.
- **B-** Foreign Policy:-Meaning, Objectives and Determinants.

UNIT-III

- **B- Balance of Power:-**Meaning, Types and Techniques.
- **C- Collective Security:-**Meaning, Nature and Basic Principles.

UNIT-IV

- A- Global Terrorism:-Meaning, Causes and Techniques.
- B- Human Rights:-Meaning, Nature and Importance.

References:

- 1. Vinay Kumar Malhotra International Relation (New Delhi: Anmol Publication 1999)
- 2. Joshna Goldstein International Relation (NewYork: Longman, 2003)

- 3. Hans Morgenthau Politics Among Nation (New York: Alfred Knopf, 1985)
- 4. Parmer and Perkins-International Relations,
- 5. Raghunandan Wharadkar, Antarrashtriya Sambandh,
- 4. देवळाणकर ष्येलेंद्र—अंतरराष्ट्रीय संबंध—औरंगाबाद, विद्याप्रकाषन, 2005.
- 5. रायपूरकर वसंत–आंतरराष्ट्रीय संबंध–नागपूर, मंगेश प्रकाशन,2006
- 6.पेंडसे अरूणा—सहस्त्रबुध्दे उत्तरा—आंतरराष्ट्रीय संबंध —शीतयुध्दोत्तर व जागतीकीकरणाचे राजकारण, हैद्राबाद—ओरिएंटब्लॅकस्वानप्रा. लि. 2011.
- 7. फडिया बी. एल.–आंतर्राष्ट्रीय राजनीति, आगरा–साहित्य भवन पब्लिकेषन, 2004
- जोषी टी. ए. –आंतरराष्ट्रीय संबंधाची ओळख, प्रकाषक–अंकिता कंप्युटर्स नांदेड 1994
- 9. लोटे रा. ज. आंतरराष्ट्रीय संबंध. पिंपळापूरे ॲड कं. पब्लिषर्स नागपुर, 1995
- 10. जोरगुलवार भुषण-आंतरराष्ट्रीय संबंध, प्रकाषक, सौ. सुनिता कुलकर्णी, अहमदपूर 1998
- 11. कुलकर्णी सुधाकर-आंतरराष्ट्रीय संबंधः सिध्दांत आणि राजकारण, अरूणा प्रकाषन,2005

B.A.I Supplementary English

(Semester I)

(To be implemented from the session 2016-17 i.e. Winter 2016 Examination and onwards)

Unit I

- 1. The Many World of Literature- Ed. Jasbir Jain (Macmillan) First eight (8) chapters are prescribed
- 2. Wings of Poesy Ed. N.K. Mishra and N. Mukherji (S.Chand and Company Limited) Prescribed Poem No. 3, 4, 5, 6, 7 and 8.

Unit II

Applied Language Skills

Application for job, application for leave, arranging sentences to give proper meaning

Prescribed book: Writing Skills- Anne Laws (Orient Blackswan)

Pattern of Question Paper

Full Marks: 80

Duration: 3 Hours

- Qu. 1.(A) Long Answer question based on chapters 1 to 4 of The Many World of Literature to be attempted in about 150 words. (One out of two) 12 Marks
- (B) Long Answer question based on chapters 5 to 8 of The Many World of Literature to be attempted in about 150 words. (One out of two) 12 Marks
- Qu. 2.(A) Short Answer question based on chapters 1 to 4 of The Many World of Literature to be attempted in about 75 words. (One out of two) 08 Marks
- (B) Short Answer question based on chapters 5 to 8 of The Many World of Literature to be attempted in about 75 words. (One out of two) 08 Marks
- Qu. 3.(A) Long Answer question based on Poem 3 to 5 from Wings of Poesy to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- (B) Long Answer question based on Poem 6 to 8 from Wings of Poesy to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- Qu. 4 (A) Application for Job, Letter seeking leave from place of work- 10 marks
  - (B) Sequencing of Ideas (Arrangement of 10 jumbled sentences) 10 Marks

Internal Assessment (20 Marks):

- i) Reading Skills 5 Marks
- ii) Extempore (on the theme of prescribed prose or poetry) 5 Marks
- iii) Dictation (on the words from the prescribed prose section) 10 words- 10 Marks

B.A.I Supplementary English

(Semester II)

(To be implemented from the session 2016-17 i.e. Summer 2017 Examination and onwards)

Full Marks: 100

Unit I

- 1. The Many World of Literature- Ed. Jasbir Jain (Macmillan) Chapters 9 to 15 are prescribed
- 2. Wings of Poesy Ed. N.K. Mishra and N. Mukherji (S.Chand and Company Limited) Prescribed Poem No. 19, 20, 21, 22, 23 and 24.

Unit II

Applied Language Skills

Business Letter Writing, Paragraph Writing

Prescribed book: Writing Skills- Anne Laws (Orient Blackswan)

Pattern of Question Paper Full Marks: 80 Duration: 3 Hours

- Qu. 1.(A) Long Answer question based on chapters 9 to 12 of The Many World of Literature to be attempted in about 150 words. (One out of two) 12 Marks
- (B) Long Answer question based on chapters 13 to 15 of The Many World of Literature to be attempted in about 150 words. (One out of two) 12 Marks
- Qu. 2.(A) Short Answer question based on chapters 9 to 12 of The Many World of Literature to be attempted in about 75 words. (One out of two) 08 Marks
- (B) Short Answer question based on chapters 13 to 15 of The Many World of Literature to be attempted in about 75 words. (One out of two) 08 Marks
- Qu. 3.(A) Long Answer question based on Poem 19 to 21 from Wings of Poesy to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- (B) Long Answer question based on Poem 22 to 24 from Wings of Poesy to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- Qu. 4 (A) Business letter Writing- (01 out of 02) 10 marks
  - (B) Paragraph Writing (01 out of 02)- 10 Marks

Internal Assessment (20 Marks):

- i) Group Discussion on the topics from prescribed texts/poems- 5 Marks
- ii) Poetry Recitation (Poem of student's choice, Seen or Unseen)- 5 Marks
- iii) Submission of Assignment on critical appreciation of any unseen poem- 10 Marks

B.A.II Supplementary English

(Semester III)

(To be implemented from the session 2017-18 i.e. Winter 2017 Examination and onwards)

Unit I

- 1. Reflections on Vital Issues Ed. P.J. George (Orient Blackswan) First eight (8) chapters are prescribed
- Modern Short Stories- A Reader (S.Chand and Company Limited)
   Prescribed Stories (i) The Lament by Chekhov (ii) A Rose for Emily by William Faulknar (iii) The Capital of the World by Ernest Hemingway (iv) The Grave by Katherine Porter

Unit II

Applied Language Skills; Letter in email format, précis writing

Pattern of Question Paper Full Marks: 80 Time: 03 hours

- Qu. 1.(A) Long Answer question based on chapters 1 to 4 of Reflections on Vital Issues to be attempted in about 150 words. (One out of two) 12 Marks
- (B) Long Answer question based on chapters 5 to 8 of Reflections on Vital Issues to be attempted in about 150 words. (One out of two) 12 Marks
- Qu. 2.(A) Short Answer question based on chapters 1 to 4 of Reflections on Vital Issues to be attempted in about 75 words. (One out of two) 08 Marks
- (B) Short Answer question based on chapters 5 to 8 of Reflections on Vital Issues to be attempted in about 75 words. (One out of two) 08 Marks
- Qu. 3.(A) Long Answer question based on first two prescribed short stories from Modern Short Stories- A Reader to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- (B) Long Answer question based on last two prescribed short stories from Modern Short Stories- A Reader to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- Qu. 4 (A) Letter in email format (01 out of 02) 10 marks
  - (B) Precis writing 10 Marks

Internal Assessment (20 Marks):

Submission of Translation of any two Hindi/Marathi short stories into English. Each story- 10 Marks

B.A.II Supplementary English

(Semester IV)

(To be implemented from the session 2017-18 i.e. Summer 2018 Examination and onwards)

Unit I

- 1. Reflections on Vital Issues Ed. P.J. George (Orient Blackswan) Chapters 9 to 16 are prescribed
- 2. Modern Short Stories- A Reader (S.Chand and Company Limited)
  Prescribed Stories (i) The Rocking Horse Winner by D.H. Lawrence (ii) The Doll's
  House Kathrine Mansfield (iii) The Man from Kabul by Rabindranath Tagore(iv) The
  Barber's Trade Union by Mulk Raj Anand

Unit II

Applied Language Skills; Writing an essay

Pattern of Question Paper Full Marks: 80

Qu. 1.(A) Long Answer question based on chapters 9 to 12 of Reflections on Vital Issues to be attempted in about 150 words. (One out of two) - 12 Marks

Time: 3 hours

- (B) Long Answer question based on chapters 13 to 16 of Reflections on Vital Issues to be attempted in about 150 words. (One out of two) 12 Marks
- Qu. 2.(A) Short Answer question based on chapters 9 to 12 of Reflections on Vital Issues to be attempted in about 75 words. (One out of two) 08 Marks
- (B) Short Answer question based on chapters 13 to 16 of Reflections on Vital Issues to be attempted in about 75 words. (One out of two) 08 Marks
- Qu. 3.(A) Long Answer question based on the first two prescribed short stories from Modern Short Stories- A Reader to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- (B) Long Answer question based on the last two prescribed short stories from Modern Short Stories- A Reader to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- Qu. 4 (A) Writing an essay of about 200 words on current issue (01 out of 03) 20 marks

Internal Assessment (20 Marks):

Review of a book (preferably of any abridged classical novel)- 20 marks

B.A.III Supplementary English

(Semester V)

(To be implemented from the session 2018-19 i.e. Winter 2018 Examination and onwards)

Unit I

Prescribed Books:

- 1. David Copperfield; Charles Dickens (Abridged version- Orient Blackswan)
- 2. Easy English (An Anthology of Prose, Poetry and One Act Plays) Suresh Chandra, (S. Chand and Company Ltd.) Prescribed from prose section, Chapter No. 1, 4, 5 and 6.
- 3. English for Competitive Examinations Ed. R.P. Bhatnagar, Rahul

Unit II Applied Language Skills; Letter of congratulation, condolence, verbal phrases

Pattern of Question Paper Full Marks: 80 Time: 3 hours

- Qu. 1.(A) One out of two theme based LAQ from David Copperfield, to be attempted in about 150 words- 12 marks
- (B) One out of two character based LAQ from David Copperfield, to be attempted in about 150 words. 12 marks
- Qu. 2.(A) One out of two SAQ from David Copperfield, to be attempted in about 75 words. 08 Marks
- (B) One out of two SAQ from David Copperfield, to be attempted in about 75 words. 08 Marks
- Qu. 3.(A) Long Answer question based on first two prescribed prose selection (1 and 4) from Easy English (An Anthology of Prose, Poetry and One Act Plays) to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- (B) Long Answer question based on first two prescribed prose selection (5 and 6) from Easy English (An Anthology of Prose, Poetry and One Act Plays) to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- Qu. 4 (A) Letter of Congratulation, Condolence (01 out of 02)- 10 marks
- (B) Spotting Errors in a sentence, 10 sentences 10 marks

Internal Assessment: (20 Marks)

Importance of English in Development of Nation and its reality in India, Submission of a mini-project surveying a locality on the basis of Age Group, Educational Qualification and Economic Position.

B.A.III Supplementary English

(Semester VI)

(To be implemented from the session 2018-19 i.e. Summer 2018 Examination and onwards)

Unit I

Prescribed Book;

Easy English (An Anthology of Prose, Poetry and One Act Plays) Suresh Chandra, (S. Chand and Company Ltd.)

1. Prescribed from prose section, Chapter No. 7, 8, 11 and 12.

2. Prescribed from One Act Play section, Michael

Unit II Applied Language Skills; Comprehension

Pattern of Question Paper Full Marks: 80 Time: 3 hours

- Qu. 1.(A) One out of two theme based LAQ from One Act Play Michael- 12 marks
  - (B) One out of two plot based LAQ from One Act Play Michael 12 marks
- Qu. 2.(A) One out of two SAQ from One Act Play Michael 08 Marks
  - (B) One out of two SAQ from One Act Play Michael 08 Marks
- Qu. 3.(A) Long Answer question based on first two prescribed prose selection (7 and 8) from Easy English (An Anthology of Prose, Poetry and One Act Plays) to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- (B) Long Answer question based on first two prescribed prose selection (11 and 12) from Easy English (An Anthology of Prose, Poetry and One Act Plays) to be attempted in about 150 words. (One out of two) 10 Marks
- Qu. 4 (A) Unseen Passage- (5 questions)- 10 marks
- (B) Short paragraph on Proverbs 10 marks

Internal Assessment: (20 Marks)

Review of a popular English movie (Preferably adapted on famous literary work) under the heads Theme, Message and Characterization.

Teacher has to arrange screening of a movie at the institute itself.